

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Panszláv orcátlanság.

Budapest, február 26.

(v.) Reverendát visel, s istent káromolt mégis: a magyarok istenét. Hibátlanul ejti a magyar beszédet, s mégis volt lelke támadni, volt orcája becsmérlni ezt a nemzetet. Aki ezt ma véghezvitte, Kollár Márton volt, a hírhedt tót izgató. A panszláv demagógia frázismoslékjából behozott egy csöbörnyit a képviselőházba; s mégis telt tőle a Ház levegője utálatot gerjesztő párával. Amit Kollár Márton tett, azt szabadon tehette; bántalom nem érte egyéb, csak az, hogy beszéde olyik részénél fel-felviharzott a magyar népképviselőt megsértett önérzete. Nagyon szeretjük, hogy így történt. Kár lett volna bizony a szót beléje fojtani. Kár lett volna a népbutítással foglalkozó nemzetiségi izgatónak ezt az önéleplezését megakasztani. Ha kedve szottyant a maga lelkét s a cinkosaiét pörére vetköztetni az ország színe előtt, jó volt, hogy ezt a vállalkozását véghez vihette akadálytalanul. Most legalább látja a közvélemény, hogy ez a lélek fekete s ami benne lakik, az hazarulás.

Apróra szedni ezt a szemérmetlen blaszfémiát s magyarzatokkal kísérni egyes tételeit, igazán felesleges. A Kollár Márton beszédéhez csakugyan nem kell kommentár. Egész okfejtése s annak minden egyes láncszeme a magyar nemzeti eszmének meggyalázása, a magyar nemzeti államnak megtagadása volt. Hogy perfid hízeltedések pókhálósözetéből szótt fátyolba burkolta gyalázkodását, ez a gyáva és ravasz fogás nem tévesztett meg senkit. A tót demagóg egyszerűen majmolta Antoniuszt, aki csontvelőig ható ironiával magasztalva ostorozta Caesar gyilkosát. Csak hogy nála bántó hazugsággá torzult az Antoniusz fenséges ironiája.

A tót nép romlásáért Kollár a magyar nemzeti érzést teszi felelőssé. Koldussá — szerinte — az teszi a tót népet, hogy az iskolában nem tanul hasznos dolgokat, mert ott csak azon vannak, hogy néhány magyar szót verjenek a tót gyerek fejébe. A magyar állam hivatalos nyelvének tudása tehát haszontalan dolog, amitől szellemi nyomorékká s koldussá válik a tót ifjuság. Akartok ép testű, egészséges lelkű, az élet harcaira jól megedzőt tótokat? Egyszerű és biztos módon érhető el ez az eredmény. *Ne tanítsátok magyar szóra*, s megszűnik egyszerre a tót nemzetiség minden nyomorúsága. Ezt merték ma a magyar képviselőházban a magyar nemzetnek szemébe vágni. Ezt — és még egyebet. Így például azt, hogy jól teszi a tót, ha Prágában iskoláztatja gyermekét, mert ott hasznos dolgokat tanul, magyar szóval zsenge lelkét ott nem sanyargatják. Vagy azt, hogy a panszláv tót középiskolák bezárása férfiatlan, nemtelen, sőt magyartalan cselekedete volt az államkormányzatnak. Továbbá azt, hogy a nyelvben s érzésben magyarrá lett tótok hitvány renegátok, kik merő haszonlesésből árulták el nemzetiségüket. És azt, hogy a magyar közizagatást a tótok épp oly jogosan gyűlölik, amilyen jogosan gyűlölte annak idején a magyar nemzet a germanizáló Bachuszárokat. Es végül azt, hogy a pángermanizmus és a panszlávizmus ellen felhaborodó magyar nemzetnek büne az, hogy e hazában a panmagyarizmus politikáját csinálja.

A válogatott arcátlanságokból talán elég is volt ennyi szemelvény. És ez az ember a magyar haza hü polgárának merte magát mondani. Álljunk-e vele vitába? Faggassuk-e, mi kárára volt, hogy ő maga e nemzet nyelvét megtanulta? Kérdezzük-e tőle, magyar hazafiság-e az, amit Prágában a

magyarfaló cseh iskola az oda kiharcolt tót ifjak szívébe plántál? Kérjük-e tőle szám-on azt a vakmerőségét, hogy árulóknak azokat a tótokat nevezi, akik nem akarják vele egy huron pendülve a magyar hazát elárulni? S huzzunk-e végig rajta a nemzeti harag ostorával, amiért a magyar haza magyar tisztviselőit a bitorló idegen uralom lelkellen porkolábjával állítja egy vonalba? Eh, kár az időért s kár azért a csöpp tentáért, amit erre a vitára pazarolnánk. Csak egyet mondunk neki és felőle. Kollár ur, ön és társai, igenis hazátlan panszlávok. Ha tagadják, hát hazudnak, mert féltik az irhájukat. Ön ma *közös* magyar hazáról beszélt. Am ez nem közös magyar haza, hanem édes magyar haza, egységes magyar haza. A *közös* szóban, ebben a látszólag ártatlan jelzőben, benne lappang az önök bujkáló hazarúlása. Önök a magyart itt pusztán nemzetiségnek tekintik, olyannak, amilyen a tót, a szász, az oláh, a szerb. Ezért mondják az egységes magyar hazát *közösnek*. És beszélnek arról a programjukról, mely az ország oszthatatlanságát és függetlenségét emlegeti. De ugyanaz a program kifejté szintén, mi uton-módon akarják önök az *oszthatatlan és független államból kidobni a magyar nemzeti tartalmat*. Ezzel a gyáva szédelgesséssel kit akarnak félrevezetni? Ki fog hitelt adni annak a hazafiságnak, mely a magyar nyelvet üldözöb veszi, a magyar hatóságokat idegen kényuralomhoz hasonlítja s az idegen földön bevett idegen szellemet összeférhetőnek vallja a haza iránt való hűséggel?

Nagyilelkűnek, igazságszeretőnek, lovasiagnak mondta ma Kollár a magyar nemzetet. S hozzátette, hogy a nemzetiségek sérelmeit csakis a zsidók okozzák. A zsidók kényszerítik a tót ifjuságot a magyar nyelv tanulá-

T Á R C A.

Édesanyád ...

Tudom, ha az édesanyád élne,
Szeretettel ölelné szívére.
Égő könnyem letörülne lágyon,
A panaszmom meghallgatná,
Szólna hozzám: „mi a bajod, lányom?”

Óh, hogyha az édesanyád élne,
Szeretettel borulnék szívére.
Elmondanám, miért őt a bánat:
Hogy a szívem, hogy a lelkem
A szerelmem nem kell a fiának!...

Sóhajom száll kis faluba, messze,
Odatapad egy kis sirkeresztre.
Szomorúfűz ingó-ringó ága
Meg is rezdül, le is hajlik,
Odahallgat zokogó szavára.

Siri virág mintha illatozna,
Fényes felhő mintha harmatozna.
Zokogó szél mintha velem sírna:
Aldást küldök, imát küldök
Valahol egy ismeretlen sírra...

Erdős Renée.

Hugo Viktor.

(Emlékezés a századik évfordulón.*)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irtá: *Ábrányi Emil*.

Február havi rendes ülésünk mai napja zoroan összeesik azzal a nappal, amelyen Hugo Viktor, Franciaország illusztris költője, száz évvel ezelőtt világra jött. 1902. február 26-ikát írunk a mai napon. És Hugo Viktor 1802. február 26-án született.

A véletlenség játéka, hogy a dátumok ilyen pontosan találkoznak. De az nem a véletlen műve, hogy Hugo Viktor gloriózus emléke a mai napon a Kisfaludy-Társaságban is fölragyog. Franciaország, különösen Páris, a francia szellem óriás centruma, ma világraszóló ünneplés színhelye. Az értelmiség vezető emberei, írók, költők, művészek, államférfiak és mindazok, akik a társadalom eszesin állanak, együtt ünneplik Hugo Viktor világrajöttének századik évfordulóját. Páris, helyesebben a francia nemzet maga: körmenetben járul a költő éreszobra elé, melyről ma hullott le a lópel, hogy lábaihoz tegye hódolatát; hogy ezt a szobrot, a francia nemzet teremtő erejének és dicsőségének ezt az érelentőtt szimbolusát, a költői nagyságnak ezt a magányos ére-szigetét koszoruk tengerével vegye körül. A franciák joggal manifesztálhatják, hogy Hugo Viktor első sorban a francia föld, első sorban a francia jellemet, a francia temperamentumot, a francia faj génusztát képviseli. De költészete nagyságának, szíve nemes-ségének a bámulói közt ott van az egész művelt emberiség. Amikor a jóságot, a felebarátit szeretetet, az emberi méltóságot, a szabadságot apostoli lélekkel hirdette, — amikor a legszebb ideálok

magasztalására fölemelte messze harsogó, tüzes szavát: nemesak a franciáknak szólott, hanem az egész emberiségnek. Nekünk, magyaroknak is, akiket lírájának a szépségeivel, legendáinak a csodálatos pompájával, szabadságszeretőnek a briliáns hevével annyiszor elragadtott. Minden nagy költő nemzeti kincs, nemzeti vagyon és egyttal az egész emberiség gazdagsága. Más, igazi vagyonnak nincs is a szociális nyomorban mindjobban elmerülő nemzeteknek. Ezt a vagyont nem veheti el tőlünk semmiféle pusztító elemi csapás és pusztító elemi csapásnál gonoszabb emberi hatalom. Abból a roppant értékből, amit Hugo Viktornak nevezünk, mi magyarok is kivettük a magunk tündökölő részét. Hálánkat tehát nekünk is ki kell mutatnunk az iránt, akinek a kincsein az egész művelt emberiséggel együtt megosztottunk; emlékezésünk nekünk is el kell küldenünk oda, ahol ma Franciaország az egész művelt világgal együtt ünneplé; a mi szerény szavunk sem hiányozhatik az európai nemzetek ama körülszóló, mely ma imponáns köszönetet mond a Gondviselésnek azért, hogy száz évvel ezelőtt egy halhatatlan, igazi költő szívével és génuszával ajándékozta meg ezt a földi mulandóságot. Ezért határozta el a Kisfaludy-Társaság, hogy a mai ülés tárgysorozatának egyik pontját Hugo Viktor emlékének szenteli. Ezért engedte meg nekem, a Társaság szolgálatkés tagjának, hogy lobogóját, melyre a nemzeti irodalom művelését és egyttal a világirodalommal való szolidaritást írta föl, Hugo Viktor korszakos alakja előtt mely tisztelettel meghajtabassam.

Az első Hugo, akiről a történet említesz, titkos tanácsosa volt a lothringeni nasyhercegnak a tizenhatodik században. Elődei közül nagyon sokan léptek a katonai pályára. Hugo József, a költő édesatyja, 1788-ban került a hadapródok közé, mint 14 éves fiú. Hét testvére kö-

* Fölvastatott a Kisfaludy-Társaság mai ülésén.

sára. A zsidók záratták be a hírhedt nagy-
röccel tót gimnáziumot. A zsidók teszik azt,
hogy a hatóságok sanyargatják a tót népet.
A zsidók nem engedik, hogy a nemzetiségek
törvényes jogai érvényesüljenek. S hogy a tót
nem ember, ez a közmondás se magyar, ha-
nem zsidó. Ki hallott valaha paptól ekkora
hazugságot, mivel embertől ekkora butaságot?
Szégyelje magát, Kollár Márton ur.

A költségvetési vita.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, február 26.

A nemzetiségi kérdés dominálta a mai vita
jókora részét is. Pichler tegnapi erős attackjára ma
a szászok visszavágtak. Lindner Gusztáv, a mult-
kor letört renegát professzor ment ma tűzbe, de
ezuttal minden tűz nélkül, ami kétségtelenül
hasznára vált. Elért vele annyit, hogy legalább
nyugodtan meghallgatták, ha nem is sikerült
meggyőznie senkit és egyáltalán nem sikerült meg-
győznie azt a vádat, hogy a szász képviselők
másképpen beszélnek a Házban és másképpen ott-
hon, a nép között.

Pichler Győző nyomban fel is szólalt és sze-
mélyes kérdésben fenntartotta a kértelműség
vadját, egyuttal zajos derültséget fakasztott egy
negyvennyolcas anekdotával a szászok Löwen-
Bataillonjáról.

A szászoknak asszisztáltak ma a tótok is.
Kollár Márton szólalt fel, a néppárti kortes-ve-
zérből nemzetiségi képviselővé vedlett plébános,
aki a jobboldal és a szélsőbal folytonos ingerült
közbeszólásaitól kisérve hordott össze egy csomó
perfid vakmerőséget és perfidiát, egyiben erély-
es elnöki rendreutastást is provokálva. A Ház
az egész beszéd alatt hangos volt a felháborodás-
tól. Csak a néppárt viselkedett csendesen.

A két nemzetiségi szónok között Pozsgay
Miklós, Kossuth-párti új képviselő mondotta el
szűbeszédjét és Kollár után is szélsőbali szű-
szónok beszélt: Malatinzky György. Egyik sem
árult el valamely különösebb kvalitást és így
nem is igen hallgatták őket. A szünet után len-
dült fel csak a vita nivója Visontai Soma beszéd-
jével, amely a közzgazdasági kiegyezéssel és kül-
politikai kérdésekkel foglalkozott, a maga pár-
tiszempontjától érdekesen és sok helyen figyelmet
keltve.

Végül két interpelláció volt. Haydin Imre a

felvidéki takarmányhiány ügyében interpellálta a
földmivvelésügyi minisztert, aki azonnal megadta
a megnyugtató felvilágosításokat. Szederkényi
Nándor az olasz borvám-klauszula dolgában inter-
pellált.

A képviselőház ülése február 26-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán
miniszterelnök Lukács László pénzügyminiszter, He-
gedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter és Cseh
Ervin horvát miniszter.

(Napirend előtt.)

Lindner Gusztáv rosszalja azokat a kifejezése-
ket, amelyektel Pichler és a függetlenség párt velük
szemben beszélt. Szólo és társai titakoznak azon
vád ellen, hogy itt a Házban mást beszélnek, mint
kinn a választók előtt. Titakoznak történelmük meg-
sértése ellen. A szászok II. Géza alatt jöttek be és
1848-ig a harmadik nemzetet képezték Erdélyben. A
nemzeti tirannizmustól addig nem léteek, amíg Ma-
gyarország alkotmányos állam.

Pichler Győző fenntartja azt, amit a szászok
kétségbeviteléről mondott. Példa erre a Börsenourir
esete. A berlini lap szerkesztője, Landau táviratára a
magyar lapok azt írták, hogy 7-én jeent meg az em-
lített cikk, holott az csak 9-én jelent meg. Nem méltá-
nyos dolog az egész sajtót azért hazugsággal vá-
dolni. Ilyen legyverei vannak a szászoknak. Meg-
jegyzji még a szászoknak, hogy kultúrájuk ápolásá-
val is beilleszkehetnek a magyar nemzeti egységbe.
Néztek meg a szepesieket s a tolnai svabokat azok
is jó németek. de megverik azt aki nagy németnek
nevezi őket. Korodi azon tenyegésére, hogy ha
nem hagyják beszélni, hazamennek és irni fognak, a
következő történetet mondja el. 1848-ban a szászok
nemzeti ügyük ellen egy Löwenbataillon alakítottak,
Ezek mindig hurrah-t kiabáltak. de sohasem mentek
előre. Így ily hurrah-járgert ellogtak Bem katonái s
a lövezer elé vitték. A dorák szász Bem látára sírva
fakadt. de Bem megvigasztalta, mondván: „Weine
nicht Löwe es geschiedt dir nichts“. (A szászok felé
torulva.) Önök is nyugodtan hazamehetnek, nem lesz
bántódásuk. (Zajos helyeslés és taps.)

A költségvetés.

Pozsgay Miklós: Figyelemzeti a földmivvelés-
ügyi minisztert arra a veszedelemre, amely lötenyész-
tesünket tenyegeti. Az angolok töltnek sváltitjak lovaikat,
a magyar lökereskedők azonban nem bírják az
egész kontingentet előlítani s ezért Oroszországból
pótoltják a hiányt. Tudvalevő, hogy az orosz lovak
nem állják ki a versenyt a mieinkkel, a minőség
rosszabbodása felett már az angolok is panaszkodnak.
Az egész eset lötenyésztesünket tenyegeti. Ezután rá-
tér a költségvetés bírálatára. Beszél a hibás adórend-
szerről a közzgazgatás bajairól, a lakosság túlterhe-
léséről. A költségvetést nem fogadja el. (Zajos helyes-
lés a szélsőbalaon.)

Kollár Márton mint megtámadott fél emel szót,
a magyar nemzet lovagiasságának tudatában. Egy
boldogtalan, szerencsétlen népről akar beszélni, mely-
nek bajai igazságos meghallgatást és részvétet érde-

melnek. A tót nép együtt érez a magyarral. De
elhanyagolják őket. (Zajos ellenmondás.) Legnagyobb
baj az, hogy a tót szel emlíeg elhanyagolt. Az isko-
lák a helyett, hogy a megéhetésre nevelnék a tótokat,
arra törekednek, hogy egy pár magyar szót verjenek
beléjük. Nincsenek a tót népnek folyóiratai, könyv-
tára, de ki is írjon neki, mikor a gimnáziumok,
egyetemek elidegenítik a tót ijtuságát saját nyelvétől,
fajtától és szülteitől. (Nagy zaj.)

László Mihály: Csehországba küldik a fiaikat.
Kollár Márton: Senki sem küldöné Csehor-
szágba gyermekeit. ha itt iskolázthatnák őket.

László Mihály: Pánszlávok, muszkák! (Zaj.)
Kollár Márton: Kikérem magammal! Nem va-
gyok pánszláv. Katholikus pap vagyok; megtámadnám
házamat vallásomat, ha muszkaérzelmű volnék.

Veszolovszky Ferenc: Ugy van! A függet-
lenségi párt felé fordulva.) Maguk abból a vádból
élnék.

Kollár Márton: Ki merné másrészt állítani hogy
a germanizáció idejében, mely ellen annyira fellázadt
minden igaz magyar szív, a magyar igazi intelligencia
német lett volna? Ki merné állítani, hogy a német és
germanizált hivatalnokok alkották a magyar nép igazi
intelligenciáját, nem pedig az a lelkes magyar csapat,
amely lelkéből gyűlötte a germanizációt és tördözések
közepette is híven ápolta a nemzeti tradíciókat és
tisztá magyar szívvel várta a nemzeti szebb jövőnek
hazáját? Aki ezt mondaná minden egyből lehetne,
csak magyar nem. Így van ez velünk is. Nem azok
alkották a mi intelligenciánkat, akik, nem akarom
mondani, mi módon levelették tót nemzetiségüket, akik
hütlennékk lettek atyáinkhoz és anyáinkhoz: magya-
roknak mondják magukat, holott idegen vér őr
ereikben; de csak önérdék az, ami népiük elhagyá-
sára vezette őket. (Nagy zaj és ellenmondás.)

Pap Zoltán: Hazafiség, nem önérdék!

László Mihály: Es még azt mondja, hogy nem

pánszláv. Mi ez, ha nem pánszlávizmus?

Véss! József: Ez bizony pánszlávizmus!

Bátkay László: Ez bizony bolond beszéd!

Krasznay Ferenc: Pánszlávizmus!

Kollár Márton: Ez egy kis bőjti prédikáció.
Talán ráér az urakra. (Derűtség.) Ellenmondásban
vagyok talán magammal, amikor egyrészt passzolom,
hogy gimnáziumaink eltartóitják ijtuságunkat, más-
részt vitatom, hogy mégis van tót intelligenciánk.
Vannak közöttünk nemes lelkűk, akik idegen beolvas-
közepette is megörzik hűségüket és szeremük a tót
nép iránt, mely nekik élet adott, és ezek alkották az
igazi tót intelligenciát. Amde ezek kivételek és éppen
azért számuk igen csekély.

Vajjon mit szóljak ama lelketlen emberekről,
akik kizsákmányolják a tót népek eme szomorú hely-
zetét és lelkiismeretlenül szipolyozzák, pusztítják azt
a szegény népet? A tót nép sebei részvétet és kö-
nyörtületet keltenének minden kökebeiben is!

Ez a nép, mely szenvedésében is híven telje-
síti hazafiai kötelességét, mely adozik, katonát ad e
honnak, az idegenből is haza hozza véres verejtékek
szertett garasát, éppen szegényesége miatt ényomatást,
mellőzést szenved azoktól, akik hívalva volnának enyhí-
teni fájdalmait. Meg vagyok győződve, hogy nem
igaz magyar szív az, mely gúnyt üz a szegényből
szegényesége miatt nem igaz magyar szív az, mely
kineveti a szerencsétlen szerencsétlenségé miatt, nem
magyar szív az, mely butának mondja a tótot. (Ellen-
mondás jobboldaltól.) Jóllehet látják, hogy mennyi aka-
dály gördül szellemi fejlődésük útjába. Nem magyar

Hugo Viktor egyik gyönyörű versében a
maga világrajzójáról így ír:

Ce siècle avait deux ans

Alors dans Besançon, vieille ville espagnol
Naquit d'un sang breton et lorrain à la fois
Un enfant sans couleur, sans regard et sans voix
Si débile qu'il fut, ainsi qu'une chimère,
Abandonné de tous, excepté de sa mère.

A beteges, gyöngye gyermek lassankint me-
erősödött, amint ide-oda vándorolt az apjával,
akit minduntalan más-máséhoval helyeztek át. Egy-
esetében korában hosszabb időre Korzika és Elba
szigetére került. Érdekes, hogy Hugo Viktor, a
francia nyelv legnagyobb mestere és virtuóza
azon az olasz nyelven petyegett legelőször, amit
a korz városkákban, Porto-Ferrajóban, Bastiában
hallott maga körül. Ot éves korában több hónapot
töltött a Vezuv közelében, édesapja oldalán, aki
nyugodtan pihent a babérjain, minek utána Fra
Diavolo rablóbandáját kiverte a Bonaparte József
uralma alatt álló nápolyi királyságból. Első sze-
nes, romantikus benyomását innen vihette magá-
val a Vezuv aljáról, a nápolyi öbölből.

Hugo József 1811-ben Madridban rezideált
mint tábornok, mint a madridi királyi palota
major domusa és mint két tartomány teljhatalmu
gouverneur-je. Bonaparte József ezenkívül a gróf-
fok sorában adott neki helyet. Csáládja Madrid-
ban is megfordult és a kilencéves Viktor itt is
a legfényesebb impressziókkal gazdagította korán
bimbózó poétai szenijét. Legelső nagyobb versét
tizenkét éves korában írta Rolandról és a lovag-
korról és ebben a versben a Spanyolországban
kapott nagy benyomásokat dolgozta föl. Akkor-
táj a spanyol nyelvet is tökéletesen megtanulta.

A royalista anya mellett, akit imádozott, Hugo
Viktor kora gyermekében nem is lehetett más,
mint royalista érzésű. A Bourbonok visszatérése-
kor lilimot viselt a gomblyukában és pár nap-
kal a waterlooi esata után, tizenhárom éves ko-
rában, lángoló verset zudított a bukott imperátor,

a legyőzött zsarnok ellen, akinek 40 évvel később
Jersey-szigeten megbocsátott, amikor ősszemérte
unokatesésével, a kis Napóleonnal. Ugyanakkor
ez a tizenhárom éves fiú, a Decotte-kollégium ta-
nulója, a Chateaubriand „enfant sublime"-je egy
Irtaméne című tragédiát és egy Inez de Castro című
háromfelvonásos melodrámat írt. Azonkívül köl-
tött elégfiákat, idilleket, románcokat, meséket,
madrigálokat, sőt egy opera comique szövegét is
megírta. Gyermekkori kísérletek mind, de tele
vannak az ébredő, tettvágyó, tüzes szellem szik-
ráival. Tizenöt éves korában, 1817-ben, didaktikus
költeményével dícséretet nyert a francia Akadémia
pályázatán. (Ez a kitűnő testület 1841-ben, há-
romszori bukás után választotta be tagjai közé.)
Tizenhat éves korában, mint iskolavégzett diák
írta meg első regényét, a Bug-Jargalt, de csak
később bocsátotta közre, gondos revízió után,
tetemes javítással. Eredeti vadságában nem merté
kiadni.

Tizenkilencéves volt, amikor imádozott édes-
anyja meghalt és kevéssel ezután Foucher Adél
kisasszonyt eljegyezte. Azt a nőt, akihez anyyi
szendvedélyes, epedő és gyöngéd verset írt. A leg-
igazabbakat minden remek és forma-szép dala
közti. Azt a nemes, okos nőt, akit férjének a pél-
dátlan nagysága és dícsősége sohasem tett hü-
viszkévé. A menyasszony vagyonatlan szülei ki-
jelentették, hogy csak akkor adják hozzá a
leányukat, ha meg tudja keresni mindakettőjük
számára a kenyeret. Hugo vérmes reményekkel
nézett a jövőbe és lázasan fogott neki a munká-
nak, de anyagi helyzete akkoriban meglehetősen
sanyaru volt. Hugo József, a bonapartista tábor-
nok, aki redukált nyugdíjából élt, tartásfénzt
ajánlott ugyan Viktor fiának, de csak egy főtétel
alatt: ha lemond az örökléről. Viktor büszkén
utasította el az ajánlatot és húsz éves korában
kénytelen volt a maga lábára állani. Osszesen
nyolcszáz franknyi kapitális állott a rendelkezé-
sére. Ezzel kezdte meg az élet harcát. Sokáig
egy élt, mint a Nyomorultak Mariusa, akiben Hugo
Viktor magát festi, itt-ott a leghívebb részletezé-

zül öt esett el a nagy forradalom különböző csata-
terein. Hugo József, Kléber és Desaix jó barátja,
életben maradt. Beauharnais Sándor szárnysegéde
lett és a Vendéeba került, ahol hatalmas bátor-
sággal harcolt, sok embert megölt, de az asszo-
nyok és a gyermekek életét lovagias gyöngéd-
séggel kímélte. Nantesban ismerkedett meg — már
akkor örnagy — Trebuchet hajógyárossal. Ennek
a gazdag, royalista és szigoruan katolikus özvegy
gyárosnak három szép leánya volt. Legszebb közt
a bájos, kicsi Zsófia, akinek olyan apró
kezei és lábai voltak, mint egy gyereknek. Hugo
örnagy beleszeretett a leányba, a leány viszonzta
szereimét és a fiatalok — ámbár az apa kezében
vonakodott egy küssé — hűséget esküdtek egymás-
nak Párisban az anyakönyves előtt. A templomok
akkor nagybárra zárva voltak; a papok egy
része elbújt, vagy elmenekült. A fiatal pár nem
igen kereste őket, hogy a polgári házasságot egy-
házilag is szentesítsék. Zsófia royalista volt ugyan,
mint az apja, de nem bigott. Szenvedélyesen ol-
vasta, nagyrabecsülte Voltairt, mint később a fia,
Viktor, aki sülődíák korában legjobban szerette
Tacitust, Juvenalt és Voltairt. Talán éppen az
ellentét erejénél fogva, mert közte és a három
közt egy vonás sincs közös. Hugoéknak két fiu-
gyermekük volt már — Abel és Jenő — amikor
Hugo József, akit az első konzul öccse, Bona-
parte József nagyon kedvelt és pártfogolt, ezre-
desi rangban Besançonba került.

Itt született a harmadik fiú. Az apa leányt
várt, akit Viktóriának akart keresztelni. Viktória
helyett Vildor jött a világra ventose 7-én (septidi)
a francois köztársaság X-ik évében (1802. február
28-án.)

Hugo Victor-Mária — egy hivatásos katoná-
nak és egy vendé-i asszonynak a szülötte —
olyan hitvány, beteges gyermek volt, hogy az orvos
át mondta rá: kár szoptatni, ugy sem él-
reg. Édesanyja beszélte, hogy alig volt hosszabb
egy jókora kénél és olyan rút, hogy tizennyolc
hónapos bátyja, aki alig tudott még beszélni, így
kiáltott föl, amikor meglátta: Ó a csunya jószág!

ember mondhatta, mert nemesebben érez a magyar, hogy a tót nem ember...

Pap Zoltán: Azt nem is mondja nyelvi!
Kollár Márton: Azt mondják, hogy nyelvi anyag! Jól tudja a tót nép, hogy nem az igazi magyarok az ő ellenségei, hanem az u. n. új magyarok, lelkiismeretlen renegátok, akik anyagi érdekből befecselik a tótokat.

Krasznay Ferenc: A szépebbé németek renegátok!

Kollár Márton: Aki meggondolja, hogy a tót nép egy lobogó alatt vezetett a magyarral a jog és igazságért, annak százszor is lehetetlen elbűnnie, hogy a magyar nemzet annyira meg tudna feledkezni önmagáról, hogy azt követné el más népen, ami ellen hősiessé elszánttsággal küzdött: hogy elnyomná e szent harcok hő társait mikor senkit sem gyűlölött annyira, mint elnyomói. (Felkiáltások: *Senkisé nyomja el!*) Tudja a magyar, hogy láj a rablónak így az elnyomtatás. Pogány volna az, aki az evangéium tanításai ellenére azt tené másval, amit önmagának nem kíván; (Felkiáltások: *Nem is teszi!*) Tudja az igaz magyar, hogy nyelvében és a nemzet, tudja azt is, hogy ez az igazság nemcsak a magyarrak áll. Amde a béke ellenesei elvakított igyekeznek a magyar közvéleményt sok tekintetben elérék azt hogy ezen igaz jelszó ma elveszítette általános érvényét. Nem az igazságos magyar nemzet keze az, mely eltörölte a tótok gimnáziumait és egyéb kulturális egyesületeit; hogy is tette volna? (Zaj.)

Rátkay László: Nagyon bölcsen tették!

Kollár Márton: Minek kellett volna a tanárokat eltávolítani és hazafákra bízni az ijeség nevelését? (Zaj.)

László Mihály: *Muska hangok ezek!* (Zaj. Felkiáltások: *Nem tanították a magyar nyelvet!*)

Kollár Márton: Megvannak a jegyzőkönyvek, hogy igenis jól tanították a magyar nyelvet. Nem az igazságos magyar nemzet keze az, amely annyszor visszatartotta a tót népet külföldtől, amikor tót gimnáziumot kérték maguk számára, nem az igazságos magyar nemzet keze az, amely erőszakosan visszatartotta őket, hanem azoknak a keze, akik önérdékből az egyenetlenkedés tüzet szítják hazánkban, hogy a zavarosban halászassanak! (Zaj. és mozgás.)

Véssz József: Kik azok, monolja meg! Kik azok! (Folytonosan tartó zaj és mozgás.)

Kollár Márton: A panszlávizmus hazug vádjával illetnek minket, hogy megárhassák srunkat.

László Mihály: Ilyen papokra lehet bízni a népet!

Véssz József: Ne tessék általánosságban gyanúsítani! Azt mondta: az új magyarok! Rajfagók! Régiakok! (Folytonosan tartó zaj és mozgás.)

Krasznay Ferenc: A renegát magyarokat vagy a szidókat érti?

Véssz József: Meg kell mondani, kiki azok?

Pap Zoltán: Ó sem hiszi amit mond! (Derűltség.)

Kollár Márton: Kémondhatatlan azoknak gonoszsga, akik panszlávizmussal vádolják mindazokat, akik el nem vetik anyanyelvüket. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) akik, úgy egy mondjam, szívuk vérével irnak a tót nép számára, hogy ezt a népet műveljék, megtartsák hazájuknak. (Felkiáltások bűnösök: *Melyeknek?*) és egyházunknak. Magyar hazájuknak, mert hiszen nemesen más hazája sehol a világon ennek a tót népnek sem, mint Magyarországnak.

Véssz József: Azért küldik Prágába a gyerekeiket! Igen!

sel. Nála is voltak pillanatok, amikor maga sörpörte ki a szobáját, amikor egy sou-ért sajtot vett a szatócsnál, amikor bevárta, míg leszáll az esthomály, hogy bemehessen a süthöz és a hamarosan megvásárolt kenyérral hazarohanhasson, mintha lopta volna. Egy teljes évig élt így a maga nyolcszáz frankján. Összesen három fehér inge volt, de mindig tisztán jelent meg. Söt arany-gombos kék kabátot is tudott vásárolni magának, hogy ebédelni mehessen azokhoz a disztinyvált emberekhez, akik szalonjaikba meghívták; és egyik barátjának nem egyszer adott öt franknyi kölcsönt. Valljuk be, hogy ez a tisztaság, ez a rátartó önérték, a pumpoló bohém-ségnek ez a hiánya tisztelretelő dolog egy poétánál, akinél — egészben véve — tüneményesebb talentum Schiller és Byron óta nem élt a földön.

1822-ben jelent meg első verskötetje *Odes et Ballades* címmel. A royalista érzésű és vallásos verseket tartalmazó gyűjtemény első kiadása csakhamar elfogyott. Második kiadást rendeztek belőle és a kiadó hátszáz frank tiszteletdíjat fizetett neki. S mivel a szerencse ritkán jár egyedül, ugyanakkor XVIII. Lajos, a restaurált francia király is, akit egypár rá vonatkozó, hízelgő vers nagyon megragadott, ezer frank évjáradékot rendelt kifizettetni a saját magánpénztárából kedvelt poétájának. Ezt az összeget XVIII. Lajos később még kétszer frankkal emelte. (A költő erről az írói penzióról már 1832-ben végképpen lemondott.) Hugo Viktor most már elég vagyonosnak érezte magát arra, hogy megházasodjék. Aráját, Foucher Adélt a szülők beleegyezésével ötárhöz vezette a Saint-Sulpice templomban. *Lamennais*, a híres hítszónok, eskette őket össze, aki utóbb meghasonlott a katolikus egyházzal és kilépett a papirendből. Ugyanolyan lelki metamorfózisra ment át, mint Hugo Viktor, aki royalista hitvallását lassankint elvetette, az alkotmányos monarchiával is szakított és 1848. óta végképp fölésküdt a demokrata köztársaság hívének.

Hugo Viktor, aki csökönyös, fáradhatatlan

László Mihály: Ezek az igatók, akik így beszélnek!

Kollár Márton: A magyarok főrevezetői minduntalan a panszlávizmus kísérletével remélik a magyar közvéleményt és sok tekintetben sikerült elérniük azt, hogy e cím alatt nagy igazságtalanságok követeljenek el ama nép ellen, amely programjának első pontján Magyarországot egygészt állította.

Véssz József: Meggyarazta Hodossy, hogy értik önk az!

Kollár Márton: A magyar közvélemény, mely utálatlan fordult mindattól, ami a panszlávizmussal kezdődik, mint pángermanizmus, panszlávizmus, panszlávizmus (Igaz! Ugy van!) ez a közvélemény hazánk határain belül a panszlávizmus bűnébe esett. (Nagy zaj és mozgás.)

Krasznay Ferenc: Sajnos, még nem! (Élénk mozgás.)

Gróf Hadik János: *Micsoda beszédek ezek! Gyaldázat!* (Orási zaj. Felkiáltások jobbtól: *Ki vel! Halljuk az elnököt! Elnök csenget!*)

Elnök: (Halljunk! Halljunk!) Nem engedhet meg, t. képviselőház, ebben a házában, hogy valaki *dünül rójjá fel a magyarságnak ezen ország, ezen nemzet nemzeti jellegének kioldorítását s azt a panszlávizmus kifejezéssel megdölyegezze.* (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Midőn ezen megjegyzést tetsem és így az elnök-ség részéről a szónokoknak minden olyan — akaron ninni — nyelvbőlés, amely alkotmányunk alapelveibe ütökzik, a keelő megjegyzésben részesül, egyszerűsind kérem a Háznak összes tagjait, hogy minden véleménynek még a jelzészetlembek is meghallgatása által (Helyeslés.) *tiszteljek meg a parlamentet.* (Élénk helyeslés.)

Kollár Márton: Vannak emberek, akik könnyelmű üzeimeikkel nem kevesebbet ártnak a tótoknak mint a magyarnoknak. Mert nem elég az, hogy a tót nép elszegényedésével és pusztulásával az egész haza szenved; nem elég az, hogy ezen üzelek annál mélyebb ekeseredést támasztanak a tót népben minél szentebbek a jogok, amelyeket sértenek; de ezen emberek lerontják a külföld előtt a magyar nemzet becsületét szétlétnek a külföldnek a rólunk való kedvező utélet amely lovgias, igazságos, nemes nemzetnek tartott bennünket, olyan nemzetnek, amely utál: az enyomtatás még akkor is, amikor más szenved annak súlya alatt; szegvént hoznak a magyar parlament fejére, amely rossz emberek gy. arajgatása, árukkodása, rágalmaszása folytán nem akarja életbe léptetni azt a törvényt. . .

Horváth Gyula: *Törölmi kell azt a törvényt!*

Kollár Márton: . . . melyet alkotott s amelyet a király ő szentesge (Derűlttség a jobb- és baloldalon.)

Rakosi Viktor: Mi marad a pápának?

Kollár Márton: . . . szentesített s amely megfelel a természet törvényeinek és az isteni akaratnak. (Felkiáltások a baloldalon: *Melyek az a törvény?*) *A nemzetiség törvény életbeléptetését követeljük, s emberi és isteni jogunkra hivatkozva, kérjük a magyar nemzet képviselét hogy gondoljanak vissza nemzetünk szenvedéseire és igazságos lélekkel határozzák el magukat, hogy enyhíteni fogják a tót nép bajait a közös haza javára.*

Rakosi Viktor: A magyar nép ba'ait is ideje volna enyhíteni! (Ugy van! Ugy van! a ba oldalon.)

munkás volt teljes életében, házassága után azonban munkához fogott és néhány hónap alatt megírta *Han d'Island* című terjedelmes regényét. A költő hatalmas, bizarr fantáziája tit lobogott föl először, a régi iskolára nézve szinte ijesztő fényre. Némely kritikus csak a szerzetelenséget, a túlzásokat látta benne és dühösen megtámadta. Csak egy nevesebb író akadt: *Charles Nodier*, aki elismeréssel beszélt a szerző ragyogó, merész szelleméről és eleven, színes, erőteljű duzzadó stílusáról. Ez a kritika állandó barátságot teremtett Nodier és Hugo Viktor közt, akinek a vezető alakja körül nemcsak mások is szeretettel, hódolattal csoportosultak: *Saint Beuve*, *Musset*, *Petrus Borel*, *George Sand*, *Prosper Merimée*, *De Vigny*, *Gautier* Theofil.

A harc akkor indult meg igazán, Hugo Viktor akkor lett a romantikusok igazi vezére, amikor működését a színpadra tette át. Erről a zajos, érdekes, szenzációs időszakról legyen szabad néhány szót szólnom. Azt, hogy mi a romantizmus, fejtegetni ma már nem szükséges. De a 30-as évek francia nemzedékére visszaemlékezni érdekes és tanulságos.

Brandes jellemzése szerint: azon a szürke hátúeren, ahol a restauráció csuklyája és a jüliusi polgárkirályság esernyője tükröződött; abban a társadalomban, ahol a pénz hatalma — már bölcsejében óriás — megfojtotta az életnek egész külső romantikáját; azon a színpadon, ahová egy láthatatlan kéz szürke butékkal írta föl ezt az szót: *Juste-milieu*, — egyszerre csak egy lángoló, fényesen világító, biborszínű és szenvedélyes irodalom szökött talpra. Minden föltétele megvolt annak, hogy fiatal, nyugtalan kedélyeket megejtjen a romantikus rajongás; hogy ezek a fiatalok megvessék a közvéleményt és istenítsek a féktelen szenvedélyt, a korlátlan genialitást. A bourgeoisie gyűlölete volt közös jelszavuk, mint ahogy Németországban egy emberöltővel azelőtt halált kiabáltak a filiszterségre. A hasznosság tana és a pénz hatalom, mely utjába állott a fiatal talentumok másféle irányának, arra inge-

Kollár Márton: . . . És ne halgassanak azoknak szavára akik másnak szerencsétlenségéből kovácsoznak a saját szerencsésüket, akik elenünk látják a közvéleményt (Mozgás.), hogy ne halgasson lelkiismerete szavára és akik az igazság elnyomásával magyar nemzet ellen hívják fel Istennek haragát. Régen leszállott már hazánk dicsőség, Isten keze su tott, jóllehet nem voltunk igazságtalank mássokkal szemben. Vajjon remélhetünk-e Istenölt támogatást nemzeti törekvéseinkben amikor egyik kezünk kérve emejük ez ég felé, a másikkal pedig felebarátunkat fojtogatjuk? Igazságot kérünk a tót nép számára a nemes, lovgias, igazságos magyar nemzet törvényhozóitól. A kötségtelést nem fogadom el. (Helyeslés a baloldal felső padain. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: *Ez márs helyes!*)

Malatinszky György főleg a tanítók helyzetével foglalkozik s e téren öntudatosabb akciórt sürget. Elismeri, hogy a kormányban van jóakaró, csak hogy pénz nincs. Mind megesi ezt a hadsereg, amelynek színe fekete-sárga s a gyűlölt osztrák himnusz a muzsikája. A többség hiperoajis volta csak bajt hozott a hazára s ezért szóló nem szavazza meg a kötségtelést. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök az ülést öt percre ellüggeszti.

(Szünet után.)

Visontal Soma nagyon sajnálja, hogy Ausztriával való viszonyunk terén homály uralkodik. Önálló állam vagyunk, a nélküli, hogy önállóságunkat érvényesítsenők. Koerber a minapi beszédében azt mondta hogy a 67. XII. törvények feltételé a gazdasági közösség. S miután félhívalatosan kijelentették, hogy Koerber nézete ledezi a magyar kormány véleményét, kérdi, hogy egyeztethető ez össze a Szelléle formula alapelveivel. A gazdasági kérdést nem lehet politikai kérdéssé tenni, mert ez megsértése a magyar közjognak. Utal külfömben a miniszterelnök utvá beszédére, amely szintén ezt az elvet hangoztatta. A jelszó az: Mindent Ausztriáért, semmi Magyarorszáért. Hiszen a 67-es kiegyezés is ezért lett megkötve.

Ezután a gazdasági helyzetről beszél s a gazdasági egyesületeket, többek között a Közteleket teszi felelőssé az ország elhanyagolt gazdasági helyzetéről. A cukorkonferencia alka magval is közönyt tanusítottak pedig a konferencia határozatai az ország közgazdasági iparának egyik legvirágzóbb ágát támadták meg. Ily gvenge gazdasági élettel nem lehetünk erősek a külföld del szemben. A kötségtelést nem fogadja el. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök a vitát holnapra halasztja.

(A felvidéki takarmányhiány.)

Haydin Imre a következő interpellációt teszi be:

1. Van-e tudomása a t. földmívelésügyi miniszter annak arról, hogy a felvidéki a takarmányhiány oiy fokra ért, miképp az álami segítés szükségé immáron elérkezett?

2. Ha igen, hajlandó-e a miniszter ur intézkedni, miképp a kormány előrelátásából beszerzett takarmány a veszélyeztetett vidékre sietősen eszállíthatassék és annak mennyisége a mutatózó szükséghez képest esetleg még növeltessek?

Daranyi Ignác földmívelésügyi miniszter: A kormányban igenis tudomása van arról, hogy a felvidéken a takarmánytermés igen sok kívánni valót

relte őket, hogy a leggyorsabb időpában általános oppozícióit fejtsenek ki minden főnálló ellen. A művészet vált vallásukká; azért lelkesedett mindenki, hogy a művészet legyen szabad. A művészet volt a legfőbb, az egyetlen, a fény és a láng; az életet csak a művészet szépsége és merészege tette értékessé. A fiatalok gyerekkorukban hallották a revolúció hatalmas eseményeiről, átélték a császárság és a hősök, vagy áldozatok fiaivoltak. Fogamzások két usata közt történt és ágyudörgésben jöttek világra. A kezdő fiatal poéták és művészek szemében akkortájt az embernek csak két fajtaja élt: a lángoló ember és a szürke ember. Egyfelől az a művészet, mely a vért, a bibort, a mozgást és a szenvedélyt képviselte; másfelől a korrekt, aggodalmas, tisztelretelő, de szintelen irodalom és művészet. Egész környezetük költőitlennek, anyagiasnak, szürkének, zsenitől megfosztottnak látszott nekik. Ereztetni akarták ezzel a korrall, hogy negotik; kikarták mutatni esodálatukat a lángész, gyűlöletüket a nyárspolgár iránt. Mert a nyárspolgárság — ualorma jutván a polgári társadalom — csak most vált hatalommá.

Ugy tetszik, hogy az akkori francia fiatal-ság fiatalabb volt, mint más ifjuság az egész föld kereségéből; gazdagabb, üdőbb, tüzesebb vérben ízű. *Brandes* így magyarázza ezt: Franciaország ifjusága, mely a nagy forradalom alatt az ország politikai és társadalmi állapotait átalakította és ezt a feladatát teljesen kimerítette, és a császárság alatt, a félvilág meghódítása közben, kockára vetette az életét — most ugyanezzel a szenvedélyvel fordult az irodalomhoz és a művészethez. Itt is átalakításokra, győzelemre, hódított területekre volt szükség. A revolúció alatt az ifjuság a szabadságot, Napóleón alatt a glóriát imádta; most a művészetet dicsőítette.

Ezek a fiatalok rokonoknak és öszezsekküvőknek érezték magukat. Ugy néztek egymásra, mint egy édes és erősítő titok részeseire; és művelk ettől közös arómát kaptak, hasonlatosat a nemes bor illatához, olyan boréhoz, amit egy különösen

hagyott hátra, sőt hogy egyes helyeken a takarmánytermés tekintetében inséges viszonyok vannak. Ennek folytán kötelességemnek tartottam részben a kereskedelemügyi miniszter ur közbenjövét, részben a miniszterelnök ur mint belügyminiszternek közbenjövét e tekintetben tárgyalásokat folytatni.

Az igen t. kereskedelemügyi miniszter ural tárgyalásokat folytattunk a takarmány szállítási díj szabásának leszállítása, illetőleg mérséklése tekintetében (A talános, élénk helyeslés. Egy hang: Csak legyen mit szállítani!) és a kereskedelemügyi miniszter ur felkérésére olyan intézkedést tett, miszerint kisgazdák részére, — mert csakis azoknak a támogatásról lehet helyesen és igazságosan szó — (Általános, élénk helyeslés.) a szalmazállítást önkéntesleg eszközöztük, teltve hogy a megfelelő hatóság igazolványok megvannak arra nézve, hogy ez a szalma azon célra fog fordítani, amelyet a kormány sem előtt tart. (Élénk helyeslés jobboldal) Ez az egyik része a dolognak.

A dolog másik része az volt, hogy a belügyminiszter ural is tárgyalásokat folytattunk e tekintetben, hogy nem kele-ne-e a felvidék egyes részeit külön segítségben is részesíteni?

Uray Imre: Mellyk felvidék?

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter: ... és e tekintetben abban állapodtunk meg, hogy ismét csak a kisgazdák támogatására szorítkozhatunk, de tovább nem lehet menni. (Általános, élénk helyeslés.) Nem lehet odáig vinni a dolgokat, hogy a kormány a közepe, vagy nagybirtokosokat is segítsen ilyen irányban (Általános, élénk helyeslés.), hanem tisztán és kizárólag a kisgazdák érdekében a minisztertanácsot előbb 80.000 koronára terjedő hitelt eszközöztöm ki, később pedig ez a hitel 40.000 koronával felemeltetett, e szerint tehát 120.000 koronával hitelt biztosítottunk és ennek felhasználásával a kérdéses négy felvidéki vármegyének, névszerint Turóc, Zólyom, Trencsén és Liptónak, ahol a szükség legnagyobb volt, 280 vagon szalma szállítást biztosítottam és pedig olyannyira, hogy a mely kisgazdák készpénzzel fizetni tudnak, azoknak bizonyos árengedménnyel 2 korona 40 fillérről szállítjuk a szalma métermérését, ami azon a vidéken most igen kedvező és alacsony ár; akik pedig azonnal fizetni nem tudnak, azok valamivel többet fizetnek. (Mozgás baloldal.) de azt amit fizetni tartoznak, több éven át, kamatmentes részletekben fogják megadni. (Általános, élénk helyeslés.) Azt hiszem, hogy ez igazságos és méltányos intézkedés. (Általános, helyeslés.) A szalmazállítást intézésénél az állattenyésztési felülyöket használtam; iparkodtam a bürokratikus nehézségeket lehetőleg mellőzni. (Élénk helyeslés.) mert az ilyen dolgokban a segítségnek gyorsan kell jönnie. (Általános, élénk helyeslés.) Megjegyzem, hogy a nedves időjárás a szalma préselésében és szállításában bizonyos fokig akadályozott, a szalma egy része azonban már rendelkezésre helyezett, a másik részét most van szállítás alatt. Kérem a t. Házat, hogy ezen választatom tudomásul venni méltóztassék. (Élénk helyeslés.)

(Az olasz borvám.)

Szedereky Nándor a következő interpellációt terjeszti be:

Tekintve azt az óriási károsodást, mely az ország börtormelőre hárulik a mai olasz borvám folytán, mely károsodás a boriparasztra súlyosodó egyéb terhekkel ma holnap egy újabb katasztrófával

fenyegeti a hazai közgazdaságnak csak most fejlődő termelési ágát; tekintve, hogy csak az évi összeg, mely a behozott olasz borra esik, 10-12 millió korona között változik. A statisztikai kimutatás szerint az 1896-1900. évi időközben, tehát 5 év alatt 87 millió 18.000 korona ment ki az országból olasz borra. Mely megdöbbentést keltett már maga az a hír, hogy az 1903-ban lelelt olasz kereskedelmi szerződésnek s ezzel a híres olasz borvám-klauszúnak egy évvel való meghosszabbítása iorogna szóban. Az aggódó börtormelő megnyitására és taekozása szempontjából kérdem a t. miniszterelnök úrtól az összes kormányt, hogy mi igaz hihetetlen hírből s a kormány meg fogja-e óvni az ország érdekét az által, hogy a kérdéses borvám-klauszú a 1903. évi december 31-én tul egy napig sem marad tovább hatályban s a borvám megfelelő felemelése, legalább 20 forintig, meg fog történni.

Az interpellációt kiadták a miniszterelnöknek. Elnök ezután bezárta az ülést.

BELFÖLD.

Minisztertanács. Ma délután minisztertanács volt, amelyen a kabinetnek a fővárosban időző valamennyi tagja résztvett. A minisztertanácsban folyó ügyeket intéztek el.

Tisza Kálmán főrendiházi tagsága. Tisza Kálmán gróf Apponyi Alberthez, a képviselőház elnökéhez, ma a következő levelet intézte:

Nagyméltóságú elnök ur! Van szerencsém értesíteni, hogy a főrendiház elnökségét a mai napon értesítettem, miszerint országgyűlési képviselői megbízatásom tartama alatt főrendiházi tagsági jogomat gyakorolni nem szándékozom. Fogadják nagyméltóságú kiváló tiszteletem nyilvánítását. Kész szolgálja: Tisza Kálmán.

Gróf Apponyi Albert a képviselőház mai ülésén az elnöki jelentések során, bemutatta a levelet a Háznak, amely ezt tudomásul vette.

A képviselőház összeférhetetlenségi bizottsága ma délután 5 órakor gróf Andrássy Tivadár elnöklele alatt ülést tartott amelynek napirendjére Halász Zsigmond és Lendl Adolf képviselők ellen beadott összeférhetlenségi bejelentések tárgyalása volt kitézve.

Halász Zsigmond képviselő személyesen jelentette be a képviselőház korelnökénél megbízó-levélnek benyújtása alkalmával, hogy a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél igazgatói állást tölt be, amely állását fizetésben nem részesül. Heinz Hugo előadó bemutatja a szövetkezet üzleti jelentését, amelyből kiderül, hogy a szövetkezet a közös hadsereg és a honvédség részére is szállít mezőgazdasági terményeket. Halász Zsigmond konstataja, hogy a szövetkezet nem nyereszkedési céllal alakult, hanem a gazdák segélyezését célozza. Fizetést csak azok az igazgatók kapnak, akik az üzleteket tényleg intézik. Rakovszky István bizottsági tag azt látja, hogy a szövetkezet egyik célja mezőgazdasági termények eladásának közvetítése a közös hadügyminiszter részére. A

törvény szerint pedig nem lehet képviselő olyan részvénrtársaság vagy szövetkezet igazgatója, amely ilyen szállítást rendszeresen vagy tömegesen végez. A kérdés tehát csak az, vajjon a szállítást ez a szövetkezet rendszeresen vagy tömegesen teljesíti-e? Ha igen, akkor fennforog az inkompatibilitás, mert az teljesen irrelevans vajjon a bejelentett képviselő igazgatói minőségben díjazták-e vagy sem. Szentiványi Árpád nézete szerint is ha tömeges és rendszeres szállítás fennforog, úgy a törvény betűje és szelleme szerint az inkompatibilitás fennáll. Gróf Andrássy Tivadár elnök figyelmébe ajánlja a bizottságnak, hogy érdekincompatibilitásról lévén szó, nem azt kell eldönteni, fennforog-e az összeférhetetlenség, hanem az anyagot kell előkészíteni a jury számára. Az előadó kérdéseket intéz Harsány Oszkárhoz, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezte igazgatójához, akit az elnök az ülésbe való megjelensére felkért. Harsány Oszkár a kérdésekre előadja, hogy a szövetkezet és a hadsereg közt szállítási viszony fennáll, írásbeli egyezség alapján zab, rozs és buza szállítására, másrészt pedig a szövetkezet a katonai kinttartóit korpát vásárol. Ezek az ügyletek évenként a 10.000 koronát, jóval meghaladják. A szövetkezetnél a kormány ideiglenesen pénz is szokott elhelyezni. Mindezekre nézve a tanu leleszi az esküt. Ezzel az előkészítő elhárás véget ért s a bizottság elbírálás céljából az iratokat a jury elé fogja terjeszteni.

Lendl Adolf képviselő szintén személyesen jelentette be, hogy ő a tudományos intézetek és iskolák részére preparátumokat szokott szállítani. Ezeket a rendeléseket az iskolai igazgatók végzik, függetlenül a kormánytól. Azonkívül a muzeumoknak is eszközö szállításokat. Bejelentéi továbbá, hogy a földmívelési kormány segélyezi őt a Természet című folyóirat kiadásában, melynek ellenében a lapot a miniszter ajánlására 800 címre díjtalanul küldi. Az előadó bemutatja Darányi miniszter átiratát, mely konstataja, hogy Lendl Adolf kötelezve lévén 800 címre lapját ingyen küldeni, a miniszter, segélye előfizetés jellegetű bir. Lendl Adolf kijelenti, hogy február havában az általi iskoláknak a szállításokat teljesen beszüntette, amíg azok megengedhetőse dolgában döntés nem történik. Rakovszky István bizottsági tag döntés szerint ez a feljelentés nem is tárgyalható. Itt csak tényleges inkompatibilitásról lehet itélni. Azt a bizottság nincs hatva megállapítani, mit szabad a jövőben tenni és mit nem. Miután Lendl Adolf ez idő szerint nem szállít, csakis folyóiratáról lehet szó, mert erre nézve szerződés tényleg fennáll. Szentiványi Árpád véleménye szerint az elbírálásnak a szállításokra nézve is helye van. A bizottság hosszas tanácskozás után kimondta, hogy elbírálásra alkalmasnak tartja azt a körülményt is, vajjon Lendl Adolf képviselővel választása óta mit szállít általi tanítványoknak és muzeumoknak s ezenkívül még a Természet folyóirat tekintetében tartja szükségesnek a döntést. Lendl Adolf az előadó kérdéseire kijelenti, hogy megválasztása óta 9000 korona értékű szereket szállított. A bizottság elhatározta, hogy az adatokat a jury elé fogja terjeszteni.

A zichyfalvi pettó. A Kuria I. választási tanácsa ma folytatta a Zichyfalván képviselővé választott gróf Karátsonyi Jenő ellen beadott pettó tárgyalását.

Polónyi Géza, a megtámadott képviselő meghatalmazottja, folytatta a minap félbeszakított beszédét.

áldott esztendő őszén szüreteltek. Az 1830-as évek bouquetját a 19-ik században semmsem mulja felül.

Mindenben a hagyományossal való szakítást keresték és követelték. A belső láng hadd hevítse át és tegye szabaddá a zenei formákat, emészse meg a vonalakat és körvonalakat és színek szimfóniájává változtassa át a festészetet, — és végre írjassa meg a poézist. A művészet minden ágában koloritot, szenvedélyt és stílt kerestek; a koloritot annyira, hogy a kor legzenialisabb festője, Delacroix, e miatt a rajzot elhanyagolta, a szenvedélyt annyira hűvös, hogy lírában és drámában a torz elfajulás jelei mutatkoztak; a stílt olyan abszolút művészi rajongással, hogy a fiatalok némelyikénél, például Gauthier Theofilnál, a költői alkotás merő stílusvá vált. A primitív, az öntudatlan, a népiest keresték és követelték. Rétorok voltak! kiáltottak föl. Sohasem értettük a primitívét és a logikátlant; sohasem értettük a barbárokat, sohasem a népet, sohasem a gyermeket, sohasem az asszonyt, sohasem a kőtőt! Azelőtt a nép a költészetben csak háttér gyanánt szerepelt; Hugo Viktor drámáiban a mély érzésű férfi a nép soraiból lépett a színpadra, mint hős és bosszuálló. Voltaire-nél és Montesquieu-nél a barbárok úgy beszélnek, mint a 18-ik század franciái; Merimé a Colombo-ban és Carmen-ben a vadak érzéseit a maguk vadtságában és frissességében ecsetelte. Racine Athaliájában a gyermek úgy beszél, mint egy felnőtt; Nodier gyermeket szívvel az ártatlanság szavait helyezte a gyermekek ajkára. A régi felfogás szerint a költő udvari ember volt, mint Racine és Molière, vagy világi, mint Voltaire és Beaumarchais, vagy egyszerűen bonhomme, jó fiu, mint Lafontaine. Most a társadalom mostoha gyermeke volt, akit a társadalom magától ellökött; az emberiség főpapa, gyakran szegény és ignorált, de csillogalag a homlokán és lángal a nyelvén. Hugo Viktor úgy magasztalta költeményeiben, mint a nép pásztort és De Vigny úgy tűntette föl a Stello-ban és Chatterton-ban, mint magasztos gyermeket, aki meghal inkább,

semhogy muzsáját közönséges munkával megálazza, de akit halálában is a d az emberiség, mely értékét nagykésön ismeri föl.

1826-ban angol színészek léptek föl egy párisi színpadon és a franciák akkor látták először Shakespeare remekét, Lear királyt, Macbethet, Orellt, Hamletet, csodálatraélt előadásban. A Shakespeare-előadások hatása alatt írta Hugo Viktor Cromwell című darabja elé azt a híres előszót, mely az új irodalom programjával szolgált.

Más verzió szerint Talma volt az — akkor már hatvanöt éves — aki Hugo Vikort arra buzdította, hogy legyen drámaíró. Egy ebéd alkalmával a színészemesterséggel járó keserűségekről beszélt a költőnek és panaszos hangon így szólott hozzá:

— Szerep nélkül a színész semmi és nekem még sohasem volt igazi szerepem. A tragédia szép és nagy dolog, de a tragédia nagyságát több valóssággal szeretném párosulva látni. Olyan alakot kívánnék, akiben megvan az élet mozgalmassága és változatossága; aki nines egy darabból; aki tragikus és familiáris egyszerre; olyan királyt, aki egyttal ember. Teljes életben az igazságot áhítottam. De mit tegyek? Kérem Shakespeare-t és Ducis-t adják ide. Kénytelen voltam a kosztümbe helyezni azt az igazságot, ami a darabból hiányzik. Máriust meztelen láb-szárral játszottam. Ki tudja, mi lett volna belőlem, ha megtalálom azt a szerzőt, akit keresek. Meghalok, mielőtt egyszer igazán játszottam volna. On, Hugo ur, aki fiatal és bátor, írhatna nekem egy szerepet. Hallottam valakitől, hogy Cromwell drámá-vá dolgozta föl. Cromwellt mindig szerettem volna játszani. Az ön darabja bizonyosan különbözni fog minden eddigittől.

Hugo Viktor jelezte, hogy a várva-várt dráma már készül és válaszképpen elmondta Talmanak mindazt, amit a Cromwell előszavában később részletesen kifejtett. Ebben az előszóban az új iskola összes elveit harcba vitte az irodalmi függetlenség lobogója alatt. Az író — szerinte — más nem kötelezi, csak a saját fantáziája; a költőnél a groteszk érintkezhetik a magasztossal; a

költő mindent a saját egyéni álláspontjáról mérleget. A valódi poézis, a tökéletes poézis az ellentétek harmóniájában áll. Et tout ce qui est dans la nature est dans l'art. És minden, ami a természetben benne van, benne van a művészetben is.

A poétai szabadságharc a klasszikus francia tragédia ellen intézett rohammal kezdődött, mert az irodalmi hagyománynak ez volt a leggyöngébb és legexponáltabb pontja. Hugo Viktor keveset tudott arról, hogy ez ellen már számos rohamot intéztek egész Európában. S igaza van Brandesnek, amikor azt mondja: Aki Lessing, Schlegel és az angol romantikusok idevágó akcióját ismerik, azok kevés újat találnak Hugo manifestumában. De az mindegyesre nagy tett volt, hogy a harcot magában Franciaországban, saját francia földjén kezdte megvívni a klasszikusok ellen. A mai olvasó mosolyoghat azon, hogy Hugo Viktor a harmas egység tarthatatlanságát hosszasán vitatta. Mindamellet nagy dolog volt ez akkor Franciaországban, ahol Boileau törvényhozó tekintélye még mindig rendületlenül állott.

Talma meghalt, mielőtt Cromwell végképp elkészült volna. De a darab egyáltalán nem került színre, mert hétezer sorból álló rengeteg terjedelmét a színpad nem bírta meg.

1829 június havában fejezte be második darabját, a Marion Delorme-ot. Ezt X-ik Károly cenzurája közvetlenül az első előadás előtt tiltotta be. Hugo nem csüggedt, nem riadt vissza, hanem három hét alatt elkészült a harmadik drámájával, Hernani-val. A Theatre Français tagjai tapsoltak, amikor Hugo a gyönyörű verseket fölolvasta előttük. De a betanítás nem ment egészen simán. Donna Sol szerepét Mars kisasszonyra bízták, ámbar a hírneves tragika már akkor túl volt az ötvenedik évén. Elvállalta a szerepet, mert attól félt, hogy valamely ifjabb vetélytársa eltalálja homályosítani, de kimutatta, hogy nem igen bízik a drámai újítás sikerében és nagyon kedvetlenül vett részt a próbákban, ahol mindenféle akadékoskodó megjegyzéssel kemény próbára tette az udvarias szerzőt.

Elmondotta, hogy a kérvény nélkülözi a törvényben megkívánt határozottságot is, mert a támadók azt mondják, hogy vagy ez igaz, vagy amaz igaz s a Kuria által kívánják megállapítani, hogy melyik hát az igaz. Ezek előrebocsátása után átér az egyes érvénytelenségi esetekre. Ott van első sorban Knezevics Antal esete, akit a becsatot nyilatkozat tanácsa szerint Guden Rikárd a gróf titkárja, öven koronával megvesztegette. Három ilyen nyilatkozat is létezik a Kuria előtt és aláírta a protopusai az önzelen választóknak. Először megvesztegetett magukat, azután hivatalos presszó sulya alatt leszárnak Karátsonyira de előbb agyonvetik és itatják magukat. A választási visszaélések egész kalváriát végigszenvedve, az ellentétbe sietnek s nyilatkozatot adnak ki, hogy egy újabb választás reményében hajlandók az egyszer végigszenvedett érvénytelenségi okokat újból átélvezni. Megjegyzni hogy Guden Rikárd már régóta nem titkárja gróf Karátsonyinak, tehát ennek nevében nem is vesztegethetik. Hasonlóképp Karagylene Vince és Vaszilievics Pável nyilatkozatot írtak alá, hogy Karátsonyi megvesztegette, ellette-itatta őket. Becsotója Vaszilievics újabb nyilatkozatát, melyben beismeri, hogy neki Dániel László ellenében volt része minden földi jóban s a Karátsonyi ellen beadott nyilatkozatát részeg fölvel írta alá. Beszède folyamán egész sereg ellennyilatkozatot csatol be, melyek épp az ellenkezőjét bizonyítják annak, ami a peticionálók nyilatkozataiban foglaltatik.

Polónyi beszédét délután fél két órakor fejezte be. A tárgyalást holnap délelőtt 10 órakor folytatják.

A Börsencourrier levele. Dr. Radó Sámuel, a Magyar Távirati Iroda igazgatója a következő nyilatkozatot teszi közzé:

Csak ma győződtem meg a gyorsírói jegyzőkönyvből arról, hogy Korodi Lutz képviselő ur a képviselőház tegnapi ülésén a Börsencourrier ügyét úgy mutatta be mintha a magyar sajtót, valamint a német s jót főre akarták volna vezetni. Mint a szóban forgó cikk szerzője, kénytelen vagyok tehát ezt az insinuációt a leghatározottabban visszautasítani és kinyilatkoztatni:

1. Valótlan az az állítás, hogy a magyar sajtóban terjesztett kivonat mást tartalmazott, mint a Börsencourrier-ban megjelent levél.

2. A Civis Hungaricus aláírás azért maradt el a Börsencourrierben, mert a szerkesztő a bevezetésben rámutatott a levélnek magyar eredetére.

3. A Börsencourrier szerkesztője táviratilag értesítette a Magyar Távirati Irodát, hogy a cikk február 7-ikén megjelenik s így a kivonatot a február 7-iki reggeli lapok számára adattott ki.

Egyben azonban föltétlenül előadom Korodi urnak az álláspontát abban tudniillik, hogy sokkal könnyebb dolog a külföldi sajtóban Magyarországot támadni, mint a támadásokat visszautasítani. Dr. Radó Sámuel.

KÜLFÖLD.

As osztrák képviselőházból. A képviselőház a mai ülésen 136 szavazattal 72 ellenében elfogadta a költségvetést a részletes tárgyalás alapján.

türelmet. A klasszikusok is mindent elkövettek, hogy jó-eleve nevésségessé tegyék a darabot. Paródiát írtak róla és az a paródia hamarabb színpadra került a Vaudeville-ben, mint maga Hernani.

1830. február 25-én, öt hónappal a juliusi forradalom előtt, ment végbe óriás izgatottság közt az emlékezetes premiére. Napokkal a bemutatás előtt egész Páris lázas kíváncsisággal fogta el. Valamennyi notabilitás, valamennyi híres író és művész törte magát a jegyekért és mindenáron jelen akart lenni a bemutatón. Benjamin Constant, Thiers és száz más nevezetes férfiú levélben ostromolta Hugót, hogy szerezzen nekik páholyjegyet. A nagy nap előestjén Hugo Viktor — a színészek rémületére — visszautasította a kálkat. Azzal argumentált, hogy a fizetett taps először is neki nem kell; másodsor: nem igen bizik a klasszikus darabok rendes tapsoncainak a támogatásában. De a kibérelt tapsonc pótlására nagy számmal és önként jelentkezett a romantikus ifjúság. Leírhatatlan lelkesedéssel tették magukévá a költő ügyét, akit a Cromwell előjáró beszède óta valóságos fanatizmussal bálványoztak. A törzsfőnökök: Gauthier Theofil, Gérard, Borel stb. hívására jöttek a bandák vezetői: Balzac, Berlioz, Maquet, Prévaut, Jean du Seigneur. Festők, szobrászok, építők, szerkesztőségek műhelyeiből fantasztikus alakok tödültek ki, készen arra, hogy Hernani kirtjének a hívására csatarendbe álljanak és életre-halálra megküzdjenek az új irány, a romantikus reform ellenségeivel. Hugo Viktor négyeszlóletes, vérpiros papíradarabokat osztott ki élszint harcossai közt, ezzel a spanyol föllárással: *hierro*, ami vasat jelent. A színház igazgatósága a zenekart, a második karzatot és a földszínt engedte át *à ces brigands de la pensée*, a gondolat e haramiáinak, ahogy elkekeredett klasszikus phillistin elnevezte őket. A banda már egy órakor délután megkezdte a felvonulást. A Rue Richelieu elegáns közönsége még sohasem látott ilyen hosszuhajú, szakállas, vadnézésű alakokat, akik mindenféle ruhát

Skene indítványára a ház elhatározza, hogy a kivételes állapot elrendelésének megvizsgálására kiküldött bizottságnak nyolcnapit időt enged a jelentéstételre.

A költségvetési vita folytatásában elsőnek Stransky szólal föl, kijelentvén, hogy bármily szépen szóljon is a miniszterelnök, addig, míg a csehnek elkövetett nagy igazságtalanságot jóvá nem teszi, ebben a házában nem fognak haladni; amíg ebben az államban csakis a németek számára van igazság, de a többi nemzet számára nincs, addig béke nem lesz, s ha ez nem történik gyorsan, akkor a csehek hadállásba fognak helyezkedni. Abban a pillanatban, mikor a németek visszaadják a cseheknek elkobzott jogaikat, a csehek szívesen nyújtanak nekik segítőkezet. Olyan állammal, amelynek életidege annyira megvan támadva, egyetlen kormány sem tudja a Magyarország való kiegyezést megkötni, és 6 ótat tart, hogy még senki sem fizette meg oly drágán a budapesti utat, mint Ausztria Koerber miniszterelnöknek Magyarország fővárosában tett legutóbbi látogatását. A miniszterelnök felszólításához képest a csehek továbbra is ragaszkodni fognak jogaikhoz, de tartsa magát kötelességeihez a kormány is, és szervezte Ausztriát az egyenjóság alapján. Ameddig ezt nem teszi, a csehek nem viselnek iránta bizalommal és nem szavazzák meg a költségvetést.

Néhány személyes természetű felszólalás és az előadó zárava után a ház megkezdi a költségvetés részletes tárgyalását.

Elsőnek Kubr képviselő szólal föl. A civilista tételénél néhány cseh szocialista képviselő cseh nyelven beszél.

Hauok nagyméret képviselő kelt föl szözlásra. Azt kívánja hogy a császár mondjon le a civilista egy részéről és pedig egy millió koronáról, mely összeget — ugymond — munkások balesetbiztosítására kellene fordítani.

Utána Szalmásterzoki beszél. Azt mondja, hogy ehhez a pontoz partá nem akar hozzázólni.

Conci egy olasz egyetemnek a jelöltetését követeli.

Zazvorka (ifjucseh) csehül mondja el beszédét. Utána Brzorak (ifjucseh) német nyelven beszél és a Reichsrathot támadja.

Az igazságügyminiszternek néhány interpellációra adott válasza után az ülés véget ért.

A cukorkorháború. Brüsszeli táviratok szerint az osztrák kormány képviselője a brit megbízottal tárgyal a cukorbeviteli vám fokozatos leszállítása dolgában. Ennek a keresztülvitelére több osztendő volna szükséges.

A Timesnek brüsszeli tudósítója jelenti, hogy a cukorkonferenciának legközelebbi csütörtöki ülésén végleges megállapodásra jutnak a prémium eltörlése és a védvámoknak 5-10 frankra való leszállítása tekintetében.

viseltek, csak éppen divatos ruhát nem. Egyiknek a vállán spanyol köpeny, a másiknak a fején III. Henrik korabeli főveg, a harmadiknak a mellénye a la Robespierre. Legteljesebb volt köztük Gauthier Theofil, aki excentrikus öltözködését a színházát egy vérpiros mellényvel tette tökéletessé. Ezt a barbár inváziót az utékon szeméttel, sárral dobálták meg a klasszikus művészet hívei. Balzacot káposztacsutkával dobták fejbe. De az ifjak eltűrték, nehogy okot adjanak a rendőri beavatkozásra. Három órakor mind a színházban voltak és elrendezkedtek a nézőtérben. De mit csinálnak hét óráig? Társalgotak, énekeltek; de a beszédből, az énekből is kifogytak. Szerencsére, hoztak magukkal hurkát, kolbászt, sódat, kenyert. Ebédeiket tehát és nagyokat ittak hozzá. Bankettjük még akkor is tartott, amikor az elegáns publikum már gyülekezni kezdett. Ilyet még nem láttak Molière házában. Amulva néztek össze; álmódnak-e, ébren vannak-e igazán?

Gauthier brilláns verve-vel írta le a bemutatás előadás részleteit. Olvassák el, akik érdeklődnek irántuk. En csak a következőket mondhatom meg el ezen a helyen. A premiére maga méltó volt az előzményekhez. Fűty és tapsvihar kavardott véges-végig. Amint a függönyt felhúzták, elkezdődött a botrány. Egymásután negyvenötöt került színre Hernani és minden előadásban olyan pokoli lármátombolt és dörömbölt, hogy csak nehezen lehetett végigjátszani a darabot. Negyvenötöt fűtyölték ki Hernani és negyvenöt estén válaszolt a fűttré viharos tappsal a lelkes ifjúság, mely nem fáradt bele abba, hogy estéről-estére újra hallja a nagyabecsült mester verseit és megvédelmezzék őket az antagonisták gyűlölete és tulajdonosága ellenében. Brandes mondja: Ez kicsiségnek látszik és mégis csak Franciaországban találtak eddigél ilyen ifjúságot, az összetartozásnak ilyen szellemét, ahol nem volt semmiféle külső kapcsolat, — ilyen önzetelenséget és odaadást egy másiknak a becsületért.

Az ellenfelek egész sor páholyt vásároltak és üresen hagyták, hogy az újságok másnap azt

A Daily Telegraph a cukorkérdésben a helyzetet kritikusan tartja. Ennek a lapnak azt jelentik Bécsből, hogy az osztrák kormány tiz frankban állapította meg a cukorvédvám minimumát. A magyar kormány azonban a tizenöt frankos minimumból nem akar engedni.

Bécsből tele onozza tudósítónk, hogy a cukorkonferencia két albizottsága ma együttes ülést tartott, amelyen Urban képviselő előterjesztette a memorandumot. Adatokkal mutatja ki milyen szomorú hatása lesz annak, ha a cukorvámot 15 frankra csökkentik. Formális határozatot az ülésen nem hoztak, de megállapodtak abban, hogy megvárják a brüsszeli konferencia döntését és ahhoz mérten tesznek majd lépéseket a kormányánál.

Brüsszel, február 26.

A kormányhoz közel álló körökben azt tartják, hogy a cukorkonferencia 10 irankos váltélelben fog megállapodni.

Técs, február 26.

A képviselőház és az urakháza cukorbizottságai ma délután közös értekezletet tartottak. Általános volt az a vélemény, hogy a prémiumok eltörlése és a vámleszállítás nagy veszedelmet vonna maga után a mezőgazdasági munkásokra nézve és nagyban csökkentené a répaárakat. Tekintettel a brüsszeli konferencia ülésére, ma nem hoztak határozatokat.

Szenzációk a Balkánról.

Budapest, február 26.

Szenzációk hírek érkeztek ma Belgrádból, Cettinéből, Albániából. Köztük a legnagyobb izgalmat az az Ujvidéki küldött távirat keltezte, amely nem kisebb hírt hozott, mint hogy Sándor szerb királyt tegnap éjjel egy gárdaista megölte. A hír bejárta Budapestet, Bécsét, Berlint, mindenütt izgalmat kelte, annál is inkább, mert a sok Belgrádba küldött tudakozó táviratra válassz egyáltalán nem érkezett. Estig nem lehetett tudni, mi igaz a hírből, mi nem s így csak a hírek egyszerű regisztrálására szorítkozhatunk.

(Merénylethir Sándor királyról.)

Ma délben Budapesten a börzén és a parlamentben villámgyorsan az a hír terjedt el, hogy Sándor szerb királyt ellen gyilkos merényletet követték el.

Egy estilap ujvidéki tudósítója déltájban a következőket táviratozta lapjának:

Belgrádból érkező utasok hozzák a hírt, hogy Sándor szerb királyt egy gárdaista meggyilkolta. Táviratoztam Belgrádba, ahonnan hírt nem kapok. A Zásztava szerkesztősége, mely Belgráddal állandó összeköttetésben áll, távirati kérdészkö-

irják: a ház gyéren volt látogatva. Némelyek hátat fordítottak a játszó színészeknek; mások kétségbeesett arcokat vágtak, mintha nem bírnák bevárni a darab végét; újságot olvastak, kinyitották az ajtókat és megint becsapták, gunyosan nevettek, ásitottak, kiabáltak, fűtyültek. Ilyen eljárással szemben csakugyan határozott, erélyes védelemre volt szükség.

A sajtó is kegyetlen szigorúsággal bírálta meg a darabot. De *Chateaubriant* a premiéret követő napon levélben üdvözölte a romantikusok vezérért. Bámulatát fejezte ki a „most jövő iránt a távozófélben levő.”

Hugo Viktor 1843-ig még a következő drámákat írta: *A király mulat* (1832), *Borgia Lukrécia* (1832), *Tudor Mária* (1833), *Angelo* (1835), *Ruy Blas* (1838), *Les Burgraves* (1843.) *A Burgraves* című trilógiáról Heine lesújtó bírálatot írt, „Alakjai” — ugymond — „szögletes fa-figurák, izléstelen cifrasággal disztivo és szemmel látható drótkon rángatva. Hátborzongató bábjáték az egész, az élet nagy, beteges utánzata, véges-végig hazudott szenvedély, mely olyan tüzesen hányajveti magát, külsőleg olyan pompásan lobog és belülről mégis olyan szegényesen jőzan és fagyos; hideg passzív, lángoló mondásokban föltálatva.”

A Burgraves-val 1843-ban Hugo Viktor drámai karrierje véget ért. Ettől kezdve színpad számára nem dolgozott többé.

Mint negyvenöt, mint epikus, mint lírai költő, 83 éves koráig, vagyis halála napjáig, sohasem szünetelt. Pedig annyi csapás érte, hogy más elhallgatott, ösztörtöt volna százszor is. Huszvéti számkivetés magában véve pokol. De Hugo szép leánya, aki Vaquerihez ment nőül, férjével együtt a Szajnába fut. Hugo eltemette a hívesét és mindkét felnőt, nagyreményű fiát. Ha alkotó zenjenek a produktumait egymással összemérjük: regényei, költői elbeszélései és apró lírai versei maradandó érték dolgában a drámák fölött állanak. Regényeiben, költői elbeszéléseiben a kolosszális erő, apró verseiben a végtelen gyönyögség, a leheltészerű baj az, ami daoul idővel, elmúlás-

désére szintén nem kapott Belgrádból választ. Ellenben Zimonyból azt táviratozták neki, hogy Belgrádból semmiféle táviratot nem továbbítanak.

A budapesti szerb főkonzulus ma estig az állítólagos merényletről semmiféle hírt nem kapott. Bécsi hivatalos szerb körök azt állítják, hogy csak kőszai hír az egész.

A Belgrádi gyorsvonat, mely reggel félhat órákor indul Belgrádból, öt percnyi késéssel érkezett Budapestre a keleti pályaudvarra, Belgrádi utasokkal, akik azonban az állítólagos merényletről mitsem tudtak.

Belgrádból Panaszovára a helyi hajók minden fennakadás nélkül közlekednek s a hajó személyzete, valamint a csekély számu utasok a merénylet hírére kétkedve fogadják, ők Belgrádban erről mitsem hallottak.

Bécsből jelentik, hogy oda olyan formában érkezett a szenzáció, hogy egy ügyvéd bosszúból agyonlőtte Sándor királyt.

Ejfel aztán Belgrádból érkezett egy hivatalos távirat, mely a merényletről szóló híresztelést teljesen alaplatannak nyilvánítja s konstatálja, hogy a szerb királyi pár ma délelőtt szakadatlanul kihallgatásokat adott és a legjobb egészségben van. A kőszai hír keletkezésének forrása ismeretlen.

(Mírko herceg eljegyzése.)

Hítt érdemlő forrásból jelentik, hogy az Obrenovics és Petrovics uralkodó családokat nemokháza házassági frigy fogja összekötni. Mírko montenegrói herceg ugyanis eljegyezte Sándor szerb király egyik rokonát, Konstantinovic Natália kisaszonnyt s az eljegyzést legközelebb publikálni fogják. Mírko herceg levele, amelyet a montenegrói külügyminiszter tegnapelőtt kézbesített Sándor szerb királynak, a menyasszony unokafivérének, erre az eljegyzésre vonatkozott. Sándor király már bele is egyezett a házasságba.

(Szerbia kölcsöne.)

A Belgrádi félhivatalos Dnevnik legutóbbi száma szösz szerint a következőket jelenti:

Egy külföldi csoport kormányoknak ajánlatot tett egy nyújtandó kölcsönrre, amely összes ideiglenes, körülbelül 30—32 millió frankot kitevő adósságunkat fedezhetné. A kölcsön 75 százalék kihozási árfolyammal és 5 százalékos évi kamattal ajánlatik. Az alku még nincs megkötve, minthogy kilátás van arra, hogy kormányunk még kedvezőbb feltételeket tud kieszközölni.

(Véres albán zavargás.)

A montenegrói határnál azt jelentik, hogy véres összecsúszás volt török katonaság és albánok közt. A török katonaság ugyanis el akarta logni Molka Zelka albán törzsiönök gyilkosait, de a lakosság ellenszegült. A harcban 60 ember esett el. A csatározás még folyik és a lázongás egyre terjed.

Henrik herceg Amerikában.

— A Budapesti Napló táviratai. —

Budapest, február 26.

Semmi kétség, hogy Henrik porosz herceg tökéletesen megnyerte az amerikaiak szívét. Igaza van annak az angol lapnak, amely ma politikai buskomorságba esve, a német-amerikai barátkozás láttára azt írta, hogy Vilmos császár keresve sem találhatott volna magasaróptú céljainak kivételére alkalmasabb embert az öccsénél. Henrik herceg Amerikában teljesen letett a porosz feszes-ségről s szinte úgy hat, mintha maga is yankeevé változott volna. Nagyon kedvesen és kedélyesen kezel a körjeje került hivatalos és nem hivatalos közönség aprajával-nagyjával, demokratikus allűröket mutat s eszeágában sincs a büszke Hohenzollernt adni. Együtt pipál tengerész-bajtársaival, belevegyül a színház közönségébe s versenyt tapsol velük, odaáll a rikkanesok fényképező-gépecskéje elé — szóval tiszta yankee s tökéletesen otthonosan találja magát abban a hatalmas országban, amelybe még európai uralkodócsalád tagja be nem tette a lábát. A hercegi vendéget nemcsak mint ritkaságot rajongják körül az amerikaiak, hanem mint kedves bajtársat is, aki nem sokban üt el tőlük. Vilmos császár politikai mesterfogása egyre nagyszerűbbnek mutatkozik. Ezer diplomatával nem érte volna el Németország azt a sikert, amelynek jeleit már előre látni. A pompás és sikerült színjáték főrendezője, a császár, büszke lehet diplomata-tudományára.

Arról a világraszóló sok dárídóról, amelyek most Henrik herceg körül lefolynak, ma a következő távirati jelentések érkeztek:

(A Meteor vizrebocsátása.)

New-York, február 26.

Esős, boros időben ment végbe a német császár új jaktjának a keresztelése. Szinte elképzelhetetlen, hogy mekkora embertömeg hőmpölygött kora reggeltől fogva a Shoulder-Island felé. A rendőrség a legnagyobb szigorúsággal zárta el az utakat s a tengereszek sorfalán belül csak meghívóval ellátott emberek mehetek.

Miss Roosevelt Alice már korábban jelent meg a Townsend-öög hajógyárában. A miss mindenkire kedves hatást tett egyszerűségével és szilárd álláspontjával. Az előnk leánya sötétkék bársonyruhát viselt, fehér mell-betéttel. Arca sokat nyer, amikor nevet, s a kisasszony nagyon sokat és szívből nevet. Öltözetét hatáson kiegészítette boája és

sötét tollas kalapja, amely megfelelő keretet adott finom fejének. Karján széles szalagot viselt, a melyen ezek a szavak állottak: *Yacht Meteor*. Kezében a virágokrétát tartotta, amelyet Henrik hercegtől kapott. Nagyon elegáns jelenség volt Rooseveltné, aki lekete ruhát viselt. Henrik herceg és kísérete, valamint az amerikai tisztiek is diszgyenruhát öltöttek a mai alkalomból, míg a polgári urak amerikai szokásnak megfelelően, a délelőtti ünnepségeken kötelező sétaruhát viseltek.

Tíz és teli órákor megadták a jelt az új yacht vizrebocsátására. Miss Alice előbbre lépett s német nyelven a következő szavakat mondotta:

— Vilmos császár nevében *Meteor* névre kereszteltek.

E szavak után levette a mellette levő asztalról a pezsgős palackot, s mind a két kezével oly erővel hajtotta a hajúhoz, hogy ezer meg ezer darabra zúzódott.

A *Meteor* a következő pillanatban a tengerbe siklott, az ágyuk dörgése mellett. A közönség orkán-szerű hurrá-kiáltásban tört ki s az összes hajók gőz-sipjai irtózatos örömművöltéssel igyekeztek az ünnep emeléséhez hozzájárulni.

Ezután Roosevelt elnök háromszoros hurrát kiáltott Vilmos császárra, amire Henrik herceg háromszoros Hochhal ünnepelte miss Alicét.

Az ünnepi aktus után a társaság bement Townsend hajógyárának rögtönzött ebédlőtermébe. Reggeli közben Henrik herceg pezsgős poharát fölemelve, így szólott:

— Fölszólítom önöket, hogy háromszoros hurrát kiáltanak az elnök ur egészségére. *Hipp, hipp, hurrá!*

Az összes jelenlévők viharos tetszéssel fogadták ezt a föhírvást, amelyre Roosevelt elnök a következő szavakkal felelt:

— Fölszólítom önöket, hogy háromszoros hurrát kiáltanak vendégünknek, aki már megnyerte mindnyájunk szívét.

Az előnk azután így folytatta:

— *Now yet good one!* (és most szilárdan előre.)

Ezekre a szavakra háromszor yankestorok siketítő örömrivalgásban tört ki, miközben az előnk a herceggel kezét szorított. Buoszásukor újra kitört az örömrivalgás a közönség újra hurrazott s a gőz-sipok újra belevegnyültek észbontó zenéjükkel.

(Lakoma a Hohenzollern fedlzetén.)

Ezután Henrik herceg a társaság összes tagjával a *Hohenzollernre* ment, ahol villásreggelit adott tiszteletükre. A lakomán Henrik herceg az ebéd befejeztével angol nyelven a következő pohárköszöntőt mondotta:

— *Roosevelt ur!* Ön itt a hajón a német császár 6 felségének vendége s azt hiszem, ez az első eset, hogy az Egyesült-Államok

sal. *Notre-Dame de Paris* című regénye — akárhogy bírálják is a mai izlés szempontjából — hatalmas, mint a katedrális maga. Történeti részében önkényes, több benne a fantasztikum, mint az okmányokkal igazolható valóság, a toronyör, Quasimodo alakja tulzott a maga külső rúttságában és belső nemességében, de a 15-ik század Párisát csodálatos szingzadagsággal eleveníti meg ez a regény, mely Franciaországban ma is a legnépszerűbb. A roppant templom minden köve élni látszik befejezetlen tornyaival, cirádaival, íves ablakainak szines üvegeivel. A középkori művészet titkoszerű glóriája sugárzik ki ránk ennek a bámulatosan konstruált műnek minden lapjáról. És a *Nyomorultak* néhány felségesen szép részletét ma sem olvashatjuk a legnagyobb gyönyörűség és meghatottság nélkül. Ebben a regényben Hugo az emberi bíráskodás igazságtalanságát kegyetlenebbnél megbélyegzi, mint a kenyérlőpásért gályarabságra ítélt Valjean Jánost a törvény letkelten szigorúsága. Ez a regény a legmagasztosabb irgalom és emberszeretet jegyében született, mely Hugo lelkeben mind nagyobb tért foglalt a hosszas számkivetés megpróbáltatásaiban. Ez a szeretet és jószág vitte rá, hogy részvétet érezzen az emberiség minden nyomora iránt, hogy vizsgáljon minden szenvedőt, hogy üldözzön minden brutális hatalmat, hogy elforduljon a kaszkton nyugvó monarchiától és a tömegvédő demokráciában, az egyenlőség-fejlesztő köztársaság becsületét, férfias egyszerűségében találja meg végreles ideálját, — hogy tiltakozásával, esengő leveleivel segítségére siessen minden halálraítéltnék, hogy költészetének legfényesebb lapjait az ártatlan gyermekek magasztalásával írja tele. *Ezerhétzárkúlvencvenhárom* című regényében a forradalom véres borzalmai közt félségesen szép a játszadózó gyermekek epizódja. Más nem fogható hozzá, csak a *Nyomorultakban* Máriaus és Cosette szüziés, tiszta, bimbózó szerelmének a leírása, a legédesebb, leggyönyörűbb idill, amit valaha írtak. Vagy az *Art d'être grand père*ben az oroszlán hőskölteménye, ahol a leg-

vadabb állai erő szeliden meghódol a gyermeki báj büvös hatalma előtt. Hugonak szemére vetették, hogy mindenütt az antitéziseket keresi. Meglehet. De az ilyen antitézisekben isteni szépség és igazság rejlik. A költő az ilyen antitézisekben csak azt viszi diadalra, ami legméltóbb arra, hogy győzedelmeskedjék az egész világ fölött.

Lirai verseinek gyűjteményét közt színekben legnagyobb, tárgyválasztásban és modorban legromantikussab a *Les Orientales* című. A görögök szabadságharcu gyujtotta itt meg képezelét. A szivekből kiömlő vért és a keleti alkonyat meleg bitorát egyforma bravurral festi ezekben a csodálatos technikával kidolgozott, csattanó pontekben végződő költeményekben. A *Deinek* rimjátékát francia költő még nem érte utól. De a keleti verseknél mégis többet ér a saját szívéből fakadt, a saját szívével átél poémák későbbi gyűjteménye: a *Feuilles d'Automne*, a *Chants du Crépuscule*, a *Contemplations*. Az ősi levelek, a Szürkület dalai, az Elmélkedések. Többet ér a *Napoleon le Petit* és a *Châtiments* című versgyűjteményeknél is, ahol a költő szublimis hangja groteszk szitokkal vegyül, amikor III. Napóleon gaszágairól beszél és a december 2-iki államcsiny hősét erkölcsileg megseprüzi, fölakasztja, kerékeke törí és négyfelé vágja. Többet ér, mint az *Année terrible*, a Rettenetes év, ahol az 1870—71-iki katasztrófa után az ostromolt Páris heroizmusát, a kommune iszonyúságait festi és kétségbeesett hazafiságának egész szent fájdalommal siratja a csatatereken és a testvérháboruban elesetteket. Ezekben az agitátor deklamál. Amazokban a költő dalol. Megéneklí hitvesét és otthonát, ahol játszó gyermekek kacagásától hangos a ház s ahol a szeretet, a béke és a boldogság szentháromsága uralkodik. Hugo Viktor, mint egy szelíd Jupiter, engedi, hogy a gyermekek szabadon játszanak Olimpusa közelében. Inspirációjának ez a kedves lárna nem árt. Sőt annál szebb gondolatok jutnak észbe. És ritmusa ilyenkor cseng, mint a gyermekek kacagása. Retorikának, hamis páthosznak, csillogó

antitézisek raffinált kombinációjának ilyenkor tilos a bemenet. A pillanatnyi hangulatoknak ez a csodaszép visszaturkózése talán hosszabb életet fog élni a *Századok legendáinál* és minden nagy-szerű pompánál, amit Hugo Viktor költészete a francia és a világirodalomban képvisel.

Fényes pályafutását úgy kezdte, mint a Bourbonok költője és úgy végezte, mint az emberiség apostola. Anyja befolyása alatt egy pillanatra royalista volt, atyjára való tekintettel egy pillanatra meghódolt a Bonaparte-legenda varázslának, de husz évig tartó száműzetése alatt megtisztult lélekkel mindörökre fölemelkedett a demokratikus szabadság, az igazi műveltség, a haza és az emberiség szeretetének ideális magaslatára. A politikus, aki kegydíjat fogadott el a Bourbonoktól és pairséget Lajos Fülöptől, eltűnik az ember mellett, akinek a becsületessége nem változott soha; eltűnik a költő mellett, akinek a poézise egységesen dicsőséges. Alkotásaiból sokat tulszárnyalhat a rohanó idő, a változó és emelkedő irodalmi izlés, amely minden vonalon pszichológiát, egyszerűiséget, művészi igazságot követel és a leggrandiózusabb páthosznak sem kegyelmez, ha több benne a hang, mint az értelem; költészetéből sok tulszárnyalható; de szeretetének a magas röptét semmi sem szárnyalhatja tul. Romantikus pompájának egyes színei vesztíhetnek ragyogásukból; de örök-igaz humanizmusának a fénye sohasem halványodhatik el. Valamikor büvösen vonzó, iskolát teremtő, szuverén módon uralkodó fantáziája most követők nélkül maradhat; de határtalanul jó és nemes szívével fogva örök időkre megtartja elsőségét Franciaország összes nagy poétái közt.

Porladó hamvai Franciaország szent házában, Páris büszke Pantheonában nyugosznak. Eméke megérdemli, hogy ott őrizzék, abban a Pantheonban, amely minden márványépületnél nagyobb, szentebb és maradándóbb: az emberiség szívében.

elnöke ő felsége valamelyik hajóján időzik. Adja Isten, hogy ne legyen az utolsó. Szív-ből meg akarom köszönni önnek azt a fogadást, amelyben az első naptól fogva, amikor partra szállottam, a jelen pillanatig részesültem. Összinté és határozott benyomásom az, hogy személyes barátság erős érzelmek van közöttünk keletkezében. Terjeszkedjék a barátság két nagy nemzetünk között.

A herceg Roosevelt elnök életével fejezte be pohárköszöntőjét, mire a zenekar az amerikai nemzeti himnuszt játszotta.

Azután föllélt Roosevelt elnök és ugyancsak angol nyelven ezt válaszolta:

— Legszívesebb köszönetemet akarom kifejezni azokért a jószágos szavakért, amelyeket királyi fenséged nekem mondott és tudomására akarom adni, hogy nem üres bók, hogy királyi fenséged már *összinté helyet talált szeretetünkben és jóindulatunkban*. Nagy értéket tulajdonítunk annak, hogy a német császár ő felsége önt az amerikai nemzethez küldötte és önnek személyesen is köszönetet mondok azért, a mi természetesen sokkal nagyobb fontossága, hogy olyan lépést tett, amely *szükségképpen szorosabban fogja egymáshoz fűzni azt a két nagy nemzetet*, amelyeknek barátsága oly nagy jelentőségű az egész világ jövődéből jólétére nézve. Végül még egy személyes kívánságot akarok kifejezésre juttatni. Nagy örömmel nézek eléje annak a napnak, amelyen önnel tengernagyj minőségben egyik csatahajóján jelenek meg vendégül.

Az elnök a herceg életével fejezte be beszédét.

A lakoma további folyamán Henrik herceg még egyszer felállott és Roosevelt Alice kisasszonyhoz fordulva, köszönetet mondott neki azért a bájos szeretetreméltóságért, amelylyel a *Meteor* megkeresztelte és azután így szólt:

— Azt mondják, hogy mi, tengerészek kissé babonások vagyunk. (Evans tengernagyhoz fordulva.) Azt hiszem, Evans, nem vagyunk azok. Akárhogy áll is a dolog, erre a hajóra szerencsés pályafutás vár, mert művészkéz alkotta (itt a herceg a hajó építőjéhez fordult) és mert a vizen való első megjelenése egy hölgy nevéhez fűződik. Hiszen mi, tengerészek úgy beszélünk hajóinkról, mintha nő volna, úgy tartjuk hajóinkat, úgy bánunk velök, mint asszonyainkkal. Alice kisasszony egészségére üritem poharamat,

(A City-hallban.)

A herceg a villásreggeli után a City-halba ment, ahol a polgármester fogadta s mély hajlongással bemutatva a fogadó küldöttség tagjait. A társaság ezután bement abba a terembe, amelyben a városi képviselők várták a herceget. A községtanács elnöke a következő szavakkal üdvözölte a vendéget:

— Engedje meg, fenséged, hogy a városi képviselők kollégiumának nevében átadom önnek a *freedom of city*. (Diszpolgári oklevelet.)

E szavaknál az összes jelenlevők viharos tapsba és hurrázásba törtek ki. A zaj csillapulása után a szónok így folytatta:

— Átadom önnek ezt az okmányt, amely őszinte nagyrabecsülésünket és becsületes barátságunkat fejezi ki. Ezt a kitüntetést eddig csak nagyon kevés embernek adtuk. Utóljára *Lafayette* kapta meg. Ezen a módon akarjuk önt szívünkben üdvözölni. Ez a kitüntetés *nemcsak önnek, hanem a bátyjának is szól* és reméljük, hogy hozzá fog járulni az *amerikai és a német nemzet barátságának megszilárdításához*.

Henrik herceg átvette az oklevelet s a következő szavakkal köszöntö meg:

— Teljes mértékben becsülöm ezt a kitüntetést, amely nem kevésbé megtisztelő, mint a mélyen megható fogadás, amelyben részesítettek. De nem csupán magam számára fogadom el, mert nem a magam dolgában vagyok itt, hanem *bátyámnak, uramnak és uralkodómnak kívánságára*. (Viharos taps és tetzés.) Az önk nagy jószágát nem tudom más képp viszonzni, mint hogy kijelentem önöknek, hogy azért jöttem, hogy *följajánljam önöknek császári bályam barátságát*. (Viharos taps és hurrázás.) Egyébiránt nem azért vagyok itt, hogy önökkel barátságot kössék, hanem azért, hogy a régi barátságot megújítsam. Fogadják mélyen meghatott szívemből fakadó köszönetemet és azt a kívánságomat, hogy New-York, ez a gyönyörű város még jobban felvirágozzék s hogy lakossága boldog jövő elé induljon.

A lelkes hurrázás e szavak után szünni sem akart. A herceg bucsuzáskor kezét fogott a városi

képviselőtestület elnökével s folytonos taps és zugás mellett távozott a teremből.

(A Metropolitan diszeloádása.)

A Henrik herceg tiszteletére rendezett ünnepségek tetőpontja társadalmi fényre nézve kétségtelenül az *Operaház tegnapi diszeloádása volt*.

Valóságilag amerikai méretű programmal kedveskedtek a lejedelmi vendégnek. Előadásra került a *Lohengrin* első felvonása, *Carmen* második felvonása, *Aida* harmadik felvonása, *Tannhäuser* második felvonása, *Traviata* első felvonása. Az előadásban résztvevő magánénekesek közül elsősorban említendők: *Gasty Johanna* sopránénekesnő, *Schumann* Ernesztin altista, *Dippel* András, a bécsi Opera volt tagja, *Reski* Eduárd, *Mica Termina*, *Sembrich* Marcella, *Van Dyck*. A karokban is kiváló énekesek és énekesnők szerepeltek.

Az árakat már betek óta szeméretlenül felverték. Akadtak egyes helyek, melyekért 700 koronát szaroltak ki. Az összes bevétel 325,000 koronát tett ki.

Az Operaház nézőtere, melyet a földszinttől egészen a karzatig virágoskertté varázsoltak, elbűvölő látványt nyújtott. Százaszámra voltak elhelyezve nagylevelű pálmák és hatalmas délamerikai kuszó-növények. Minden egyes páholy majdnem eltűnt a rózsaszínű füzérek áradataiban. Henrik herceg páholya, melyet őt középpáholyból alakították át egyé, *merő fehér seelyem és rósa volt*.

De a virágok szépségét és a díszítés pazar pompáját elhomályosította az a tömérdek szépség és ragyogás, melylyel a nézőtérben levő hölgyek kápráztaták el a szemléelőket. Valóságilag panamerikai kiállítás volt ez a női szépségnek, melyet még tetézt a toalettek és a tömérdek gyémánt fényessége.

Henrik herceg nagy kísérettel fél tíz órákor érkezett meg. Mihelyt belépett páholyába, a zenekar, melyet különös véletlenségből egy *Florat* nevű francia dirigált, rázendített a *Heil dir im Siegeskranz*-ra. A közönség fölke t, a férfiak hurrázásba törtek ki, a nők zsebkendőjüket lenggették. Henrik herceg a páholyban egészen elői foglalt helyet egy széles karosszékekben, *Low* newyorki polgármester és *Hollben* német nagykövet között, akikkel élénk és jövedvű beszélgetést folytatott. A *Carmen*-felvonás után a herceg elhagyta helyét és a polgármesterrel együtt látogatást tett több páholyban, először *Cleveland*nél. Mivel az amerikai páholyokat alacsony fal választja el egymástól, az egyes szomszédos páholyokból meg lehetett figyelni, milyen feszletlen jövedvvel cseveg a herceg, míg kísérete jóval szertartásosabban viselkedett. Henrik herceg ezután lement a nézőtérre és egy felvonást a földszintről nézett végig, mely buzgalommal tapsolva, amikor szomszédai tapsoltak.

A *Tannhäuser* felvonása után, éjféltáni félegy órákor, a herceg a közönség zajos tapsai közepett elhagyta a színházat. Kevéssel távozása előtt saját páholyában is több vendéget fogadott.

(Vilmos császár ajándékai.)

Berlin, február 26.

Amaz ajándékok közül, melyeket Henrik herceg Vilmos császár megbízásából magával vitt, különösen kettő emelkedik ki nagy értékelvé és ritka művészi becsével. Mindkét tárgyat Roosevelt elnök családja kapta. Az egyik empir-stulusban készült, tömör aranyból való keret, mely Henrik herceg email-képet foglalja magában. A keretet értékes gyémántok szegélyezik. A másik tárgyat arannyal montirozott, gyémántokkal fedelintett, neiritből való doboz, melynek fedelén gyémántokból ki van rakva *H. betű*. A többi ajándék jórészt gyémántokkal díszített arany szivartára. Valamennyi tárgyon Henrik herceg aláírásának hasonmása és az ajándékozás dátuma látható. Roosevelt elnök neje a császár díszes arcképet is kapta. Hogy az ajándéktárgyakon Henrik herceg képe és neve van, annak oka abban rejlik, hogy az Unió törvényesinek értelmében az elnöknek és az állami hivatalnokoknak koronás öltöktől nem szabad ajándékokat elfogadniuk.

(Anglia kritikája.)

London, február 26.

A *Morning Post* azt írja: A német császár nem választhatott jobb képviselőt az amerikai utra Henrik porosz hercegnél. Nem mindenki tehet szert Amerikában népszerűségre, de Henrik herceg egy csapással kivívta magának a népszerűséget és az ok a tapasztalatok, amelyeket ott szerz, nagyon hasznára loagnak válni neki is, a császárnak is, Németországnak de-

mokratikusabb intézményű államokkal való jövendőbeli érintkezésénél.

A *Standard* ezt mondja: Az az istenhözött, a melylyel Roosevelt elnök Henrik herceget fogadta, több, mint *muló udvariassági aktus és kétségtelen, hogy Henrik herceg látogatása következtében Németország és az Egyesült Államok csakugyan jobb barátok lettek*.

A *Daily News* azt mondja, hogy a német császár új yachtjának keresztelője *hatalmas nemzeti barátság manifesztaására adott alkalmat* Németország iránt. Vilmos császárnak meglepő eszméi vannak, de sohasem volt jobb ölete annál, hogy új yachtját Amerikában építtette.

HIREK.

Budapest, február 26.

— BUDAPESTI NAPLO. Február 28-án új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tiszteit olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, *meltőztassanak a megújításról* idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. *Lutfi* bég, a budapesti török főkonzul, ma este Konstantinápolyba utazott.

— A király itthon. Ő felsége ma negyedszer ült *Benczur* Gyula műtermében új portréjához. Egyéb látogatást ma nem is tett az uralkodó. Holnap délelőtt általában kihallgatás lesz, délután pedig udvari ebéd.

— Átruházott nemesség. A király, mint a hivatalos lap mai száma közli, *Paiss* Andor kuriai tanácselnök nemességét és nemesi címerét vejeire, *Bakonyi Géza* pénzügyminiszteri osztálytanácsosra és törvényes utódaira díjmentesen átruházta. Egyedüljegy a király *Bakonyi Géza*nak és törvényes utódainak a *becsbelgyi* előnevét is adományozta.

— Tolszói állapot. *Yaltából* jelentik, hogy *Tolszói* gyógyulása szépen halad. Már semmiféle veszedelem nem fenyegeti a nagy író életét.

— Kiltüntetés. A postatakaréképntárz aligazgatója, *Puky József* osztálytanácsos a király engedelmével ideiglenesen nyugalmába vonult. Az uralkodó ez alkalomból, mint a hivatalos lap mai száma közli, kitűnő szolgálata elismerésül a miniszteri tanácsosi címmel tüntette ki.

— Beöthy Ákos akadémiai tagsága. Az Akadémia II. osztálya tagajánló értekezletet tartott melyen *Asóth János* szóba hozta *Beöthy Ákos* tagságát. Az ajánlás az értekezlet jelenlevő tagjai között meglepő visszhangra talált és *Concha Győző* behatárol támogatta *Beöthy Ákos* jelöltetését. Az értekezlet felhívta a két ajánlót, hogy a tagjelölést adják be. Némi vita volt azután a felett a kérdés felett, vajjon a történelmi alosztály vagy a társadalomtudományi alosztályba jelöljék-e *Beöthy Ákos*t. Rövid eszmecsere után abban történt megállapodás, hogy mint publicistikai író a társadalomtudományi alosztályba jelöltessék *Beöthy Ákos*.

— Régenek Hollandiában. Vilma királynő még mindig beteg s orvosai azt mondják, hogy odahaza nem is fog olyan gyorsan felgyógyulni, mintha délvidekre utazik. Még odalenn is huzamosabb időbe telik bele a teljes felépülése. Ezt a *Daily Telegraph* írja hágai tudósítójának értesülése alapján. Lehetősége, hogy a királynő legalább is egy esztendőre elhagyja az országot s ez az oka annak, hogy szóba került az, hogy erre az időre régenességre kellene bizoni az államügyek legfőbb vezetését. Azt mondja a nagy angol lap tudósítója, hogy nem sokára az államtanács is dönteni fog ebben a kérdésben és sürgősen összehívják a kamarákat ennek a végtelenül fontos ügynek a létárgyalására. — Ez az egyik értesítés. Hágából pedig azt jelenti egy másik telegramm, hogy a királynő egészséges, mint a makk. Tehát betegségről, utazásról, kuráról és régenességről szó sincs.

— Arad új polgármestere. *Salacz* Gyulát, Arad város volt polgármesterét, az őszzel képviselővé választották. A város törvényhatósága a mai általános tisztújításon utódául egyhangulag moróci *Institoris* Kálmán városi főjegyzőt választotta meg polgármesternek. A főjegyzői székért nagy küzdelem folyt s a közgyűlés négy pályázó közül tíz szótöbbséggel *Kádas* Kálmán városi tanácsost választotta meg.

— Az új ötvenkoronások. *Bécsből* táviratolozták, hogy az Osztrák-Magyar Bankban most készítik az új ötvenkoronások bankjegyeket, amelyek májusban kerülnek forgalomba. Az új ötvenkoronások valamivel nagyobbak lesznek a huszokoronások bankjegyeknél és sárga aapon kék színű nyomással készülnek.

Mirtuscréme

törv. védte széplát, bőrszennyező, szírtalan és ártalmatlan arcvédő készítmény, elővélt minden bőrbánt, széplát, bőrszennyező, máj-felfutót, pattanást, fűt, legény 1 k., nagy türely 2 k., hozzá Mirtuscréme 1 k., Pulcherindaszappan 10 filer.

Raditz Róbert
„Austrol gyógyszertár”
— BUDAPEST, —
József-körút 64. u.
Baross-utca közelében.

CASCARADIN
évtized óta bevált, orvosi tekintélyek által rendelt szer gyomor- és májbat, székrekedés, sárgaság, epék, aranyér, elhízás ellen kitűnő vértisztító 1/2 doboz 1 k. 20 f., 1/4 doboz 2 k. 20 f.

— **Hugo Victor emlékezete.** Tizenhét év, 1885. május 22-ike óta, mikor Hugót Victor örök nyugalomra helyezte, nem volt a francia nemzetnek olyan nagyszerű ünnepe, mint amilyen ma folyt le Párisban a költő születésének századik évfordulóján. Az egész francia nép, az irodalom, a művészet és a hivatalos világ egyaránt dicsőítette ma a legnagyobb francia költő emlékezetét.

A hivatalos ünnepség a Pantheonban folyt le. Az ünnep kezdete délelőtt 10 órára volt kitűzve, de már jóval előbb beláthatatlan embertömeg szállta meg a Pantheonhoz vezető utacát. Kilenc óra után megkezdődött a hivatalos résztvevők, köztük a teljes számmal megjelent diplomáciai testület felvonulása. Mindjárt azután érkeztek a Hugo-család tagjai és végül a miniszterek.

Tíz órakor érkezett a Pantheon elé *Loubet* köztársasági elnök *Waldeck-Rousseau* miniszterelnökkel, mire az ünnep megkezdődött.

Legyus közoktatásiügyi miniszter Hugót magasztaló beszédében kiemelte, hogy a franciá nyelvet páratlan tökélyre emelte. Pályafutása szakadatlan babérrátás volt és művei oly változatosak és hatalmasak, mint a teremtés maga. A költészetnek olyan báját, olyan lényét, olyan lendületét adott, amintől addig nem ismertek. Azután kiemelte Hugo polgári erőnyeit és beszédét azzal fejezte be, hogy meghajta fejét annak a férfunak emléke előtt aki a gondolatot szabadabbá, a hazát nagyobbá, az emberiséget nemesebbé tette.

Utána *Hanotaux* volt külügyminiszter beszélt. Örömet fejezte ki, hogy a nemzedékek tiszteltben tartják a nagy emberek emlékét, majd azt mondta, hogy Hugo Victor egyike volt azoknak, akik legtöbb becsületet szereztek Franciaországnak a gondolatok világában. A költő életének rövid vázolója után így folytatta beszédét:

A sok dicsőséges szolgálat között, amelyeket Hugo Victor Franciaországnak tett, a legnagyobbak azok, amelyeket a nyelvnek tett, mert az emberiség szélességeinek megfelelően formálta a nyelvet. Azért művei örökké loznak élni; és mikor meghalt, akkor nemcsak Franciaország, hanem az egész világ nyújtotta a palmát az elhunytak, el nem muló gyászja jeléül.

Miután *Hanotaux* még megemlékezett arról a nagyszerű temetésről, amelyen Hugót megintstelték, ma Hugo Victor előtt újra megnyiták a Pantheon kapui újabb dicsőségére.

A beszédek előtt és után Hugo Victort és Franciaországot dicsőítő himnuszokat énekeltek, azután pedig a *Comédie Française* egyik tagja több költeményt adott elő.

Rómából táviratozzák: A Capitoliumban ma délelőtt Róma város közönségének ünnepesen átadták Hugo Victornek egy mellszobrát, amelyet a francia-olasz bizottság készített. Ott voltak: *Prinetti* külügyminiszter, *Barrère* francia nagykövét, sok szenátor és képviselő, a hatóságok képviselői és sok meghívott vendég. A bizottság nevében *Luzzatti* elnök átadta a szobrot a polgármesternek beszéd kíséretében, amelyben megemlékezett Hugonak *Olaszország* iránt érzett rokonságból és arról a barátságról, amely őt *Gari-baldinó* fűzte.

Az ünnepelő közönség délután a Victor Hugó-teret lepte el, ahol délután leleplezték a költő szobrát. Az ünnepi yen jelen voltak *Loubet* elnök, a diplomáciai kar, a külöldről érkezett küldöttségek és az összes hatóságok képviselői. *Paul Meurice*, a szobor bizottság elnöke nagy tetszéssel fogadott beszédét mondott, melyben *Loubet* elnöknek köszönetet mondott megjelenéséért és hangsúlyozta, hogy az egész civilizált világ melynek szemei ma erre a fényes ünnepségre tekintenek, az emlékszobor előtt egyesülve és egyetértően látja Páriszt és Franciaországot. Ezután a községtanács elnöke és a szajnai pretekstus mondat beszédeket. A katonai zenekar több darabot játszott. Ezután *Loubet* elnök, akit élénken üdvözöltek és a többi meghívott vendégek elávoztak.

— **Nemeslelkű alapítvány.** *Mössner József* nagykereskedő, a fővárosi kereskedővilág és előkelő tagja dr. *Falk* Miksához, mint a Magyarországi Hirlapírók Nyugdíjintézetének elnökéhez, e hó 25-iki kelettel a következő levelet intézte:

A *Mössner József* cég 50 éves fennállásának évfordulója emlékére a hirlapírók nyugdíjalapja javára 1000 koronás alapítványt teszek és kérem Mótóságodat, kegyeskedjék a nyugdíjalap pénztárát utasítani hogy egy ily értelmű nyugta ellenében ezen összeget nálam felvegye. Kifűző tisztelettel *Mössner József*.

— **Elfogott kém.** *Bécsből* telefonozza tudósítónk: Ma este a rendőrség letartóztatott egy K. nevű orosz, aki Monte-Carloból jött vasuton. Kibálgatása után a rendőrség szabadon bocsátotta de aztán újabb gyanúok merültek fel és ismét a rendőrségre cítták, ahol hosszas vallatás után letartóztatták. Ez a K. nevű orosz régebben gyakran fordult meg Bécsben és állí-

tólag része van egy kémkedési affaireben, amelyet egy Ausztriából megszökött katonatiszttel együtt követett el. Ez a tiszt gyakran hozzá utazott Monte-Carloba és sokszor küldött pénzt is az orosznak. K. egyidőben Bécsben lakott. Akkor többnyire artista kávéházakba járt és gyanú kellett már akkor is, mert feltűnően költelezett, a nélkül, hogy tudott foglalkozása lett volna.

— **Se künn, se benn.** Furcsa kaland ért — mint *Strassburgból* táviratozzák — egy negyven főnyi zenekart *Pagny* francia határszéll városban. A muzsikusok éppen át akartak szállani a francia vasutra, mikor a határőrök leirtartóztatták őket; *Nancyig* érvényes vasuti jegyük árát megértítették és visszautasították őket a német határszéll városba. Amint odaértek, a német határőrök már várták rájuk és visszautasították a zenekart a francia területre. Ott megint úgy járta, mint első alkalommal. A muzsikusok, akik állítólag *svédok* és *Krisztinániából* jöttek, most a határon vannak s úgy a francia, mint a német csendőrség szemmel tartja őket, nehogy területükre lépjenek.

— **Öreg honvéd kérelme.** A szabadságharcnak derék öreg katonája, dr. *Kajlinger Zsigmond*, negyvennyolcas ezredorvos, aki a nemzeti ügy szolgálatában hőiesen teljesítette kötelességét, az *öcsi* ütközeteiben is, *Módnál* is súlyos sebeket kapott, résztvevett a *pákozdi* és a *schwechati* csatában és még néhány ütközeteiben, öreg napjaira segítségére szorult. De mert nem tudja szabályszerűen igazolni, hogy csakugyan honvéd volt, nem kaphatja meg azt a támogatást, amelyet hazájának hűségese szolgálatával jól megérdemelt. Honvédbajtársaihoz fordul tehát azzal a kérelemmel, hogy siessenek igazolására, segítsék a jussához. Szívesen adunk helyet az őz hazafi következő két irásának:

I.

Kérelem. 1849-ben Komárom védelmében résztvevő honvédtiszt bajtársaimhoz.

Nyolcvanhat esztendő aggyastán vagyok, a szabadságharcban mint honvéd-ezredorvos élénk részt vettem, több súlyos sebesülést is szenvedtem, s honvéd-nyugdíjazásom nem bírom keresztülni vinni, mert ma, a dicső idők után 58 esztendő múlva igazolásomra egyetlen honvédtiszt bajtársamat tudtam csak kibátozni, de a reglama szerint még egy kell. Ha 58 esztendő múltán kerül még honvédtiszt bajtársam közül életben lévő, aki rám emlékszik, s így igazolhat, szeretettel kérem szives értesítését mielőbb, mert bizony ott vagyok, hogy 86 évemmel maholnap a kaszás embernek kell kapitulálni.

Bajtársi üdvözléssel:

Szentesen, 1902. február hó.

Dr. *Kajlinger Zsigmond*
1848/49-iki honvéd-ezredorvos.

II.

Főlszólítás. *Krivácsi* 48. és 49. honvédtörzstisztnak, ott ahol van.

Egy, *Komáromban* kötünk megtörtént dologra fogom becses emlékező tehetségét felhívni: 1849. április 27-én *Klapka György* és *Aschermann* várparancsnok urak által *Budapestre* gözhajóval lettem a véget küldve, hogy ott *Obonyai János* országos főorvos urnak közvetítésével szere: nek annyi orvost, amennyi megszerezhető, hogy a *Komáromban* uralkodó ázsiai kolera és tifusz karöltve járó betegségek miatt, de meg a *Komáromban* lévő 2 hadtest zászlóaljknál lévő orvosok hiját is pótolni lehessen. Megbiztatásomnak azon eredménye lett, hogy 3 napok letorgásával 9 orvos állott rendelkezésemre, kiket *Május* 2-án este a gözhajón találkozásunkra kértem fel, kik pontosan megjelentek, s ezeket az éjjelt felhasználva utnak indultunk, s 8-án reggeli 9 órakor meg is érkeztem *Komáromba*; azonban itt az történt, hogy a várba ellejeztették a jövevényeket jelezni, minek következtében Ön két lövés 6 fontos agyugolyóval tisztelt meg bennünket, mire az én kilenctagu gárdamba panik tört ki. Végre azonban a várból a jeladás megadtván Ön bennünket be is bocsátott a várba hol a gárdámmal beszámolván, ott be is osztották, kit a két kórházba, kit a zászlóaljokhoz.

Ha ezen *Komáromban*, a csillagsáncban megtörtént esetre vissza bir emlékezni, felkérem mint 86 éves honvédtiszt társa, hogy ezt bizonyítvány alakba foglalva, nékem nevem és cimem alatt *Szentesen*, *Csongrád*-vármegye, megküldeni lenne kegyes.

ki maradok

mindig tisztelő honvédbajtársá
dr. *Kajlinger Zsigmond*
1848/49. honvéd-ezredorvos.

— **Házasság.** *Czettel* *Reneét* *Czettel* *Dánielnek*, az első magyar betűnő-résztvétársaság vezérigazgatójának leányát eljegyezte dr. *Szöllösi* *Béla* debreceni gyakorló orvos.

Iványi *Frigyes* uradalmi intéző *Mágooson* eljegyezte *Bruck* *Vilmát* *Bodrog-Monostorszege*ről.

— **A lányok konyhája.** Az ötödik kerületi polgári leányiskola igazgatója, dr. *Gyulay Béla* már pár évvel ezelőtt azt a nagyon is létrevaló indítványt tette a tanácsnak, hogy rendezzenek be a polgári leányiskolákban — konyhát. Nem konviktus, hanem arra való tüzbelyet, hogy megtanulják a lányok a főzés, sütés elemeit. Szóval arra való konyhát, hogy ne csak azt tudják a lányok, hogy mi a konyhasó összetétele, hanem tanulják meg azt is, hogy körülbelül mennyit kell beledobni belőle a leveses fazékba. Mint ahogy ez már sok okos indítvánnyal megesett, a tanács elodázta a határozatot. Dr. *Gyulay* pedig azt az esetleges aggodalmat is eloszlatta. Indítványában, hogy sokba kerül a konyha. Pár száz korona befektetésről lett volna szó iskolánként s — hogy úgy mondjuk — az üzem költségeit összeadták volna az iskola növendékei. Az iskolák pinchehelyiségeiben lehetett volna föllállítani a tüzbelyet s akik főztek, azok meg is ették volna a főztüket és fizettek volna ezért személyenként harminc krajcárt. Ilyenformán a fővárosnak alig kerülne valamibe ennek a nagyon is létrevaló intézménynek a létesítése. A kérdés különben újra felszínre került. Tekintélyes pedagógiai körök vették püfingásukba az ideát és föl fogják kérni *Bárczy* tanácsnokot, hogy vegye föl az iskolák dolgában létesítendő programjába a — konyhát is.

— **Miss Stone ünneplése.** *Miss Stone* végre megszabadult a rablók körmei közül, mindenütt örülnek ennek: szinte nagy kő esett le az emberek szívéből. Hála istennek, csakhogy szabad már az a szegény miss. Most *Szalónikiból* érkezik jelentés, hogy a vasuti állomáson *miss Stonet* nagy közönség várta. Ahány amerikai csak van *Szalónikiben*, az mind ott volt. *Miss Stonenak* és *Zilkánénak* akik jó színben vannak, a meleg óráció nagyon jól esett. Sokan megölték és megcsókolták a miss-t, aki holnap már *Konstantinápolyba* utazik. Az u ságrírók ostromlására azzal felelt, hogy addig nem beszél semmi, amíg a *konstantinápolyi* amerikai követségnek meg nem írja a jelentését.

— **A nápolyi panama vádlottjai.** A nápolyi panamának hét vádlottja lesz — egyelőre. A bünyü vizsgálót már befejezték és az államügyészség azt indítványozza, hogy *Casale*, volt nápolyi képviselő, *Sumonte*, volt polgármester és öt volt községátanóstos helyezzen alá alá. Miután azonban ahhoz a mér éktelenül nagy panamához, amiről itt szó van, több gazemberre volt szükség — a többi bűnös majd csak ezután kerül lele a porbe.

— **A pozsonyi Apollo-gyár égése.** *Pozsony*-ból táviratozzák: Az *Apollo-részvénytársaság* *petroleumfinomító-, benzín- és paraffin-gyártelepén* ma délután 5 órakor tűz támadt, amely a telep egy részét elhamvasztotta. A tüzvész a paraffinosztály gémezében támadt. Ez a teleprész és azonkívül a szomszédos jégművek lokalizálni elpusztultak. A tüzet nyolc óra felé sikerült lokalizálni, miáltal a szomszédos épületekben lévő *petroleum- és benzinkészletek* robbanásának elejét vették. A zsiradékanyag még legalább 24 óráig fog égni.

— **Halálzás.** A fővárosi orvosok egyik legnépszerűbb tagját dr. *Gonda* *Ignác*ot ma délután szívzselődés érte és meghalt. A nyolcvanéves, derék férfi halálával egy jól évszázadon át fáradszatlanul folytatott működés nyert befejezést. Dr. *Gonda* elhunyt nemcsak kiterjedt családát ejtette gyászba, hanem a közönség legszélesebb rétegeiben is mély részvételt fog kelteni. Az elhunyt a székesfőváros ügyében 25 éven keresztül mint törvényhatósági bizottsági és VIII. kerületi esküdés és választmányi tag vett részt, kiváló orvosi működésével és jötekénységével mindazok szeretetét megnyerte, akik a jószágággal uralva értenek. Temetése február hó 28-án délelőtt 10 órakor lesz a VIII. József-körút 11. számú gyászházából, anonnét a rákos-keresztúri új zsidó-temetőbe kísérik örök nyugalomra.

— **A Pietsch-bódé.** A bécsi diákoknak van egy *Pietsch* *Karolina* nevű jóbarátja, kinek a lakásán (*Währingben*) a becsületbeli ügyeket szokták elintézni, melyek számára másutt helyiséget nem kapott. Ezt az ugynevezett *Pietsch-bódét* a rendőrség állandóan szemmel tartja s magát az asszonyt már több-ször letartóztatták és elítélték e tilalmas alkamodás miatt. Tegnap újra „kiszállt” a rendőrség a *Pietsch-bódéba*. Mivel a kirendeltség az ismeretes lakáson zárt ajtóra talált s a zörgésre sem felelt senki, a rendőrök fölfeszítették az ajtót s benyomultak a helyiségbe. Körülbelül ötvenen voltak a szobában, valamennyien diákok. Ugy tettek, mintha tréfas játékok játszóttak volna. De a rendőrök felkutatták a szobát és megtalálták a párbajozókat, az egyiket az *ágyba bujta*, a másikat egy *széknyelben*. A jevenoitakkal jegyzőkönyvet vettek fel.

— **Tanulótársak találkozója.** Dr. *Édner* *János* székesfővárosi bizottsági tag, felhív mindazokat a kártársakat, akik az 1883-iki évben iratták be magukat, mint orvosnövendékek a budapesti orvosi egyetemre, hogy a tartózkodás-helyüket vele (Budapest, *Mária Terézia-tér* 11. számú) közöljék.

— **Gyilkosság a hajón.** Papaty Vendel ravazeli születésű 33 éves és Keplinger István budaloki születésű 42 éves hajólegények együtt szolgálták *Kimmerling József* 5. számú uszályhajóján, amely a Pálffy-tér mellett horgonyzott. Egyszer összevesztett a két legény és azóta esküdt ellenségek lettek. Mindenféle agyarkodlak egymásra és ahol csak lehetett, ártottak egymásnak. Tegnap éjszaka Keplinger részegen ment haza a hajóra. Egyenesen bement Papaty szobájába és fojtogatni kezdte az alvó hajólegényt. A lájdamlomra felugrott Papaty s amikor szemben találta ellenségét, Keplingert egy baltát ragadott fel és azzal főbe vágta Keplingert. A legényt nyomban elborította a vér és eszméletlenül roskadt össze. Papaty maga szaladt rendőrfőt, aki letartóztatta. Keplingert pedig az irgalmaso-hoz vitték, ahol meghalt.

— **Életuntak.** Odor Julia 19 éves leány az Ürömi-utca 68. szám alatt lévő lakásán morfiúmot ivott a Margit-kórházba vitték. Tettének oka ismeretlen. — **Véber** István napzámós a Tömö-utca 33. sz. alatti páninkamérésben egy eszébe téba maróúngot oldott fel és megitta. Súlyosan összeesett beisólvó vitték a Rókusba. — **Káspár** Tivadár 25 éves napzámós a magyar államvasutak gépgyárának a Köztemető-uton lévő munkás-telepén egy pavilon második emeletéről leugrott. Osszezuott tagokkal holtan terült el. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

(x) **Igazol** (Cervello tanár-féle) és az ehhez szükséges „Salus” tuberkulózisnál kipróbálva Európa legelső kórházában. Orvosi rendelésre kapható a Nádorgyógyászatban Budapest, Vaczi-körút 17. Prospektus ingyen.

(x) **Gebauer Károly** os. és kir. szabad. első hazai érokoporsó- és gyászkoosi-gyárának temetkezési intézete, Budapest, VII. Erzsébet-körút 26.

Szigeti József.

— 1822—1902. —

Budapest, február 26.

Tíz év óta mindennap aggódva vártuk, hogy meghal. És ma mégis csodálkozó megdöbbenéssel kérdezzük egymástól: Lehetséges-e?

Lehetséges-e, hogy ma reggel óta Szigeti József már nem él? Lehetséges-e, hogy nincs többé az, aki olyan kedves volt, olyan vidám volt, olyan nagy volt, — aki betegségében is erősebb volt, mint sok egészséges óriás?

Lehetséges-e? Ó igen, lehetséges! Minden lehetséges ezen a rossz világon. Az is lehetséges, hogy *Szigeti József* egyszer behunyja a szemét és nem nyitja föl soha többé.

Elment. *Exit*, mint ahogy Shakespeare röviden mondja, amikor jelzi, hogy egyik személye kiment a színpadról. Elment. A nagymama még itt van. De a nagyapó elment. Elment oda, ahol 20, 30, 40, 50 év óta gyönyörű társaság gyűlt egybe Magyarországi legnagyobb komédiáiból. Ott van *Megyeri*, aki még élt és játszott, a mikor *Szigeti József*, mint egészen kezdő fiatal színész, a Nemzeti Színházhoz került. Ott van *Szentpétery*, a kitől *Szigeti József* átvette a *kedélyes apákat*. Ott van *Egressy Gábor* és *Tóth József*. Ott van *Udvarhelyi* Miklós, aki még az első uttörők közt volt és a 60-as évek elején, mint nagyon agg, veterán színész költözött ki a kerepesi temetőbe. Ott van a két *Lendvai* Márton, akik közül a fiatalabbik *Percy* játszotta, amikor *Szigeti József* *Falstaff* Jankó szerepében fakasztott homéri kacagást a Nemzeti Színházban. Ott van *Szerdahelyi* Kálmán és *Halmi* Ferenc és ott van *Nagy Imre*, aki kedves tanítványa volt *Szigeti József*nek. Ott van *Szigligeti* és *Paulay*, a két direktor, a két Ede, akikkel *Szigeti József* folytonosan hadilábon állott, de akiket titokban igen nagyra becsült. Ott van *Szathmáryné*, akivel *Szigeti József* negyven esztendőn keresztül, tömérdek szerepben, együtt triumfált a nemzeti színpadon. Es ott van *Réthy* koma, a legnagyobb, legoriginálisabb vén bakancsos, *Szigeti József* leghűbb és legtréfásabb cimborája, akinek a társaságában igazi középkori juxokat művelt a színpadon kívül. Tudom, hogy mindenki örül a földalatti viszontlátásnak, de senki jobban, mint *Réthy* Mihály, aki huszonhét esztendő mély hallgatás után most kacag először a tulvilágon.

Szigeti József régen nem működött már a Nemzeti Színházban, ahol a megüresedett helyét tán sohasem fogják betölteni. Nyolc év óta, amióta visszalépett a színpadról, ez a nagy, rendkívüli színész már csak a halállal játszott. S a halált is

annyira elbűvölte a remek játékkal, hogy nyolc esztendőn keresztül nem mert hozzá nyulni a csontkezelével. Nyolc esztendő múltán csak most merete kimondani a nagy szót: Ereszszük le a függőnyt! *Finita la commedia!*

Senki sem volt *magyarabb* színész *Szigeti József*nél, a veszprémi *Tripammer* fiánál. A legnagyobb magyar kedély sugárzott ránk, amikor *Mokányi* játszotta *Kisfaludy* Károly vigjátékában, vagy a *csizmadit* a maga felséges népszínművében. Ha magyar humort mutatott be, akkor az a humor a maga tősgyökeres eredetiségében nem hasonlított semmihez a világon, akárcsak *Petőfi*nek és *Arany*nak egy-egy tréfás, pajkos népdala. A szeme kacsintásában, a járásában, a beszédében, a hallgatásában, a nevetésében, színpadra termett, erős testének minden mozdulatában benne volt a magyar paraszt, vagy a magyar gavallér, a magyar hétszilvafás nemes, vagy a magyar kisiparos; a magyar embernek minden erénye és hibája; minden kedvessége és jóízű flegmája; minden urhatnomsága és nagylelkűsége; minden vezülettelé loyagias udvariassága és műveltségéből származó neveltlensége; minden egyéni tulajdonság, amiből a magyar lélek és jellem áll.

A magyar humornak ez az ősfórása olyan gazdagon bugyogott benne, hogy amikor magyar alakokat játszott, úgy tetszett, mintha magától, természetes bősséggel, fáradság nélkül, gondolkodás nélkül ömlenek belőle a játékok; mintha csak rögtönözne mindent. Pedig a legzenialisabb megfigyelés, a legdinosabb studium kellett ahhoz, hogy változatos, rendkívül gazdag magyar alakjaiba belevigye a legjellemzőbb vonásokat; hogy állás, rang, hivatás, karakter szerint alakítsa őket; hogy mind egy tőből fakadjon és mégis mind különböző legyen; hogy *Sas* István más benyomást tegyen ránk, mint *Bannay* uram; *Bannay* mást, mint *Lelkes* Boldizsár, *Toldi* Miklós mást, mint *Viola*, a táblalőrő mást, mint *Bánfalvy* a képviselő.

Es csoda volt ennek a tősgyökeres magyarának az elváltozása, amikor kedélyét idegen világba vitte át; amikor az volt a földalatti, hogy francia bonhommiát, vagy angol humort illusztráljon. Nem hiszem, hogy lett volna angol színész, aki jobban megértette volna és több igazsággal, több művészettel játszotta volna *Buksi Zuboly* vagy *Falstaff*ot; nincs francia színész, aki bonhommiájában finomabb és bájosabb tudott volna lenni, mint *Szigeti József* az *Erdő szépe* öreg marquis-jában; nincs francia komikus, aki a francia nyárs-polgárt úgy tudná jellemezni, mint ahogy *Szigeti József* jellemezte a *Nyelvtanban*, a *Három kalapban* és az *Idősekben*.

Hát ahhoz a nemes, fenséges, megható méltóságához mit szólunk, amit *Szigeti József* *Coriolanban*, a *Menenius Agrippa* szerepében mutatott? Minden szava nyájas bölcsesség, szuverén humor, remek életfilozófia. Szeretünk volna rábízni magunkat, hogy vezesen bennünket egész életünkön át. Mikor akad még ehhez hasonló római patricius? Es erősebb, hatalmasabb komikumot ki produkál, mint *Szigeti József* a *Harpagonban*? Ki lesz olyan kedves, udvarias, szolgálatkés, figyelmes fecsegő, mint a *Szigeti József* *Polóniusza*? Mikor lesz természetesebb, egyszerűbb és nagyobb színészünk?

Mi marad meg nekünk *Szigeti Józseftől*? Megmarad egy-két pompás, soha el nem avuló népies darabja. Megmarad a színműrő, aki szintén zenialis, értékes egyéniség, édes testvére a nagyszerű művészeknek. De a nagyszerű művész elment, megsemmisült. Oda van mindörökké. Egy nagy üresség tátong azon a helyen, ahol játszott; és ez a nagy ürességet mással nem lehet betölteni, csak halvány, ködfátyolos visszaemlékezéssel.

Az ablakot kinyitották. És *Szigeti József* lelke nyomtalanul kiröpült rajta.

A. E.

Ma reggel hunyta le örökre szemét *Szigeti József*, a legkiválóbb magyar színészek egyike dohány-utcai lakásán. *Szigeti* régóta szívbjában szenvedett. Az öreg ur két hét óta gyöngékedett s ágyát nem hagyta oda, de azért mindig vig és jókedvű volt. Ma reggel úgy hét óra tájban magához hívatta a cselédet és megparancsolta, hogy nyissa ki az ablakokat, hadd

jöjjön jó levegő a lakásba. Mire a cseléd kinyitotta az utolsó ablakot, *Szigeti* odaszólt:

— Nem kell már! — erre feje visszahanyatlott a párnára és kiszenvedett.

Az esetről azonnal értesítették dr. *Irsay* egyetemi tanárt, aki azonnal eljött és konstataálta a beállott halált. *Vizvár* ökhöz is elküldöttek, de *Vizváry* és leánya, *Tapolczayné*, már utban voltak, hogy meglátogassák ma is, mint ezt rendszeren tenni szokták. Mire odaértek, csak a halott nagyapát találták.

A ravatalt már ma délelőtt fölállították a lakásban. *Szigeti* halála alkalmából az összes fővárosi színházakra, a Tudományos Akadémiára és az Országos Színészegyesület palotájára kitűntek a gyászlobogók.

Az elhunyt művészt pénteken délután három órakor nagy pompával temetik el a Nemzeti Színházból. A ravatalt pénteken kora reggel állítják fel a színház udvarán, hova a koporsót még délelőtt átviszik. A közönség a délelőtti folyamán tekintheti meg a ravatalt. A temetésen jelen lesz a Nemzeti Színház művészei kívül valamennyi fővárosi és vidéki színház küldöttsége, az Országos Színészegyesület, a Magyar Tudományos Akadémia és a Kisfaludy-Társaság küldöttsége. Résztvesznek a temetésen a színművészeti akadémia növendékei is, *Váradi* Antal igazgató vezetésével, kik díszes babérkoszorút helyeznek a ravatálra.

A Nemzeti Színház a következő gyászjelentést adta ki a halálesetről:

A Nemzeti Színház igazgatósága és személyzete fájdalommal jelenti, hogy *Szigeti József*, a Nemzeti Színház tiszteletbeli tagja, a Magyar Tudományos Akadémia levelező- és a Kisfaludy-Társaság rendes tagja, a Magyar Királyi Országos Színművészeti Akadémia volt igazgatója és tanára folyó hó 26-án reggeli 7¼ órakor, életének 80 ik évében, rövid szenvedés után hirtelen elhunyt. A meghalodgult, az első színész-növendék legkiválóbbja, 1841. október havában lépett a színi pályára, 1844. év április 1-től kezdve volt tagja és büszkesége a Nemzeti Színháznak. Halála az egész magyar színművészeti gyászt jelenti. Hült tetemet folyó hó 28-án délután 3 órakor fogják a Nemzeti Színházból a kerepesi-utj temetőbe örök nyugalomra kísérni. Budapest, 1902. február hó 26-án.

Szigeti József 1822. május 11-én született *Veszprémben*. Jómódu polgárszülöknek volt gyermeke. Atyját *Tripammer*nek hitták. *Veszprémben* kezdte iskoláit, azután *Pestre* jött jogot halgattani, melyet el is végzett, egy évi jurátus-élet után azonban otthagya a corpus jurist s te csapatot *Baki* Gábor jól szervezett társaságába vándorszínésznek.

Legelőször *Jászberényben* lépett el 1841. október 3-ikán a *Peleskei notáriusban*, melyben mindjárt prima intradára négy szerepet játszott egyszerre: a peleskei bírót, az uti kommisszárust, Othellót és a mexikói vőlegényt. A vidéken azonban nem maradt sokáig. *Lendvai* felismerte benne a nem közönséges tehetséget s a *Nemzeti Színházhoz* ajánlotta, ahol 1844. április 1-től — a mégis csak kétes színészt — a buzgó és szakismerő *Bartai* Endre igazgató szerződtette. Ettől kezdve egész 1859-ig állandó tagja volt az intézetnek, de akkor — *Nyékli* igazgatása alatt — a legnagyobb zavarok és belső villongások harapóztak el a *Nemzeti Színház* kebelében s *Egressy*, *Szigeti*, *Réthy* kényszerítve voltak megválni az intézettől s egy évig vidéken vendég szerepeket. De a közvélemény oly hévvel követelte visszaszerződtetésüket, hogy 1860-ban ismét vissza kellett őket hívni.

Szigeti József azóta nem távozott el a *Nemzeti Színház*tól amelynek elsőrendű oszlopává lett. A közönség előtti évek hosszú során át, sokszor mellőzve és félreismerve, növekedett, gyarapodott s gyakran szakmát oserőlvé, csak az ötvenes évek közepén érte el a közéletisémet. De akkor aztán elérte teljese.

Oly idők voltak azok, midőn a magyar nyilvános élet ugyszólván csak a színházban összpontosult, s midőn a színházat is egymásután érte a sok csapás. *Lendvai* betegeskedett, *Egressy*nek nem volt szabad játszania. *Bartai*, *Fácsy* meghalt, *Szentpétery* gyengülni kezdett. Tér nyílt a fiatal tehetségeknek. S e tér senki sem foglalta el erősebben és biztosabban, mint *Szigeti*.

Ebben az időben legjelesebb alakításai *Menenius Agrippa*ja (*Coriolanusban*) *Courtley*-je (a *Londoni arslánokban*), *Sas* Istványa (a *Kisérletben*) *Falstaff*ja (VI. *Henrikben*), *Óvárija* (saját vigjátékában, a *Jó Ialusiakban*), *Kniteliusa* (II. *Rákóczy* *Ferenobben*), *Kentje* (*Learnben*).

Szige i a mollérei halhatatlan alakok pompás egyénitése mellett játszta *Violát* is és pedig bravúrral és *Friczit* a *Vén bakancsosban*, e groteszk-alakot, s játszott hőskéket és tragikai komoly szerepeket. Később azonban csak a vig. á éköt választotta főszakmájának. Legkiválóbb volt a magyar tipikus alakok rajzában.

*Szigeti*nek, mint színpadi írónak is rendkívül sikerei voltak.

A népszínművek között *Vén bakancsosa*, a nagyobb vigjátékok között a *Falusiak*, a kisebbek között a *Becsületese* a legjobbak.

Számra nézve is tekintélyes, a mit írt; felsorol-

juk a következőket: *Jegygyűrés, Viola, Falusiak, Okos bolond, Becsületlenség, Vén bakancsos, Szép juhász, Kisérlet, Márciusi táblabíró, Szerelmek és örökség, Jó madár, Mérges ivott, Rang és mód, Toldi Miklós, Nagyráitót, Csókon szerzett völegény, a Nőemancipáció.* E darabok között ióként a *Rang és mód* maig is kedvelt darabja a Nemzeti Színház közönségének, vidéken pedig főképp népszínművei a legkedveltebbek közé tartoznak. Mint memoire-író is jeleskedett. *Egy színész naplója* című műve a magyar színészvilágot kitűnően jellemző könyv. Az *Akadémia* 1892-ben levelező-, a *Kisfaludy Társaság* már 1865-ben rendes tagjává is választotta. 1895-ben nyugalomba vonult, amikor egyszersmind megszűnt a *Színész Akadémia* tanára is lenni.

Esernyőnóta.

Párisban esernyőbérletet nyitottak. Zápor idején minden trafikban tíz frankért esernyőt lehet kikölcsönözni.

Ha lantom van még egy méla húr,
Kis versemot most rajta pengemet,
És esernyőmet, hű bajtársamat,
Fájdalmas szívvel zuggolyba vetem.

Mert mi Párisban divatos manap,
Holnapra Pest-Budát hálózza át.
Hadd zengem hát el melán, szomorún,
Az esernyő utolsó, bús dalát.

Ah! szép esernyő, hogyan lestem én,
Az ég borús-e, vagy pedig derült...
Hogyan rohantam az utcára ki,
Ha egy felhőt meglátom sikerült.

Úgy mint a héjja, állottam lesen,
S mikor szép asszony, vagy lány jött felém,
És az eső csepegtetve hulldogált,
Előbe álltam vígan, könnyedén:

— Oh szép kisasszony, tönkre megy kalapja,
Édes rubája átázik nagyon,
Nem magamért, az ön javára csak
Az esernyőmet felajánlhatom?

Kis habozás. Egy röppenő mosoly,
A kis-kacsó a karomhoz simult,
S mi ketten mentünk, ki tudja hová,
A míg az eső csepegtetve hullt.

Egymás szemébe néztünk leskelődve,
S nem is láttuk meg a napsugarat,
Amely vidáman ragyogott fölöttünk,
Míg mi mentünk az esernyő alatt.

... Ah! vége, vége az édes időnek,
Hiába hull a zápor és a hó.
A trafikokra maholnap kiürjék:
— Esernyő itten kölcsön kapható!

P.

FŐVÁROS.

(*) **A köztemető.** A köztemető-bizottság ma délelőtt ülést tartott *Viola* Imre tanácsos elnöklése mellett; előadó *Vigh János* fogalmazó volt. A keresési-utí temetőben tizenhét sírhely-táblát ürittek ki, amelyekben a régi sírkövek visszamaradtak. Javasolja a bizottság, hogy ezeket a köveket, két részre osztva, nyilvános árverésen adják el. A farkasréti és X. kerületi új temetőben épült sírboltokra vonatkozólag a közgyűlés annak idejében kizondotta, hogy a kisebb sírboltok főleg legelőjebb 1-20 cm. magas síremléket lehet állítani, úgy, hogy ezek az elől álló emlékek a sírboltok vonalának belső oldalán álló síremlékek el ne fűdők. *Gerenday Béla* bizottsági tag arra való tekintettel, hogy ilyen kis méretek mellett szebb és művészebb emléket állítani nem lehet, a méretek megváltoztatását kívánja. A bizottság, a mérnöki hivatal meghallgatása után, azt a javaslatot teszi, hogy ezeknek a síremlékeknek a legnagyobb magasságát 1'60 méterben állapítsák meg, de kikötve, hogy a síremlékek részére rendelkezésre álló területet teljesen felhasználják s hogy a síremlékek terrazját a mérnöki hivatalnak előzetesen bemutatassák. A keresési-utí temetőben a Deák Ferenc mauzóleumának baloldalán fekvő 23. számú sírhely-tábla már nemokára meg fog telni. A bizottság javasolja, hogy vegyék használatba az átalakított 29. számú sírhely-táblát, annál is inkább, mert legutóbb ide helyezték át jelesaink egy részének a tetemeit s oda temették eredetileg is Klapka György, Trefort Agoston és több más kitűnőségünk holttestét. Javasolja a bizottság, hogy ezt a táblát, a Deák-mauzóleumtól a Kossuth-mauzóleumig vezető egyenes utal, osszák két részre s az ut mentén alakítsanak díszteri helyeket, amelyeknek az ára az első sorban 1200 korona s a második sorban 900 korona lenne. A táblának a Deák Ferenc mauzóleum útjára első sorában 800 korona, a többi főutakra első sorában levő sírhelyeket 500 koronáért, a mellék- és kisebb utakra néző sírhelyeket

400 koronáért, a belső sorokban pedig 300 és 200 koronáért jogják értékesíteni. A temető kertészetét az idén házaogás kezelése vették és a tavasszal már a székesfőváros kertészete láthatja el a közönséget a szükséges virágokkal és sír-díszítésekkel.

A főváros közgyűlése.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, február 26.

A székesfőváros törvényhatósági bizottságának ma délután közgyűlése volt *Márkus József* főpolgármester elnöke alatt. Az elnök néhány meleg szóval megemlékezett *Grünwald Mór* VII. kerületbeli városbíró elhunytáról s indítványára a közgyűlés a halott emlékét jegyzőkönyvébe iktatta. (Helyeslés.) A városbíró állásra jelentkezés útján lehet pályázni, március hónap 10-ikéig déli 12 órájáig, a főpolgármesteri hivatalban.

A miniszteri leiratok előterjesztése után három interpelláció volt. *Buday József* megsürgette a Frommer-féle ház lebontását s újjáépítését, míg *Vászonyi Vilmos* a Hungária-utí gyalogutakat, a Lehel-téri piac rendbehozását kérte. A polgármester megígérte, hogy ez ügyben megteszi a szükséges intézkedéseket, mert a fölhozott bajokról neki is van tudomása. A harmadik interpelláló *Reményi Antal*, arravaló hivatkozással, hogy Bécsben három magyar utazó-kereskedőt elzártak, kéri, hogy Magyarországon hasonló szigorú módon járjanak el az osztrák ügynökökkel szemben. Ezt kívánja — ugymond — a dualizmus. (Derűtség.) Az interpellációt kiadták a polgármesternek.

A tanács előterjesztést tesz az 1902. évi költség-előirányzat tárgyában érkezett ismeretes belügyminiszteri leiratról.

A dorgáló hangon tartott leiratra megjegyzi a tanács hogy meggyőződése szerint, a székesfőváros háztartásának az egyensúlyát csak céltudatos és tervszerű munkálkodással de egyszersmind a kormány jóakaratu támogatásával lehet elérni s ezért, a jelenlegi komoly és nehéz helyzetben nem tartja a kölcsönös szemrehányást a kibontakozás célra vezető eszközöknek.

Reá mutat a tanács azokra a nagy alkotásokra, amelyeket a főváros három részének az egyesítése óta meg kellett tenni s amelyek rendkívül nagy mértékben igénybe vették a főváros anyagi erejét, — de reá mutat arra is hogy az állami igazgatás körének módifolttó kiterjesztésével, a törvények és rendeletek egész sorozata keletkezett, amelyek, a bennük megállapított szövevényes és bonyolult eljárás miatt, a főváros közelemben tartózkodó, az önkormányzati végrehajtó-közegek egész seregének az alkalmazását tette szükségessé.

Hiában kérte a főváros a kormánytól az anyagi eszközöknek szaporítását célzó intézkedések engedélyezését. *Sem az iskolai adót, sem a községi jövedélm adót nem engedélyezte a kormány.* Nem a főváros szándékán és jakaratán mult tehát, hogy a háztartás rendezésére vonatkozó törekvések a mai napig sem valósultak meg. Az állami igazgatási költségek megtérítése iránt támasztott reményt a belügyminiszteri leirat semmivé tette s így csak az marad bátra, hogy az egyéb kívánalmak teljesítését sürgecsék meg a kormánytól.

Kijelenti a tanács, hogy a főváros jövő fejlődésébe vetett hitét az előfordult zavarok és bajok nem képeznek megingatni s meg van győződve, hogy a községi élet akadálytalan folytatását és jövő fejlődését, a polgárság kész biztosítani, bármilyen áldozatok árán is.

Javasolja a tanács ezek után, hogy a belügyminiszteri leiratot vegye tudomásul a közgyűlés s hogy a meg-elöl további előterjesztéseket vegye meg.

A tárgyhöz először *Szalay Mihály* szól, aki kifogásolja, hogy a tanács érdemileg nem is választotta a belügyminiszteri leiratra. Azt pedig egyszerűen levetárba tenni nem lehet, már csak a hangjánál fogva sem. A kormányban nincs joga ahhoz, hogy egy nagy autonóm testülettel dorgáló hangon beszéljen. Ne tegyen szemrehányást a kormány a fővárosnak a közterhek növekedéséről, hiszen a kormány nagyon is kibaszta a főváros áldozatkészségét, mert tudjuk, hogy számos telket kért el a kormány csaknem erőszakszerű módon a fővárostól, amelyek összes értéke, szigorú becslés szerint, százöt millió korona. Ha ezt az értéket a főváros kaphatja meg, most nem lenne a mai rossz helyzetében.

A belügyminiszteri kormánybiztos kiküldésével fenyegetőzik. Ez érthetetlen dolog. Sokkal nagyobb szükség volna arra, hogy a főváros kiüldjön ki városi bizost a belügyminiszteriumnak abba az osztályába, (Zajos derűtség.) amely a fővárosi ügyek intézésével foglalkozik, hogy ott rendet csináljon azok közt akik minden módon csak akadályokat gördítenek a főváros hatóságának a munkája elé.

De ha főtételezhető hogy a belügyminiszternek alapos oka van a kormánybiztos kiküldésére, akkor küldje ki fenyegetés nélkül, hadd lássuk mit tud tenni. De, tudalom, arról van meggyőződve, hogy a kormánybiztos sem tudna semmire menni ha el nem távolítanák a belügyminiszteriumból azokat a tényezőket, akik oly sok akadékoskodással vannak a főváros ellenében. Ha ez meg nem történik, a kormánybiztos is épp olyan helyzetben marad, mint most maga a főváros törvényhatósága.

Javasolja tehát, intézzenek a kormányhoz, a belügyminiszteri leiratának hangjától eltérő, illedelmes modoru föliratot, kérve vegye figyelembe az okokat, amelyekből a főváros súlyos helyzete származott s támogassa a törvényhatóságot a háztartás rendezésében kifejtett munkálkodásában.

Feleki Béla éles hangon kritizálja a belügyminiszteri leiratot, nemcsak a szokatlanul helytelen modoráról, hanem a lényege miatt is. Az az állítása, — ugymond — hogy a főváros ügyeit a kerületek egyes érdekcsoportjai intézik, valótlan s ezért azt a legerélyesebben vissza kell utasítani. (Zajos helyeslés.) Kívánja, hogy erőlyes hangon tiltakozzék a közgyűlés a leiratban foglalt alaptalan vádaskodások ellen s intézzenek föliratot a kormányhoz, kilejtve, hogy — amennyiben a kormány a főváros jogos kívánalmainak eleget nem tenne — a törvényhatóság a bekövetkező bajokról a felelősséget magáról elhárítja. Indítványozza, hogy a közgyűlés küldjön ki tíz tagból álló bizottságot, amely a föliratot szövegezza. (Általános helyeslés.)

Eulenberg Salamon kifejti, hogy a főváros vezetése ellen intézett támadás alaptalan, mert a támadó nem vette tekintetbe Budapest sajtósága helyzetét, a melyhez hasonló nincs a világon. A székesfőváros valóságos áldozata annak a közösségnek, amelyben politikailag és közgazdaságilag Ausztriával vagyunk. Bécs a dédelgetett gyermek, akire minden lény és gazdaságot ruháznak s Budapest a mostoha, a kitől mindent elvonnak s a kitől csak áldozatokat követelnek. Ami Budapeston van, azt mind a saját erőnköl állítottuk meg s azért tesztették túl a főváros pénzeréjét az áldozatok meghozatalának, hogy legyen Magyarországnak hozzá méltó fővárosa. Elitogadja *Feleki Béla* indítványát.

Kasics Péter a belügyminiszteri leiratának azt a részét, amely élesen elítéli a fővárosi klikk-rendszert, csak helyeselni tudja.

Komlós Agoston nem tartja a főváros méltóságához valónak a miniszteri leiratot.

Vászonyi Vilmos: Az a leirat legnagyobb hibája, hogy amidőn kritizálja a főváros háztartásának a vezetését, egyáltalában még csak megközelítőleg sem mutat irányt a helyes kibontakozásra. Ami a miniszteri leiratnak az érdekcsoportok alakításáról szóló részét illeti, a miniszter csak úgy érthette ezt a dolgot, hogy minden kerületben öletszerűleg alakulnak meg azok a pártok, amelyek valamit keresztül akarnak vinni s ismét öletszerűleg oszlanak föl. Ez a dolog pedig csakugyan így is van; tehát a leiratnak ezt a részét kifogásolni nem lehet. Hanem igenis követelni kell a miniszteritől, hogy a bajokból való szabaduláshoz töle telhetőleg nyújtson segítséget.

Az elnököl főpolgármester elrendelte a szavazást s ennek az a különös eredménye lett, hogy sem a tanács javaslatát nem fogadta el a közgyűlés sem a telt indítványok egyikét sem.

A tanács javaslata mellett (hogy egyszerűen vegyék tudomásul a belügyminiszteri leiratát) 77 bizottsági tag szavazott, míg elene 97 s aztán *Szalay* kijelentette, hogy ő az indítványát visszavonja. Következett sorban *Feleki Béla*, *Komlós Agoston* és *Vászonyi Vilmos* indítványára a szavazás s aminőt föntebb említettük, egyik sem nyerte el a többség hozzájárulását.

Hogy ezek után mi történjék a dologban, arra nézve a közgyűlés nem határozott. Valószínű, hogy a tanács új előterjesztést fog tenni.

Öt pernyi szünet után folytatták a napirendre tűzött ügyek tárgyalását.

A tanács ma újöl előterjesztette azt a javaslatát, amely azt foglalja magában, hogy a fővárosi tisztviselőknél és alkalmazottaknak a fizetés-fokozatának való előléptetése ezental a választás mellőzésével történjék. A közgyűlés a tanács javaslatára külön határozatot hozott a tegyeimi vizsgálat a/att álló tisztviselőkről.

A napirendre tűzött további ügyeket holnap délután intézi el a közgyűlés.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Operaház.** *Garnier* Mary, francia énekesnő, aki a mult héten a Park-klub hangversenyén mutatta be művészetét, ma este az *Operaházban* lépett föl. *Lakmé*, Delibes poétikus dalműve nálunk csak vendégművésznök kedvéért kerül előadásra, akik a cimszerűen bőséges alkalmat találnak koloraturájuk ragyogtatására. Legutóbb *Arnoldson* Szigridnek köszönhetjük e dalmű föllevenését, ma este pedig *Garnier* Mary segítette a lámpák elé, akinek ezért a vizontitásért hálaikat vagyunk. A művésznő organuma már túl van a vizgás korán és különösen középső részre fakó és erőten, de felső regisztere az ősi napsugár szépségében ragyog. Ez az a lény, amely nem meleg és nem melegit. Természetes eszközeinek fogvatékoságáért tejedelmi bőkezűséggel kárpótol művésze. Tudása a cikornyás énekművészet minden finomságát mutatja: egyenletes koloraturát, könnyed trillát, szabatos staccatót, biztos lehangot és kilógással lélekzetvélet. Ez a koloratúra művészet kecses, mint a brüsszeli csipke. Ennek a tökéletes technikának rideg hátterül szolgál a művésznő szentelen egyénisége. Ez a Lakme nem a szenvedélyes Dél vérrozéja, hanem az előkelő Páris jégvirága. Csupa elegáns fájdalom, nyakig bombokozott szerelmek, gondosan fésült elragadótság, szalonképes szenvedély. Ez az a művészet, amely intelligenciánknak gyönyörűséget okoz, szívünknek pedig náthat. (G.)

**** A japán Shylock.** Kavarami ur ma este az Uránia-színházban egy szögmérőt vett elő a zsebéből, aztán egy esetet is előkerült valahonnan, meg egy kicsi festéssel telt üveg is és a gyűrődött Antonio patyalingén egy szabályos négyzetet rajzolt. Ekkora darab hust akart hívni a testéből! Ez a ceremónia körül-belül jellemzi az egész japán Velencei Kamrát, amely a törvényes éki nagy jelenetét zsugorodott össze. Shylock követeli az egy font hust. Lobotgatja az írást, kös örüli a fenékövön a hosszu kést, újször is neki akar ugri a kétségbeesett Antonionak és amikor végre rászánja magát a véres követelés behajtására, megjelenik Ozode, a japán Portia-Sada Yacco adta ezt a szerepet. Amit nem értünk a szavaiból, azt megmagyarázta szemének — gyönyörűséges mandula szemek — kifejező ereje, beszéde, ítélemetes csillogása. Éreztük azt, amit a japán nyelv megértenünk nem engedett. És amikor Shylocknak megengedi, hogy vágjon ki egy font hust Antonio testéből, de vér nélkül, a felszólító kiáltásában nagy, hatalmas drámai erő lüktetett. Meg is tapsolták érte. Shylock pedig tehetetlen dühében összeomlik. Nagyszerűen halt meg a *Shogun* című drámában *Sada Yacco*. Ahogy szerelme holtteste felett a szívét mondhatlan fájdalom szorítja, ahogy göröcsök fuldoklással egyre jobban fojtogatja a keserűség, amely a szívét megprezsi: mindez felettérdekes. Közönség nagyon kevés volt a színházban. (s. l.)

**** Zenekari hangverseny.** Az Országos Magyar Zeneakadémia ma este a *Royal* termében adta zenekari hangversenyt. *Geyer* Stefi kisasszony közreműködésével, aki legközelebb kiválik az Akadémiából, ahol *Habay* Jenő vezetése alatt kiváló hegedűművésznővé képezte ki magát. A zenekar tisztán a növendékekből és a tanárokból alakult össze. Meglehető árnyalással játszotta *Beethoven* 8-ik szimfóniáját, *Volkman* szerenádját és különösen *Mihalovitch* rendkívül nehéz, szingzagig zeneképe, a *Selló*. A zenekar nagy haladását bizonyítja, hogy hibátlanul tud előadni olyan remekül hangszerelt, magas színvonalon álló modern zeneművet, amelyen a *Mihalovitch* Sellője. A szerzőt zajosan tapsolták. Meleg ovációban részesítették *Habay* Jenőt is, aki a zenekart vezette és perferet dirigensnek bizonyult. *Geyer* kisasszony zenekari kísérettel *Beethoven* Hegedűversenyt játszotta, bravuros technikával. A hangversenyen nagy és díszes közönség volt jelen.

**** Vizsgaelőadás.** *Rákosi* Szidi asszony színészközlőjének növendéke ma délután tartották ezidei második vizsgaelőadásukat az Uránia-színházban. *Somló* Sándor vezetésével a drámai növendékek eljátszották Elektrát, azután a *Barányiak* első felvonását adták elő az operett-növendékek. *Kratál* Ilona játszotta Elektrát, a hangja erős és kitéjező s indulatát értelemmel fókuszta. *Baltay* Emma, *Tesztorj* Juliska, *Buzsá* Jenő, *Marton* Ernő, *Timár*, *Rózsnyay* a művészi vezetés helyességének adtak tanúságot játékkal, az operettben a leány-növendékek néhány betéte énekeltek. *Kornai* Bertát, a *Tarka* Szinpad kedvelt szubrettjét zajos tapsal fogadták, s három dalt elénekeltettek vele. Tetszett *Chapó* Olga magyar nótázása. *Balla* Mariska, *Torma* Zsigmond és *Balogh* Henrik, *Katona* Ernő és *Marton* Mihály, *Máthé* Irén, *Agnelli* Irén, *Vajda* Róza, *Jávor* Ilonka és *Suhajda* Rózsai is tetszettek. A közönség, amelynek soraiban megjelent dr. *K. Lippich* Elek, a kultusz minisztérium művészeti osztályának vezetője is, sokat tapsolt a szereplőknek és lelkes tetszésével ünnepelte *Rákosi* Szidi asszonyt az iskola kitűnő mesternőjét, aki ismert műérzékkel vezeti iskoláját.

**** Fedák Sári, mint szerző.** *Fedák* Sári, a Magyar Színház kitűnő primadonnája legközelebb új minőségében debütál a fővárosi közönség előtt. A sokoldalú művésznő ugyanis beállt a szinpad szerzők gárdájába. Egy némajátékot komponált, amelyet március 9-ikén előadni a fővárosi hírlapkiadóhivatali tisztviselő mulatságán. A némajáték zenéjét *Ken* Aurél és *Beniner* Nándor szerelte. A mulatság iránt nyilvánult nagy érdeklődést a *Fedák*-premier bizonyára még fokozni fogja.

**** A Vígsszínházban** holnap, csütörtökön délelőtt tartják meg *Herczeg* Ferenc új darabjának, a *Balaton* regének jelmezös próbáját. Ez a próba azonban nem lesz nyilvános, mivel a szerző kívánságára a sajtó meghívott képviselőin kívül senkit sem bocsátanak be a nézőterre. A bemutató pénteken, a hó 28-ikán lesz.

**** A Népszínház főpróbája.** A *Népszínházban* holnap, csütörtökön, délelőtt tartják meg *Az aranyos* (*The Casino girl*) című angol operett főpróbáját, melynek bemutató előadása pénteken lesz. Az operett a *Londoni Shaftesburg-színház* műsoráról kerül a *Népszínházba* s *Londonban* rendkívüli sikert ért el. *Az aranyos* zeneszerzőjeként *Engländer* szerepel a szinpadon, de rajta kívül egész sereg ének- és zeneszámot írtak bele más angol zeneszerzők; így *H. T. Macconnell* (*Drum Major*, *Automobil leány*, „Rablók vagyunk mi”, Keleti induló; „Ha egy leány szinpadra lép”, afrikai kardal; A gyémánt-király dala); *R. de Koven* (*Percy* belépője); *John Philip Sousa* (balettzene); *Arthur Nevin* („Rajongok Párisért”); *Arthur Weid* („Egy kis színészt ismertem”).

**** Burrián Károly Nagyváradon.** *Burrián* Károly, a *M. kir. Opera* tenoristája holnap este a *Nagyvárad* *Szigligeti-Színházban* lép fel vendégként *Faust* dalműben. A művészek rövid időn belül ez már a második vendégtellegése a *nagyvárad* színházban.

**** Le Portefeuille.** Ez *Octav Mirbeau* darabjának a címe, amely mostanában került színpadra Párisban, s azzal is nevezetessé vált, hogy a neves francia író azzal vádolják, hogy darabját *Courtelin*-től plagizálta. *Mirbeau* természetesen nem hagyja szó nélkül a vádat s válaszáért érdemes elolvanni a végből, hogy lássuk, hogyan intézik el Párisban a szinműrirok efféle ügyeket. *Octav Mirbeau* a *Journalban* írt meg a következőkben:

Hogy a *Portefeuille* című kis darab színpadra került ezen a héten a Renaissance színházban, néhány kritikuss — némelyik azért, hogy megdicséressen, más viszont, hogy megrojjon — azt állítja, hogy *Courtelin* tárgyát és teljesen egyéni írásmódját plagizáltam kissé. Jól tudom, hogy *Courtelin*ben ma minden, még *Molière* is benne van, mint ahogy hajdan *Aristoteles*ben is minden, még *Darvin* is benne volt. De engedtetek meg nekem mégis azt innem, hogy ha vannak ellenlábás szellemek, hát *Courtelin* ur és én mindenestre azok vagyunk... Sajnálom egyébiránt... Ami a darabom tárgyát illeti, épp oly kevésbé nem vettem a tárgyát *Courtelin* egy darabjából, mint ahogy *Courtelin* nem vette az *Un client sérieux* tárgyát egy cikkemből, amely jó régen jelent már meg a *Journalban* *An Palais* cím alatt... Valamint nem találta a *Balances* tárgyát a *Le Mur* című cikkemből. Soha eszembe nem jutott a magam részéről, hogy szemrehányást tegyek ezért a hasonlóságot, amely egy közös forrásban — az életben gyökerezik. És az élet az egész világé. Az életből vettem tárgyat, egy napirát, amelyet az összes lapok közöltek, volt egyetlen sugallóm. De hát sebak... Lesznek még kritikuskok, szörzálhasogatók és nagyon tudós bácsik, akik nagy gyönyörűséggel fogják meg az életet is vádolni, hogy ő a legnagyobb plagizátor... és hogy a mosoly, az irónia, a szatira, a keserűség, a kedélyesség, szóval minden *Courtelin*-től való.

**** Sada Yacco a vidéken.** *Sada Yacco* és *Kavakami* japán társulata budapesti vendégtellegének a befejezése után az egyes nagyobb vidéki szinpadokat keresi fel. A *temesvári* színházban két estén, szombaton és vasárnap fog a társulat játszani.

**** Gyermekehangeseny a Telefon Hírmondóban.** A *Telefon Hírmondó* ma délután 5 órakor — mint minden csütörtökön rendszeren — gyermekhangversenyt rendez az előfizetők gyermekei szórakoztatására. Közreműködnek a hangversenyen: *Bátori* Gizella, *Lichtenstein* Dóra, *Paulay* Ersike, *Rambosky* Mariska és *Tuboly* Clementin urók. *Békássy* Jenő, *Gerber* Jenő, dr. *Hódy* Lajos, *Mariházy* Miklós és *Senere* Árpád urak. A hangversenyt *Zörgő* bácsi vezeti, aki maga is néhány apróság felolvasásával hozzá fog járulni a hangverseny műsorához. Este a *Telefon Hírmondó* összes állomásain keresztül a *Magy. kir. Operaház* előadása lesz hallható. Előadásra kerül a *Demeter*. *Straus* operettje *Szojzer* Ilonka vendégtellegéte. Az opera kezdetése után a rendezési felolvasás következik, majd még 11 óráig cigányzene lesz hallható a kagylókön keresztül, melyet az *Elite* és az *Emke* kávéházból közvetít a *Telefon Hírmondó*.

MŰVÉSZET.

□ **Valentiny János halála.** Művészetünk barátait fájdalmasan fogja érteni a szomorú hír, hogy *Valentiny* János, a cigányélet nagytehetségű festője meghalt. Az elhunyt művész élete utolsó éveit *Nadas-ladányban*, a *Nadasdy*-grókok ősi kastélyában töltötte és ott halt meg tegnap este hatvanéves korában. Ifjuságtól kezdve a *Nadasdy* grókok szeretettel teljes műbaráttsága kísérte művészi pályáját. Tizenhat éves korában gróf *Festetics* Leó ajánlotta gróf *Nadasdy* Lipót fia mellé rajztanítónak, s azóta igazi barátság fejlődött ki az ifjú gróf és a művész között. *Valentiny* később a párisi művészakadémián, majd Münchenben és Olaszországban tett tanulmányokat. Külföldről visszatérve, mindenkor a *nadasladányi* kastélyban élt, ahol gróf *Nadasdy* családtagjainak tekintették. Olaszországban megkedvelte a cigányélet romantikáját, s ettől fogva csak elvéve festett tájképet, mert esetjét mindenkor a barnabőrű nép epizódjai foglalkoztatták. Néhány vén cigányt festett mintaszert tanulmányul, a rajzókat is kedvelte festette azonban, s kis cigány-idilljeiről százával készültek a reprodukciók. Az újabb tárlatokon is becsülettel megálta a helyét s halála határozott vesztesége művészetünknek. Temetése holnap, csütörtökön, délután két órakor lesz *Nadasladányban*.

MULATSÁGOK.

(A Sátor-kör március 1-én este 1/2 órák az Ügyvédi Kamara helyiségeiben (Szemere-utca 10.) hangversenyyel egybekötött táncestélyt rendez. A hangversenyen közreműködnek: *Feld* Irén, *Bolgár* (Basch) Neily, a Magyar Színház tagja, *Maller* Imre zongoraművész *Erdősi* Antal hegedűművész, *Szalay* József, az Üstökös segédzenekészítője és *Szady* Ferenc, a Magyar Színház komikus. A mulatságra,

mely igen fényesnek ígérkezik, jegyek a kör helyiségében (Parlament kávéház) és este a pénztárnál kaphatók.

(A Hatvani izraelita nőegylet 22-én fényes sikerű hangversenyt és táncmulatságot rendezett. A hangversenyen közreműködtek: dr. *Adler* Vilmosné, *Lóvy* Rózsika, *Réb* Ilonka, *Lendvay* Bertalané, dr. *Konrad* Géza és *Farkas* Dezső. A hangversenyt a *Kurucdalok* énekelésével műkedvelőkből álló énekkar fejezte be.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **Hugo Viktor emléke a Kistalud-Társaságban.** Az Akadémia folyosóján ma délután öt órák csatát vívott a közönség az ajtónálló szolgálakkal, hogy bejuthasson a terembe. Ot órák minden hely el volt foglalva és a későn jövők, akiket már nem lehetett bebozsítani, még akkor is zajongtak, dörömböltek a zárt ajtón, amikor *Abrányi* Emil már befejezte *Hugo Viktorra* vonatkozó emlékbeszédét. Sőt az izgatott általásig egy ablaküveget is betört, aminek a csödrömpölése behalatszott a terembe és nagy ijedelmet okozott a hölgyközönség körében. *Hugo Viktor* emléke volt a nagy attrakció. És a fenséges forradalmár, akinek minden munkája és tette felforgató szenzációval járt, vinaros szellemével mintha megérintette volna az Akadémia folyosóján tolongó magyar ifjúságot is. A Kistalud-Társaság neves és hozzá méltó irodalmi tettet művelt ma, amikor kimutatta szolidaritását a világirodalommal és *Hugo Viktor* emlékéért a maga részéről is megünnepelte. *Beöthy* Zsolt az ülés kezdetén fölemelkedett elnöki székből és egyará remek vonással jellemezte *Hugo Viktor* költői munkásságát. Gyönyörű beszédét gyászjelentéssel kötötte össze: *Szigeti* József halálának a bejelentésével.

Szigeti művészi alkotásaira gondolva vissza — ugymond — határozottan mondhatjuk, hogy *Shakespeare* nagy tragédiáinak van egy pár alakja, melyek személyesítésében a megboldogult minden művészek legjellegesebbje közé emelkedett. De *Szigeti* József, az író is méltó a kegyeletnek, háias megemlékezésre. Drámai munkáival, melyeknek sorozata a forradalom éveiben indult meg, sok szívet megindított, és sok mosolyt keltett. A háttérben, melyet derűs humorával fakasztott, nemcsak jókedvünk tört ki, hanem magyar érzésünk is. Hosszu életre szánt, igaz magyar tipusokat alkotott, melyeket csakis magyar szívvel lehet megérteni. Indítványozza, hogy a társaság *Szigeti* halála előtt érzett fájdalmat igassa az ülés jegyzőkönyvébe, mézzen részvételt a családhoz, tegyen koporsózára korszort, s intézkedjék gyász- és emlékbeszéd tartására.

Az indítványok eltagadása után *Vargha* Gyula főtitkár bejelentette, hogy *Frók* Károly, a társaságnak legutóbb beválasztott tagja, a tagságot köszönettel elfogadta, s izerte, hogy a műfordítás terén óhajt a társaság hasznos és munkás tagja lenni. Bejelentette továbbá, hogy a társaság kiadásában megjelentette *Alexander* Bernát *Hamlet* tanulmányát (2 kötet) és *Péterffy* Jenő összegyűjtött munkáinak második kötete, továbbá a társaság anyagi és erkölcsi támogatásával *Bán* Aladárnak műfordításai a finn költészetből.

Ezután a fölolvásokra került a sor. *Hugo Viktor* *Abrányi* Emil tartott magvas és gyönyörű előadást. Kitűnő kollegánk emlékbeszédét tárcánkban közöljük. A felolvasást a közönség nagy tetszéssel fogadta.

Ezután *Vargha* Gyula olvasta fel *Szász* Károlynak két sikerült műfordítását: *Hugo Viktor Salamon* és *Sophocles éneke Salamisnál* című költeményeit. Mind a kettőt zajosan megtapsolták.

Benedek Elek *A vén szellér* oimen egyszerű, találó genre-képet mutatott be, élénk tapsokat aratva. Végül *Vargha* Gyula olvasta fel *Szabolcska* Mihálynak két bájos lírai költeményét, melyeket a közönség szintén lelkes tapsal fogadott.

A felolvasóülés után zárt ülésre gyűltek össze a társaság tagjai. *Radó* Antal indítványára elhatározták, hogy a mai *Hugo*-ünnep alkalmából üdvözlő-levelet intéz a Társaság elnöksége a francia akadémiahoz.

EGYESÜLETEK.

(Budapesti Leányegyesület.) Ezen a néven egy jótékony egyesület van alakulóban, melynek célja az, hogy a szégyensorsú leányokat, kik valamely kenyerkereső foglalkozást akarnak megtanulni, ebben a törekvésükben anyagilag és erkölcsileg támogassa. Az alapítás és szervezés munkáját a fővárosi előkelő családjai s főleg maguk a lányok vették kezükbe, úgy hogy az üdvös eredmény máris biztosítva van. Mint hogy az egyesület alapszabályait a belügyminiszter már jóváhagyta, az alakuló közgyűlés március hó közepén már meg fog tartatni. Taggyűjtő iv *Fried* Ilonka kisasszonynál (IV. Kigó-utca 4.) kapható.

Nyílttér.

GRÜNVALD REZSIN
ARMUTH GYULA

Kecskethely

Jegyzsek.

Kaposvár

Dr. FABINYI J.

specialista — volt kórházi szakorvos.

rendel nemi betegségek ellen

délután 9—12, este 6—8-ig.

Budapesten, Erzsébet-körút 12. félelelet.

Minden külön értesítés helyett.

Özvegy dr. Gonda Ignác né a maga gyermekei és az összes rokonság nevében fájdalommal teljes szívvel, mely-séges gyászban tudatja, hogy áldott jó férje, a végtelenül szerető és szeretett édes apa, após, illetve nagypapa, sógor, rokon

Dr. Gonda Ignác

orvos, volt székesfővárosi törvényhatósági bizottsági és kerületi választmányi tag

élete 78-ik, boldog házassága 45-ik évében 1902. évi február hó 26-án, délután 3 órakor, rövid szenvedés után elhunyt.

A megboldogult földi tetemeit f. hó 28-án délelőtti 10 órakor fogjuk a gyász-házból (VIII., József-körút 11.) a rákos-keresztúri izr. temetőbe örök nyugalomra kísélni.

Budapest, 1902. február hó 27-én.

Gonda Henrik dr. Ernyei Miksa
dr. Ernyei M.-né Gonda Gizella dr. Berényi Sándor
Gonda János dr. Földi Emil
dr. Gonda Dezső vejei.

dr. Ernyei S.-né Gonda Anna Gonda J.-né Schreiber Linka
dr. Földi E.-né Gonda Margit dr. Gonda D.-né Krausz Ilona
mint gyermekei, menyek.

Ernyei Andor, László, István, Ilka, Magda,
György és Berényi Lajos
unokái

botfai dr. Művés József és neje, Heller Mór és neje,
Heller Gyula és neje, Heller Teréz, özv. dr. Heller Lajosné
sógornai, illetve sógornő.

Áldott legyen emléke!

Csendes részvételt kérek és koszorúk mellőzését.

(Az s-rovat alatt közlötöknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Robely Jenő büntetése.** A budapesti kir. ügyészség a törvényszék által befejezett vizsgálat után most nyújtotta be vádiratát a Londonból hazaszállított Robely Jenő vívómester bűnügyében. A kir. ügyészség Robely Jenőt nagyszámú bűnselekményeinek egyrészt és pedig ötréndbeli magánokirathamítás büntetése miatt, melyeket dr. Bókai János egyetemi tanár sérelmére követelt el, továbbá dr. Eötvös Bálint kárára elkövetett háromrendbeli családi büntetése miatt vádolja. Többi bűnselekményeire azért nem emelhetett vádat a kir. ügyészség, mert az Angliával kötött kiadatási szerződés szerint csakis olyan büntetéseket vonható felelősségre, amelyek az angol büntetőtörvény szerint a kiadatásra jogcímül szolgálhatnak.

§§ **Gyilkos ipészlegény.** Kaoskovics Antal újpesti ipészlegény 1899. év őszén megismerkedett Giesz Mária munkásleánnyal, akinek udvarolni kezdett. A leány azonban jobban vonzódott Brandovszky András iparossegédhez, de azért amikor Kaoskovics megkérte a kezét, ígént mondott s a szülei is beleegyeztek a házasságba. Az esküvőt pedig karácsonyra ki is tűzték. Szeptemberben az újpesti Feldstein-féle korezmában nagy szüreti mulatságot rendezett az újpesti fiatalok. Ezen a mulatságon ott volt Kaoskovics is a menyasszonyával. Brandovszky András, Kaoskovics riválisa is résztvett a mulatságon, táncolt is Giesz Mária-val, ami Kaoskovicsot bosszantotta és szemrehányásokkal illetve menyasszonyát. A mulatságról a fiatalok együtt menek hazá. Itt megismételte a leány Kaoskovics előtt, hogy nem akar róla többé tudni. Másnap is kereste a leányt s békülésre kérelme. Segítségére volt ebben a leány anyja is de Giesz Mária konokul megmaradt szándéka mellett, hogy szakít vőlegényével s ismételtén kijelentette vőlegénye előtt: „Semmi közöm ma-

gához!” Vissza is adta vőlegényének ajándékait. Kaoskovicsot a leány magaviselete elkeserítette s szeptember 25-én eszélel beállított Giesz Máriaék lakásába. Mégegyszer kérelme a leányt, sőt Giesz né maga is tanácsolta leányának, hogy béküljön ki Kaoskovicsai. de a leány nemet mondott. A dacos válasza után Kaoskovics előrántotta revolverét s a következő pillanatban három lövés dördült el. Mikor a sűrű füsttel eloszlott, akkor már Giesz Mária holtan feküdt a szoba padlóján. Kaoskovics ezután önként jelezte a rendőrségnek, ahol letartóztaták.

A pestvidéki ügyészség szándékos emberölés bűntette miatt vád alá helyezte Kaoskovics Antalt s Rónay Kamillé itélőtábi bír. elnökele alatt ma tárgyalta bűnpéret. A vádhatóságot dr. Halász Lajos királyi ügyész képviselte. vádoltat d. Admetto Géza ügyvéd védte. Az esküdszék megalakítása és a vádirat felolvasása után az elnök Kaoskovics Antalt hallgatta ki. A vádolt az elnök kérdésére kijelentette, hogy szándékos emberölés büntetékének kísérletéért 1893. évben már vizsgálat alatt állott, mivel gazdáit megkéslette. A vádbeli cse ekményre vonatkozóan elmondja Giesz Mária-val való ismeretségének történetét s azzal védekezett, hogy a leány kihívó magaviselete készítette a végzetes lépésre.

A bizonyítási eljárás befejezése s a perbeszéd után az esküdtek bűnösnek mondták ki Kaoskovics Antalt a szándékos emberölés büntetében s ezen marasztaló verdikt alapján a bíróság a vádoltat 12 évi fegyházra ítélte, melyből 4 hónap kitöltöttnek vétetett. Az ügyész megnyugodott, a vádolt és védője semmiféle panaszt nem tettek be.

§§ **A fogadott fia.** Két évvel ezelőtt Weiler Hugó fővárosi kertész arról értesült, hogy nevelt fia Weiler András az ő tudta és beleegyezése nélkül egy hamis közjegyzői meghatalmazás alapján 6642 korona 58 fillér kölcsönt vett fel az ő ingatlanaira Feljelentést tett s a vizsgálat során kiderült hogy a nevelt fia Weiler András özvegy Iby Dezsóné született Menyhárt Gizellával együtt felment dr. Stamberger Ferenc kir. közjegyző iródaiba s itt Ibyné-t úgy mutatta be, mint nevelőanyját Weiler Hugónak, aki azért jött, hogy a bekebelezéshez szükséges meghatalmazást megadja. Az álnyának személyazonosságát a közjegyző előtt Marmorstein Ignác és Löwinger Sámuel ügyvédök igazolták akik aztán meg is szerezték neki a kölcsönt. Weiler Andrásnak ezen miveletéknél Iby Dezsónén kívül dr. Formágyi Győző, Hermann Gyula hivatalnok, Lobstein Manó Gorup Antal és Spiegel Adolt voltak meg segítségére s az ügyészség a most nevezettek, valamint Weiler András és Iby Dezsóné ellen köz- és magánokirathamítás büntete miatt emelt vádat. Weiler András időközben a börtönben meghalt. A terheltek az ügyészi vádirat ellen kifogásokat adtak be, melyeket ma tárgyal a törvényszék vádhatósága Czárán tábi bír. elnökele alatt. A tárgyaláson Spiegel Adoltot dr. Török Sándor, Lobstein Manó dr. Gleichmann Lajos ügyvéd képviselte. A vádtanács a vádoltakat vád alá helyezte.

TÁVIRATOK.

Osztrák-magyar hadihajók Toulonban.

Páris, február 26. Az osztrák-magyar nagykövét értesítette a kormányt, hogy a Budapest, Monarch és König nevű hadihajók Ripper tengernagy parancsnoksága alatt március havában a touloni kikötőbe érkeznek.

Az angol koronáció.

London, február 26. Hír szerint a koronázáson Ferenc József királyt József főherceg és Klotild főhercegnő fogják képviselni. Frigyes főherceget és Izabella főhercegnőt családi gyászuk akadályozza a londoni ünnepeken való megjelenésben s ezért lemondtak arról, hogy ők képviseljék a királyt.

A német vámtarifa.

Berlin, február 26. A vámtarifa-bizottság 14 szavazattal 10 ellenében elfogadta a négy főgabonánem maximális és minimális vámljának felelősségre vonatkozó és a kormány által ellenzett kompromisszum-javaslatot. Két tag nem szavazott, kettő távol volt.

Az angol szabadelvűek zeceessziója.

London, február 26. Nem kisebb szenzációt, mint aminőt Roseberynek a liberális párttól való bírálata okozott, támaszt az a fogadtatás, melyben ez a lépés az imperialisták által részesült. Az irányadó személyiségek és egyesületek részéről egyetlen helyesítő nyilatkozat sem történt. Az egész országban kedvezőtlenül ítéltek meg a liberális párt bomlását.

A munkásmozgalom.

London, február 26. Az alsóházban Northon indítványt nyújtott be a vasuti alkalmazottak munkaidéje dolgában. Hosszabb vita után a kereskedelmi miniszter kijelentette, hogy a kormány hajlandó az indítványt módosított alakban elfogadni. A szavazásnál a ház Northon indítványát eredeti szövegé-

ben fogadta el 152 szavazattal 144 ellenében. A szavazás eredményét hosszantartó tetszéssel fogadta az ellenzék.

Barcelona, február 26. A legutóbbi zavargás alkalmával letartóztatott lakatos-legényeket szabadon bocsátották. Két bujtatólagos anarkhista letartóztatott és a rögtönítélő bíróság első fogják állítani őket. Reusban az általános sztrájk és Sabadellában a részleges sztrájk még egyre tart.

Róma, február 26. A Fanfulla értesülése szerint Turinban letartóztatott Morgari szocialista képviselőt a sztrájkmozgalomban való szereplése miatt.

Triest, február 26. Mrach Antal munkás, aki 14-én a nagy sztrájk alkalmával a tőzsdetérén történt összejövetelében megsebesült, az éjjel behalt sebébe. A többi sebesült állapota javult.

Páris, február 26. A Journal barcelonai tudósítója elenti hogy a zavargások alatt 100 embert megölték, 300-at megsebesítettek és 700-at letartóztattak. A barcelonai sztrájkolók száma 70 ezer, a vidékieké 200 ezerre ugrott.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, február 26. Az a kísérlet, hogy az Osztrák-Magyar Bank leszámítolási üzletét a hivatalos kamatláb alapján a nyílt piacon reaktíválják, ami Bécsset illeti nem sikerült s a bank tegnap sem kapott váltót leszámítolásra.

Bécs, február 26. A kormány ma terjesztette az albizottság elő a gabonyi-határ időzlet reformjáról szóló törvényjavaslatot. A törvényjavaslat az agrárközvetléseket a legnagyobb mértékben tekintetbe veszi és nagy hatáskört biztosít a tőzsdetanács ama tagjainak, akiket mezőgazdasági tesületek küldenek a tőzsdetanácsba. A törvényjavaslat kimondja a határidőzletek bejelentésének kötelezettségét és szigorú büntető intézkedéseket állapít meg a legitim határidőzlet védelmére. A határidőzlet formális eltiltásáról szó sincsen a törvényjavaslatban.

Bécs, február 26. Az osztrák iparosok szövetsége tegnap a Dunagőzhajózási Társaság állami szubvencionálásának kérdésével foglalkozott. Jók előadó a társaságnak a kormány részéről való hathatós támogatását sürgette, hogy az a Magyar Államvasutak által támogatott Magyar Polyam- és Tengerhajózási Társasággal, nevezetesen a Balkán-államokban és Levántában győzelmesen kelhessen versenyre. Az előadó a következő követelések felállítását ajánlotta: Minden tarifa-mérséklés megadása az Osztrák Államvasutak vonalain a Dunagőzhajózási Társaság átrakodási helyein is nevezetesen Bécsben és Linoben, kombinált vasuti és hajózási tarifák felállítása az összes számbajövő osztrák vasuti állomásokról, olcsó osztrák csatlakozó szállítási díjak a tengerre, Galactói számítva a levantei magyar tőrekvések elleni hathatós küzdelem céljából, tárgyalások a magyar kormányval a dunai szállítási díj megszüntetése és a Vaskapunál szedett illetékek mérséklése iránt, a magyar határig (Dóvényig) terjedő osztrák Duna-résznek mindenkor hajózható állapotban való fenntartása, hogy a hajózás őszszel fenn ne akadjon és ezáltal a kereskedelem kárt ne szenved en. Az előadónak köszönetet szavaztak.

Berlin, február 26. A tegnapi hír az 5%-os román értékek konvertálásáról és egyidejűleg új román kölcsön kibocsátásáról alaptalan.

Hamburg, február 26. Az 55 millió márkányi 3%-os hamburgi új kölcsön aláírását, aig hogy megnyitották, már be is fejezték, mert a kölcsönt többszörösen tuljegyzték.

New-York, február 26. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 8 1/4 (8 1/4). febr-ra 8.61 (8.65). Májusra 8.49 (8.44). New-Orleansban helyben 8 1/2 (8 1/2). — Petroleum: Stand white New Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphában 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.30 (8.30). Credit Balances at Oil City 1.15 (1.15). — Zsir: Western steam 9.50 (9.65). Robe és Brothers 9.65 (9.75). — Tengeri irányzata igen szilárd. — Májusra 66 1/4 (66 1/4). Júliusra 65 1/2 (64 1/2). — Szept-re 64 1/2 (64 1/2). Baza irányzata igen szilárd. Páros ószi helyben 87.— (86 1/2). Márciusra 82 1/2 (82 1/2). Májusra 82 1/2 (82 1/2). Júliusra 82 1/2 (81 1/2). Szept-re 81 1/2 (80 1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1 1/2). — Kévé: fair Rio 7. sz. 5 1/2 (5 1/2). Febr-ra 5.15 (6.10). Májusra 5.35 (5.30). — Liszt: Spring Wheat clears 2.85 (2.85). — Cukor: 3 1/2 (3 1/2). — Ón: 25.82 (25.62). — Réz: 12 1/2—12 1/2 (12 1/2—12 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

Chicago, febr. 26. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) Baza irányzata igen szilárd. Májusra 76 1/2 (75 1/2). Júliusra 76 1/2 (76 1/2). — Tengeri irányzata szilárd. — Májusra 60 1/2 (60.—). — Zsir: Februárta 9.07 (9.17). — Májusra 9.20 (9.35). — Szalonna short clear 8.65 (8.75). — Sertészsír: Februárta 14.95 (15.27). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

KÜLÖNFÉLEK.

D a l.

Van egy kis kékruhás leány,
Arca fehér, szeme sötét.
Ezer tavasz lehelte rá
Minden báját, költészetét.

Olyan törékeny és fehér,
Mint az oltár felett a kép —
Bólint felé minden virág
Amerre jár, amerre lép.

Kérditek, hogy mi a bajom?
Mért hogy szemem könnyűl ég?
... Mert van egy kékruhás leány,
Akinek a szeme sötét.

Farkas Imre.

— **Nagy Napoleon iskolai bizonyítványa.** Egy régi könyv elsárgult lapjain rákadtak azokra a följegyzésekre, melyekkel Cerialis ur, a francia katonai iskolának felügyelője az egyik növendékét, — Nagy Napoleont klasszifikálta. Az érdekes osztályozás és jellemzés 1784. október hó 17-én kelt és szerzője így hangzik: Bonaparte ur született 1769 augusztus 15-én, magassága 4 láb 10 hüvely 11 vonal testszervezete jó, egészsége kitűnő, engedelmes, becsületű és hálás, viselkedése kitagadaltalan, szorgalma különösen a matematikára sarkalja, meglehetősen ismeri a történelmet és a földrajzot, ellenben igen gyöngye a szépművészetekben és a latin-nyelvben. — Kitűnő tengerész lesz belőle.

Ezt a jóslatot természetesen nagyon erős kritika alá vetik most a franciák és sokan viccelődnek azon, hogy az egykori pedagógus a tengeren jóslott nagy jövőt a szárazföld legnagyobb katonájának. Az utólagos viccelés tagadhatatlanul olosó bölcsesség és nem nehéz feladat. Sokkal értékesebb azonban az az emberismeret, mely a tizenöt éves diágyerekben fölismert olyan vonásokat, melyek a világhódítót jellemzték. Fényoldala: számtan, földrajz, történelem. Árnyékvonása pedig az, hogy nem igen van érzéke a szépművészetek iránt. Alig hibet, hogy az emberiség kimagasló alakjai közül soknak akadt olyan menóra, aki ennyre is híven jellemezte kicsiny korában a későbbi nagyságot.

— **Miért nem tapsolnak a nők?** Külföldön, német lapokban azt a kérdést kezdik tesztetni hogy miért tartózkodnak annyira a nők koncerteken, színelőadásokon a tapsolástól. Végre is a taps nem egyéb, mint a közönség szavazása, a jelenlevők plebiszituma. Ebben a szavazásban annál is inkább részt vehetnének a nők, mert a nők számára alkalmas és kívánatos szórakozások éppen a színházba és hangversenyekbe való ellátogatás és nem a kávéház s nem

egyéb mulatóhely frekvenciája. Igaz ugyan, hogy az apró női kezek nem idéznek elő olyan lármát, mint a durva és éppen ezért férfias tenyerek egymáshoz csapkodása de másrészt gyakran sokkal érdekesebb a nők tetszésének és nemtetszésének kérdése, mint a férfi-izlés. A nemek egyenjogúsításának nagyon kezdetleges lépése az, mely feloldja a nőt az eddigi divat alól, vagyis a tápsolástól való tartózkodástól.

— **A munka mérgei.** A francia munkáshivatal nemrég figyelemre méltó tanulmányt adott ki, amelynek célja egyrészt a francia kereskedelmi minisztériumban ujonnan felállított iparegészségügyi bizottságnak anyagot szolgáltatni, másrészt pedig a sokféle ipari segédanyagok által előidézett veszélyek ismeretének terjesztését előmozdítani. Az ipari üzemeknél feldolgozás alá kerülő fontosabb mérgek a következő csoportokba foglalhatók: ólom, réz, horgany és higany; arzén és foszfor; benzín, nitrobenzín; anilin, petroleum, kátrány, terpentín, vanília illatszér, kender, tea; pikrinlégsav, dohány; a különféle kénösszetételek; szénoxid és szénsav; végül állati termékekben található mérgek. E lajstrom azonban még távol sem nyújt kellő felvilágosítást arra nézve, hogy az említett mérges anyagokat feldolgozó foglalkozási ágak, valamint a munkásoknak száma, mily nagy? A fentemlített tanulmány nem kevesebb, mint 111 olyan foglalkozási ágat sorol fel, amely az ólom feldolgozása közben ólommérgezést okozhat. Igen sok más iparágna is az ólom az egészségre nézve ártalmas módon már egy idő óta behatolva kúzd.

A higanyt 24 iparágna használják; ezek között a legnevezetesebb az izzólámpák újabb előállítás módja, melynél a körték légűrűssé tételének folyamatát alett higanyt használnak, ami a higanymérgezés esetét nagy mértékben szaporította. Ugyancsak számos iparágna előfordulhat az arzénmérgezés is. Az említett tanulmány 27 olyan iparágat említtel, melyek között a legveszélyesebb a festékipar. A benzingőzőknek, valamint ehhez hasonló anyagoknak, az m. nitrobenzín, kátrány, vazelin, terpentín, anilin stb. belélegzése szintén igen egészségtelen. A vérszegénységet és szélhűdést okozó s gyakran halálos kimenetelű benzínmérgezéshez hasonló az anilínmérgezés, amely akut vagy krónikus formában jelentkezik, s epileptikus görcsöket és álmoktól idéző elő. Svájcban, Angliában Franciaországban és Németországban a törvényhozás munkásvédelmi szempontokból a veszélyes iparágak tekintetében már számos intézkedést állapított meg. Mindazonáltal ez államokban is a törvényhozásnak e tekintetben még igen sok a tennivalója. A veszélyes mérgekkel dolgozó iparágak száma igen nagy, s tulajdonképpen mindenikre nézve külön megfelelő egészségügyi rendszabályok lennének felállítandók. Mindazonáltal a különleges munkásvédelemnek alapelvei általánosságban mindenütt azonosak. Első sorban hathatós sze-lőztetés útján kell gondoskodni a

levegő felújításáról, s a termeket a portól mentesíteni, mivel a mérgezés, származék az akár gőzöktől, akár pedig portól, legtöbb esetben a légzőszerveken keresztül történik. Valamennyi veszélyes iparüzemnél kívánatos a legnagyobb tisztaság; külön mosdó- és fürdőtermekről, valamint rubaszekrényekről való gondoskodás, ugyancsak a munkateremtől elkülönített éttermek.

Az említett óvintézkedésektől eltekintve, az érdekeltek köröknek feladatát képezi a különböző mérges anyagoknak az ipar körében való használatát teljesen kiküszöbölni, az ipari vegytan pedig igen hálados szolgálatot tesz, ha azoknak megfelelő ártalmatlan anyagokkal való helyettesítéséről gondoskodik. Sok tekintetben ez már sikerült is, amennyiben például a fosztornak a gyűgyártásnál való alkalmazása a legtöbb államban már törvényileg el van tiltva. Ugyancsak, amennyire lehetséges, kiküszöbölendő, vagy legálább megszorítandó az ólomfehér. Ólom, higany, arzén s más hasonló mérges anyagoknak a különböző iparüzemeknél való feldolgozása is. A francia kormány e tekintetben jó példával járt elől, amennyiben állami munkák teljesítésénél az ólomfehér használatát eltiltotta, arra alapítva tilalmát, hogy az ólomfehérnek a horganyfehérrel való helyettesítése, tekintve, hogy ennek keresztülvitele a technika szempontjából nem ütközik nehézségekbe, egészségügyi szempontból feltétlenül kívánatos.

— **A börtön halottja.** Az amsteteni törvényszéket egy szenzációs eset foglalkoztatja jelenleg. Egy végzetes bírói tévedésről van szó, halálos ítéletről, mely egy látszik ártatlan ember feje fölé került hangzott el. Igaz ugyan, hogy a halálos ítéletet később megváltoztatták s az elítélt — kegyelem révén — életfogytig tartó börtönrre ítéltetett. Az eset lényegében ez. Az 1878-ik év folyamán Amstetten közelében meggyilkoltak és kiraboltak egy jómódú parasztszösznyit és a tetesség gyanúja az áldozat testvéröccsére neheztelt. A vád alá került öccs a meghatározottabban tagadta a neki tulajdonított véres bűntényt s tagadása dacára halálra lett ítélve. Az örkös rabságra változtatott büntetés elszenvédeése közben a szerencsétlen ember mindig hangoztatta ártatlanságát s esküdjözésekkel erősítette, hogy nem volt része a néne meggyilkoltatásában. Ugyanigy vallott rabéletének tizenhatodik évében is — a halálos ágyán.

Mostanság, hét esztendővel az elítéltné és a börtönből kiszervezett rabnak halála után: új vádlottja akadt a régi bűnnek. A meggyilkolt parasztszöszny egyik szomszédja, a saját felesége följelentése alapján erősen gyanuba keveredett és a följelentés következtében megindított nyomozás alig hagy len kétséget az iránt, hogy az igazi bűnös csak most került a törvényszék elé.

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(180)

Azt is mindenütt beszélték, hogy ha Chmielnickij megütözik Jeremiással, ez a döntő harc lesz a lengyelek és a kozákok között. Az egész vidék lázban égett, minden fegyverfogható ember talpra állt s elment észak felé, hogy Chmielnickij táborába csapjon fel. A Dnyeszter völgyéből Burlaj nyomult előre egész erejével, utközben fölszedte a téli szállásokban vesztglő csapatokat és kiadta a parancsot az általános fegyverkezésre. A rendezett csapatok mellett mint a görgeteg nyomult előre a kaszával, vasvillával és késekkel fölfegyverezett csöcselék. A csikósok juhások és kanászok elhagyták szállásait, a gazdák majorjaikat, a halászok kunyhóikat és a vadászok erdeiket. A falvak és városok kiürültek. A három vadaságban csak az asszonyok és gyermekek maradtak otthon, még a lányok is elmentek a lengyelek ellen. Ugyanakkor kelet felől Chmielnickij közeledett, mint a zivatar, egész haderejével, utjában elpusztítva a kastélyokat és a várakat és legyilkolta mindenkit, aki ez eddigi pusztítást túlélte.

A menekülők, miután elhaladtak a Helepnát szomorú emlékekkel sápasszó Bar mellett, Luty-zowon, Ploskirowon és Tarnopolon át a Lembergbe vezető régi országútra érték. Itt már nagy kocsitáborokkal, majd fegyveres csapatokkal találkoztak, kozák lovassággal és paraszthordákkal vegyest, majd meg őriási marhasordákkal. Az utazás egyre veszedelmesebb lón, mert mind gyakrabban körözgették tőlük, hogy kicsodák, honnan jönnek és hova mennek?

A kozákcsapatoknak Sagloba felmutatta Burlaj menlevélét és így szólt:

— Burlaj emberei vagyunk és ezt a leányt visszük Bohunhoz.

A féltelmes vezér menlevélének a láttára rögtön utat nyitott előttük minden kozákcsapat, annál is inkább, mert valamennyien abban a hitben voltak, hogy ha Bohun életben van, bizonyára valahol Sbaras vagy Konstantinow mellett tanyázik, a főhadvezér táborának közelében. Sokkal nehezebb volt azonban a dolog a részeg, rakoncátlan pásztornép csordáival szemben, akik nem igen tartották tiszteletben a vezéradta menlevelet. Ha Helena nincs velök, a félvad nép Saglobát, Wolodyjovskit és Rzendziánt kozákvezéreknek nézte volna, amint hogy nézte is, de Helena mindenütt feltűnést keltett az uri származását elaruló ritka szépségével, amiért is folytonos veszedelmek környékeztek őket, amelyekből ugyancsak nehezen menekülhettek ki.

A csöcseléknek aztán majd Sagloba mutatta meg a menlevelet, majd Wolodyjovskit a kardja pengéjéig, s nem egy hullát hagytak magok mögött. Néha csak a Burlaj kitűnő lovai mentették meg őket a komoly veszedelemből és az utazás, mely olyan szerencsésen indult, napról-napra kínosabb lett.

Helena, habár nagy volt a lelke ereje, a sok álmatlan éjszaktól és a folytonos aggodalomtól kifáradt és megbetegedett, s most már valóban olyan volt, mint valami rabszolganő, akit akarata ellenére hurcolnak a gyűlölt ellenség sátrába. Sagloba folytón új terveket kovásolt, melyeket Wolodyjovskit rendszeren elvetett. Mindketten vigasztalták, ahogy ugyan tudták a hercegnőt.

— Csak ezen a csuf hangyabolyon átjussunk és Sabrast elérjük, mielőtt Chmielnickij a tatárokkal előzönlí a vidéket! — szót a kis lovak.

Arról értesültek ugyanis utközben, hogy a fővezérek ott gyűltek össze, hogy megvédjék a várost. Ide igyekeztek tehát, mert bizony remélték, hogy Jeremiás herceg is csatlakozik seregével a vezérekhez, különösen azért, mert emberei-

nek nagy része már régóta Sbarasban volt. Eljutottak már egész Ploskirowig. A nagy sokadalom az országuton ritkulni kezdett, mert innen tíz mérföldnyire már a királyi csapatok táboroztak. A kozák csapatok nem mertek tovább előre nyomulni, hanem inkább a biztos távolban várták egyoldalról Burlajt a másik oldalról pedig Chmielnickijt.

— Még tíz mérföld! Már csak tíz mérföld! — mondogatta Sagloba. Ha eljutunk az első ezredhez, akkor Sbarasba is biztosan elérünk!

Wolodyjovskit azonban elhatározta, hogy Ploskirowban új lovakat vásárolnak, mert a Barban vásároltak már tönkrementek, a Burlajtól kapottakat pedig a végső szükség esetére kellett tartogatni. Ez az elővigyázat szükséges is volt, mert mindjobban terjedt a hír, hogy Chmielnickij már Konstantinow alatt van és a khán is jön teljes hadseregével Pilawice felől.

— Maradjunk itt a hercegnővel a város előtt, jobb, ha nem mutatjuk odabent magunkat, szót a kis lovak Saglobához, mikor a várostól körülbelül két kilométernyire egy elhagyott kis házikóhoz értek. — Te pedig menj és tudd meg a polgároktól, hogy kaphatunk-e lovakat pénzért vagy cserébe. Már este van, de egész éjjel lovalognunk kell.

— Mindjárt visszajövök! — szót Sagloba és belovagolt a városba.

Wolodyjovskit azután megparancsolta Rzendziannak, hogy eressze meg a lovakon a hevedert, hadd jussanak lélekzethez a szegény párák; ő maga pedig a hercegnőt a szobába vezette s megkérte, hogy igyék egy kis bort és aztán fekdűdjék le.

— Szeretnék az éjjel tíz mérföldnyi utat tenni, így szót a kis lovak, akkor aztán kipi-henhetjük magunkat.

Alig hozta azonban be Wolodyjovskit a boros tömlőt és az elemózsiás tarisznyát, lódobogás hangzott az ajtó előtt. Kitékintett az ablakon.

— Sagloba már visszajött. Ugy látszik, nem kaptott lovat.

— Kedélyes újságok. Indiánok a leható, sőt a lehetetlenségig a legkedélyesebbek a sajtó-viszonyok. Nincs oly kellemetlenség, vagy zavar, melyből a hindu újságok szerkesztői nagy legmával ki ne tudnák húzni magukat. Egy új hindu lapnak az előfizetői a napokban olyan számat kaptak, melynek legalább a fele üres volt. A szerkesztő ezt egy üzenetben következőképp magyarázta meg: „Nagyon sajnáljuk, hogy ez a szám hiányos számítás következtében nem tökéletes. Azt hittük, hogy elegendő anyagunk van s nem igyekeztünk többet szerezni. Az előző közönséget azonban biztosíthatjuk, hogy az elmaradt mennyiséget busásan pótolja a minőség.” Ha a hindu szerkesztő pár héttel pihenni akar, egyszerűen a következőket jelenti be: „Mintán mi már éreznünk kezdjük annak a nagy szellemi és testi fáradságnak a nyomait, melyely előfizetőink érdekeit gondozzuk, kérjük figyelembe venni, hogy az újság egy hónapig nem fog megjelenni.” Neurég egy hindu újságnak az első két hasábját teljesen üres volt. A szerkesztő ezt így magyarázta meg: „Erre a két hasábra egy oly tárgy cikkünk volt, melyet a közönség roppant érdeklődéssel fogadott volna. Az utolsó pillanatban azonban azt vesszük észre, hogy a cikket teljes lehetetlenség ebbe a két hasábra beleszorítani s azért a jövő számára hagytuk.” Ugy idilli állapotok mellett a szerkesztőt, vagy a kiadót nem igen hozza ki sodrából például az a csekélyesség, hogy nincs elegendő papír. Ha a készlet elfogyott, akkor az újságot mindenféle színű és alaku papírra, sőt tapétákra nyomtatják.

— Sportellenes mozgalom Angliában. Erős kirobanást intézett az angolok jelenleg legnépszerűbb írója, Rudyard Kipling a sporttulajtsága ellen. És az erős támadás nemcsak hogy nem maradt hatástalan, de sőt annyira visszhangzik tőle egész Anglia, hogy ezt az eredményt még azok is sokalják, akik a felkarolt írónak minden tekintetben követői és hőkölöi. Nagy-Britannia legkisebb városkájáig elhatoltak Rudyard Kiplingnek a Timesben megjelent támadásai és kétségtelen, hogy az angol gyakorlati érzék meg fogja találni a módokat arra nézve, hogy egészséges arányokban menjen át a valóságos életbe a szigorú intelem. Kipling valósággal hipnotizálta az angol közvéleményt erőlyes vétőjával, amely a tulzása vitt és százfélé formába öltöztetett sportmániát lerántotta a sárga földig és nevétségessé tette. Most szélütően hosszabban arról vitatkoznak az angolok, hogy kizárólag a testgyakorlatban rejlik-e a férfasság ideálja, avagy másra is tekintettel kell lenni azoknak, akik a jövő számára megbízható nemzedéket akarnak nevelni. A vitaközások rendszeren Kipling szellemében dőlnek el s a sportmánia ezzel, ugyilátszik, elérte a kiléjedés maximumát s ezentul meg fog kezdődni a visszatejledés. Kipling „Kaszárnyadalai” nyilvánvalóvá tették, hogy a sportkedvelés tulhajtsága más egyéb,

Ebben a pillanatban felpattant az ajtó. A küszöbön Sagloba állott, sápadtan, verejtékes arccal, lihegve.

— Lóra! — kiáltotta.

Mihály mint tapasztalt katona nem töltötte az időt haszontalan kérdézősködéssel. A borosflaskót és a tarisznyát eldobva, megragadta a hercegnyót, az udvarra vezette és nyeregbe ültette. Még egyszer megvizsgálta a szerszámot, azután kiadta a parancsot.

— Lóra!

A patkók csattogtak, a lovasok és lovak mint a kiseretek tüntek el csakhamar a sötétben. Szó nélkül vágtattak előre és csak mintegy mérföldnyire Ploskirowtól, mikor a hold feljött előtt a teljes sötéttségben minden üldözés előtt biztosságban voltak már, akkor ugratott Wolodyjowski Sagloba mellé.

— Mi történt?

— Várj, Mihály, várj! Alig tudok lélegzeni, a lábaim pedig majd megkövesednek az ijedségtől!

— De hát mit láttál? Beszélj!

— Az ördögöt magát, mondhatom. Az ördögöt vagy valami sárkányt, amelyiknek a feje azonnal újra kinő, ha leütötték.

— Beszélj érthetőbben!

— Bohunt láttam.

— Részeg vagy?

— Láttam; amilyen igaz, hogy élek. Ot-hat ember volt vele. Nem tudtam megzámolni őket, mert a lábaim meggyökereztek, nem mehettem utánuk... Fáklyát vittek mellette... Azt hiszem, hogy valami rossz szellem dolgozik ellenünk! Már elvesztettem a vállalkozásunkba vetett minden reményemet! Hát az a pokoli fajzat halhatatlan? Ne beszélj róla Heléna előtt... Az Isten szerelmére! Te agyonütötted, Rszandian feljelentette, ő pedig még mindig él, szabadon jár és az utunkba akad. Istenem! Istenem! Mondhatom neked, Mihály, hogy inkább a temetőben kiseretet láttam volna, mint őt! És én szerencsétlen, én vagyok mindig az első, aki meglátom!

(Folytatása következik.)

nem kevésbé szükséges vonások elhalványulásával tartott lépést. Hogy ez így van, arról mindenkit meggyőz egy futó pillantás. Az angol parkokban mindennél erőteljes fatalagság tolong és kergeti a labdát vagy más formában edzi izmait. És ennek ellenére Anglia képtelen erőteljes emberanyagot küldeni a dél-afrikai harotérre. Mit jelent ez a kontraszt? Jelenti azt, hogy a sport révén erőteljessé fejlődött angol fiatalág csakis egyéni célokat hajszol az által, hogy izomzatának fejlesztésére törekszik s az erőteljes fiatal urak közül egynek se jut eszébe, hogy testi épységét, erejét és ellentálló képességét a közérdeknek, illetőleg az angol nemzeti ügynek — talán még től is lehetne áldozni. A sportnak Kipling szerint az volt a feladata, hogy a nemzet számára hatalmas véderőt képezzen ki. E helyett azonban csakis oda vezetőket a nagy sport-pártolást, hogy olyan erőművészek keletkeztek, akik énekelnek a versenyteréért, de ezen a téren túl közönbűsek minden iránt s szellemileg majdnem annyira korlátozottak, mint amennyire fizikailag erősek.

— New-York háziórásl. A New-York Broadway utcájában, mely a viághírű kereskedő-cégek toronymagasságú és általában felhőkarcolóknak nevezett házaít magában foglalja, újabban két ilyen épületet emelnek. Az új épületek a hasonlókat tullicitálják a szerkezetek merészességében, magasságban (30 emelet) és gazdaságban; de viszont e házak jövedelmezőse is jóformán a mesék országába tartozik. A homlokzatok kiképzése az elképzelhető legértősebb anyagból készült, alul gránit, fönt pedig zománcozott vörös téglá, bronz-díszítményekkel. Belsejökben pedig márvány, mozaik és fémhöz készült, díszítőelemek a legparazábbul vannak alkalmazva. A fel- és leszállást legkényelmesebb szerkezetű liftek eszközölik. Az alapozása egy ilyen aránylag kis kiterjedésű épületnek százszázalékba kerül, a felépítése pedig milliókba. Az eddig épült házak között a legmagasabb 30 emeletes és magassága 382 angol láb. A homlokzatának kiképzése architektonikus érzékkel van megoldva, melyen a két oldalrészt toronyszerűen csatlakozik a középhez. Az emeletesorok ügyes csoportosítása által a nyílások egymásután következő sorai nincsenek rossz hatással, sőt bizonyos tekintetben a homlokzatot nyugodt összhang jellemzi. Igen természetes, hogy az épületeknél a szobák belső magasságai meglehetősen mérsékelték és építészüknek a vasnak és acúnak mint szerkezet anyagnak első rangú fontosságú szerep jut, amennyiben ezen toronyszerű épületeknél az alapzattól kezdve egészen fel acél bordák vonulnak végig, amelyek az épületek szerves vázát alkotják, a többi résznek csak mint közbenes és kitöltő vagy összekötő szerep jut, ez épületek szerkezetének örömtani szerepében.

— A hangyák intelligenciája. A hangyák okosságáról igen érdekes esetet mond el dr. Schröder egy szaklapban. Egy erdő közelében lévő nyári lakásban minden éjjeli hangyák mutatkoztak igen nagy számban és a családot, mely ott lakott, nagyon nyugtalanították. Hogy a hangyákat elriasztják, a lakók légy-papírost alkalmazták, hogy a hangyák arra járagadjanak. Ezt a papírost a hangyaluk bejárata elé tették, ahol éjjelente kijárni szoktak. Nagy volt azonban másnap a családásuk, mikor látták, hogy a hangyák a papíron mindenféle fűszálakból, homokból, galyakból, fahélyből hidat vertek s azon kényelmesen átesáltak.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Magyar Leszámlító- és Pénzváltó-Bank. A Magyar Leszámlító- és Pénzváltó-Bank igazgatósága tegnapi ülésében állapította meg a bank 1901. évi mérlegét és üzleti zárószámadatait. Az előterjesztett mérleg és nyereség- és veszteségszámla szerint az 1900. évi áthozatallal együtt és a 2,052,852,27 koronát tevő passzív kamatok levonása után 3,626,191,58 korona bruttó-nyereség és az összes költségek, adók és leírások levonása után 1,952,120,77 korona tiszta haszon mutatkozik, ami 30 millió koronányi befizetett részvényre 6-6%-nyi kamatozásnak felel meg. — Az igazgatóság elhatározta, hogy a folyó évi március hó 20-ikán tartandó közgyűlésnek azt fogja javasolni, hogy a 400 koronás névértékű részvény után 22. — korona = 5 1/2% osztalék fizetessék az azelőtti 6%-kal szemben. Az igazgatóságí tantimék levonása, továbbá a tartalékalapnak 100,000 koronányi, a nyugdíjalapnak 20,000 koronányi dotációja után fennmarad 153,120,77 korona új számlára lesz elővitelezendő. Az azelőtti 1900-iki üzletében a tiszta nyereség elővitellel együtt 2,162,483,49 korona volt, azaz 210,362,72 koronával több mint a lelolyt évben, de tekintve, hogy az akkori elővitelt a lelolyt évinél 78,466,96 koronával volt nagyobb, az 1901-iki tiszta keresemny az előző évvel szemben csupán 136,916,76 koronával csökkent.

Az egyes üzletágakra áttérve, első sorban kiemelendő, hogy az egész évben uralkodó alacsony kamatlábak folytán a kamatszámán az előző évvel szemben jelentékeny — 199,248,84 koronát tevő — csökkenés mutatkozik. Hasonlóképpen kisebb eredményt mutat a külöldi váltókon elért nyereségek számlája 24,410,65 koronával. A kétes követelések leírás számlája 68,624,93 koronával emelkedett, ami főleg az áruszály egy ügyielénél szenvedett veszteségnek tulajdonítható. Az előző évnél kedvezőbb az értékpapír és szindikátusi nyereségek számlájának eredménye (153,178,69 K.) a fiókok hozama (11,511,48 K.) és a tiszti fizetések számlájának csökkenése (12,035,63 K.). A bankosztály egyéb ágának eredményeinben lényeges változás nincs.

Az áruszály üzlete a lelolyt évben is növekedett; a kultivált üzletágak normálisan fejlődnek és kedvező eredményeket értek el. A közkartári üzlet ellenben a gyengébb termék következtében nem volt oly jövedelmező, úgy, hogy az eredmény itt valamivel a tavalyi mögött maradt.

A szindikátusi üzletben előfordult változások közül leemlíthető, hogy a székesfevárosi 4% kölcsön-szindikátusi felosztás és az itt mutatkozó elég tetemes veszteség elszámoltatott, a szindikátusi állományból fennmaradó címletek az 1901. évi december 31-iki árfoylam mellett az értékpapír-számlára vitettek át. Az osztrák Kohlen-Industrie-Verein-részvények szindikátusa az összes darabok eladása után felosztott és a szindikátus által elért nyereség jelen mérlegben elszámoltatott. Az agrárbank-részvények szindikátusának birtokában lévő részvények egy nagyobb tranzakcióval kapcsolatosan magyar jelzálogbank-részvényekkel cseréltek ki és ez utóbbiak egy új szindikátusba bekebelezettek be. Az újonnan alakult agrárbank-részvény-szindikátusban mérsékelt részesedést vett a bank.

A tartalékalap a közgyűlés elé terjesztendő javaslat szerint úgy, mint az előző évben 100,000 koronával fog növeltetni, míg az áruszály külön tartalék-alapja — eltekintve a közkartárak amortizációs-alapjától — 71,966,77 koronával emelkedett, úgy hogy ezáltal a bank összes tartalékai maj 5,943,954,88 koronára rúgnak, ami a részvényre ca. 2 1/2%-ának felel meg. A betétek a bank központiánál és hőkjainál összesen 71,059,636,89 korona összrege emelkedtek az előző évi 59,968,650,27 koronával szemben. Az évi összfoylalom közel 6 1/4 milliárd korona volt.

A Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság Hitelegylete ma tartotta Jókai Mór emléketje által közgyűlését. A felolvasásra került jelentés igazolja, hogy a lelolyt üzletét mintegy az erőgyűlési időszakának tekintendő, amelyben ugyan nem szűnt meg a kereskedelem és foylalom pangása, a piac azonban jelentékenyebb fizetésképtelenség eseteitől meg volt óva, úgy, hogy reménytelen lehet azt, hogy a viszonyok erősödni fognak, valamint, hogy a kereskedelem egyes ágaiban fokozatos énkéntes fog érvényesülni. E körülmények következtében az új tagok felvétele tekintetében az eddigi tartózkodás-tól eltérte az egyesület és a hitekeresők legjellemzőbb megválasztása utján a hitelegylet kiterjesztésére törekedett. Leszámlaitok 1446 darab váltót 1,318,073 korona összegben és december 31-én a tárcában 492,656,17 korona maradt. A hitelegylet foylalmára vonatkozó részletes adatok előterjesztés után a jelentést tudomásul vették és Hudetz János, Hirsch István, Ringeser Ferenc, Seligmann Imre, Stern Emil és Wollak Soma három évi időtartamra a választmányba választattak. Az igazgatóság által pedig Bartosfy János, Frankl Mór, Friedmann Károly, Küpfer Fer. Jakab, Kramer Miksa és Lohr Alfréd nevezettek ki. Végül a lelolyt évben működött választmányi tagoknak kifejtett tevékenységükért köszönetet szavazott a közgyűlés.

A Salgó-Tarjáni Köszönbánya Részvénytársaság ma délelőtt tartotta XXXIV-ik évi rendes közgyűlését dr. Chorin Ferenc emléketje alatt. A közgyűlésben 56 részvényes jelent meg, 22,956 részvény- és 668 szavazat képviselőben. Az elnök, a jegyzőkönyv vezetésére dr. Chorin Ferencet s a hitelesítésre Hanke Jenő és Parlaghy Ferenc részvényeseket kérte föl.

Az igazgatóság jelenti, hogy az 1902. év kedvező előjelekké közzöntött be. A rendes köléseken fölül lebonyolítás alá kerültek az osztrák sztrájk foylama alatt 1900-ban elvált szállítások; ennek következtében a termelt akna- és aprószén teljesen elfogyott. Az időjárás hidegre vált s március végéig tartott s így nagy kereslet támadt a darabos- és kockaszénben. A tavasz beálltával azonban a szénpiac énkénységét lankadás váltotta föl, amely az év végéig tartott. A magyar ipar súlyos helyzete erős visszabátással volt a szén kelendőségére s az állapotokat még rosszabbította a külöldi szén versenye. A kiviteli viszonylatban is váratlan zavarok történtek. Nyár derekán a román kormány rögtönösen magasabb vám-tétellel vette a társaság szénét s bár a kereskedelemügyi miniszter, a külügyminisztérium utján, a kellő lépéseket megtette, a román kormány ragaszkodott a határozatához s így a zilsvölgyi szén kivitele Romániába egyelőre állottak. Több körülmény erősen lecsökkentette a széntermelés köléseit, amelyek a végső eredményt kedvezőtlenül befoylásolták. De a szén bányászata ennek ellenére is rendszeren és akadálytalanul folyt az egész éven át Nógrádmegyében, valamint a Zsilvölgyében is. Különösen nagy gondot iordítottak az 1900-ban megkezdett iarkaszvölgyi bányászatra. A tett kísérletek bebizonyították, hogy az itt nyert szén kitűnő minőségű, a gyorsvoylatok létesítésére minden tekintetben alkalmas s a kormány ennek tudatában, öt évre szerződést kötött a társasággal, évente egymillió métermérsza iarkaszvölgyi szén szállítására. A társaság bányájában mindenütt nagy és célszerű beruházásokat tettek. Az igazgatóság jelentése fájdalommal említi föl Pulszky Ágostonnak, a felügyelő-bizottság tagjának az elhalálozását. A társaság a mult évben 16,271,855 mm. szénét adott

el s a tiszta nyereség 3 476.659 korona 14 fillér, amelyből az alapszabályszerű levonások után osztalékképp részvényenként 32 koronát fizetnek ki.

A közgyűlés a jelentést tudomásul vette s a fölmentést minden irányban megadta, a felügyelőbizottságra új tagul dr. Horváth Dezsőt beavasztotta s hozzájárult az alapszabályok 52. és 56. szakaszainak az igazgatóság javaslata módosításához és végül köszönetet mondott a vezetőségnek és tisztikaruknak a társaság ügyeinek buzgó intézéséért.

Budapesti sertés-konzumvásár. A lerencvárosi petróleum-arakodónál lévő székesfővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1902. évi február 26-án. Készlet 859 darab. Erkezett 998 darab. Összesen 1857 darab. Eladott 1000 darab. Maradt 857 darab. Napi árak: 120-180 kilogramm sulyban 96-104 koronáig, 220-280 kilogramm sulyban 96-106 koronáig, 320-380 klg. sulyban 96-104 K-ig Óreg nehéz párónkint 400-500 kilós 94-100 koronáig, Malac - - - - - korona. Az irányzat vonatott volt.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, február 26.

Mérsékelt kínálattal szemben élénkebb vételkedv mutatkozott; a tendencia nyugodt maradt s a forgalomba került ca 14.000 métermázsza nagyobbára változatlan áron kelt el. A többi cikke irányza szintén változatlan.

Eladott:

- Buza. Pestvidéki: 400 mm. 77 k. 9 K. 65 f.
Budai: 300 mm. 76-5 k. 9 K. 50 f.
Szandái: 2500 mm. 75 k. 9 K. 42 1/2 f., 1500 mm. 75 k. 9 K. 42 1/2 f.
Dunai: 2000 mm. 75-5 k. 9 K. 42 1/2 f.
Raktárúru: 600 mm. 77-7 k. 9 K. 82 1/2 f., 2000 mm. 76 k. 9 K. 50 f. 1870 mm. 76 k. 9 K. 50 fillér.
Mind három hónapra.
Zab: 100 mm. 7 K. 90 f., 100 mm. 7 K. 85 f., 100 mm. 7 K. 77 1/2 f., 100 mm. 7 K. 75 f.

Készpénzesítés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti árú-és értéktözsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonkint. - A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Table with columns: B u z a, Kilós, K-ig, K-ig, Kilós, K-ig, K-ig. Rows include Tiszavideki, Fehérmegyei, Pestvidéki, Bánási, Bácskai.

Table with columns: Egyéb gabonafélék, Kilós, K-ig, K-ig. Rows include Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Repce, Köles.

A határidőszület folyamán a következő kötések történtek:

- Áprilisi buza 1902. 9.44-9.45-9.41-9.40-9.45
Októberi buza 1902. 8.33-8.31-8.33
Áprilisi rozs 1902. 7.68-7.65-7.66
Áprilisi zab 1902. 7.66-7.65-7.69-7.70
Májusi tengeri 1902. 5.33-5.34-5.31-5.33
Augusztusi repce 1902.

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

- Áprilisi buza 1902. 9.45 pénz 9.46 áru
Októberi buza 1902. 8.82 " 8.83
Áprilisi rozs 1902. 7.68 " 7.67
Áprilisi zab 1902. 7.69 " 7.71
Májusi tengeri 1902. 5.32 " 5.33
Augusztusi repce 1902. 12.40 " 12.50

Délután fél 5 óraker zárul:

- Buza áprilisa 1902. 9.44- 9.45
Buza októberre 1902. 8.31- 8.32
Áprilisi rozs 1902. 7.66- 7.67
Áprilisi zab 1902. 7.70- 7.71
Májusi tengeri 1902. 5.32- 5.33
Augusztusi repce 1902. 12.40-12.50

A budapesti értéktözsde.

A pénzügyminiszter tegnapi nyilatkozata folytán az előtözsde forgalma emelkedő árnál bonyolódott le. A helyi piac csendes maradt.

A déli tőzsdén a hangulat kedvező maradt, dacára annak, hogy a koutreminé azt híresztelte, hogy Belgrádban Sándor király ellen merényletet követtek el.

Előtözsde, Osztrák hitelrészvény 699.25-702.25.

Magyar hitelrészvény 714.-718.50. Leszámlolóbank részvény 456.50-458.-. Jelzálogbank részvény 454.50-456.50. Rimamurányi részvény 513.-513.50. Koronajáradék 97.40-97.52 1/2. Államvasuti részvény 674.-677.25. Városi Villamos vasut részvény 323.-324. Közúti Vaspálya részvény 656.50. Déli vasut 65.-67.-korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 97.35-97.75%. Fővárosi kölcsön 93.95%. Regálévállásig 101.20%. Magyar hitelbank részvény 717.25-719.-. Leszámlolóbank részvény 454.-455.-. Osztrák hitelintézeti részvény 701.-703.50. Kereskedelmi bank részvény 2540.-. Magyar Aszfalt részvény 14.-. Hazai takarékpénztár részvény 16.000.-. Rimamurányi vasmű részvény 512.50-513.-. Közúti vaspálya részvény 655.50-656.50. Államvasuti részvény 676.50-676.75 Athenaeum 225.-227.-korona.

Utőtözsde. A 4 órai záratkör maradt:

Osztrák hitelrészvény 705.-. Magyar hitelrészvény 721.-. Leszámloló 454.50. Rimamurányi vasműrészvény 512.50. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 676.50. Közúti vasut részvény 678.75 Villamos vasut 823.50 korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzletit árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ár-folyamatok állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: loerona magyar 45.-52.-korona, vörös aprószemű 42.-46.-korona, vörös erdélyi - - - - -korona, vörös bánási - - - - -korona, középszemű 47.-49.-korona, nagyszemű 50.-56.-korona. Disznózsír: budapesti 53.-53.50 korona, vidéki - - - - -korona. Táblaszalonna: légszárított vidéki - - - - -korona, városi 4 darabos 48.-49.-korona, 3 darabos 52.-53.-korona, füstölt - - - - -korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.25-14.50 korona 120 darabos - - - - -korona, 100 darabos 16.25-16.50 korona, 85 darabos 19.-19.25 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 18.50-14.-korona, 100 darabos 18.-18.25 korona, 85 darabos 18.75-19.-korona. Szilva: slávoniai 19.-19.50 korona, szerbiai 17.50-17.75 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi gabonátözsde.

Bécs, február 26. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) New York némi javulást jelentett, ellenben Liverpool és Páris gyöngébb volt s így hiányzott a a direktiva. Az érdeklődés zab felé fordult, mely cikk tavaszra 6-7 júniusra 4 fillérrel javult, buza és rozs 3, tengeri 1 fillérrel emelkedett.

Buza tavaszra 9.50-9.49-9.45-9.42-9.41, buza május-juniusra 9.53-9.55-9.52-9.53, rozs tavaszra 7.72-7.75, zab tavaszra 7.92-7.99, zab május-juniusra 8.-8.04, tengeri május-juniusra 5.64, repce augusztus-szeptemberre 12.80-13.-korona.

Zárókor: buza tavaszra 9.54-9.51, buza május-juniusra 9.56-9.55, rozs tavaszra 7.78-7.76, zab tavaszra 7.99-7.98 korona.

A bécsi értéktözsde.

Az előtözsde a magyar pénzügyminiszternek a konverzióról szóló megnyugtató kijelentése alapján a hangulat kedvező volt.

A déli tőzsde szintén szilárdan indult. Később általános gyöngye hangulat uralkodott, miután Budapestről nagyobb mennyiségű Hitelrészvény eladásáról jött hír. A hangulatra befolyással volt az a hír is, hogy Sándor szerb királyt állítólag meggyilkolták. 1 óra 30 perokor csöndes. 2 óra 30 perokor tartott. Berlinre, Londonra szilárd.

Bécs, február 26. (Magyar értéktözsde vártata.) 4%-os aranyjáradék 120.05. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 156.25. Magyar vasuti kölcsön ezúttal 100.80. Magyar keleti vasuti állami kötvény 120.-. Magyar leszámítók-és pénzváltóbank - - - - -Rimamurányi vasműrészvény 512.-. Magyar koronajáradék 97.30. 4%-os Magyar földtözsde. kötvény 96.75. Magyar hitelbank részvény 716.-. Magyar nyeregményi kölcsön sorsjegye 189.-. Kassa-oderbergi vasuti részvény - - - - -Magyar keresk. bank - - - - -Magyar cukoripar 14.25. Bécs, február 26. (Osztrák értéktözsde vártata.) 4 2/3%-os papírjáradék 101.60. 4%-os osztr. aranyrészvény 120.80, 1890-os sorsjegye 153.-. Osztrák hitelsorsjegye 424.-. Angol-osztrák bank - - - - -Bécsi bankjegyesület 484.-. Osztrák-magyar bank 1631.-. Déli vasut 67.75. Dunagözbányászati részvény 293.-. Dohányrészvény 298.-. Cessari és királyi arany 11.35. Német bankváltók 117.25. 4 2/3%-os ezüst járadék 101.40. Osztrák koronajáradék 99.05. 1864-iki sorsjegye 242.-. Osztrák hitelintézeti részvény 701.50. Unionbank 570.-. Osztrák Landerbank 485.-. Osztrák-magyar államvasut 675.50. Elbavölgyi vasut 470.-. Alpesi bányarészvény 406.-. 20 frank arany 19.07. Londoni váltóár 240.05. Bécsi Tramway Litt B. 283.-. Bécsi Tramway Litt A. 287.-. Lapót kohó 396.50. Az irányzat csendes.

Bécs, február 26. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 704.-. Magyar hitelrészvény 718.-. Angol-Osztrák bank 284.50. Bécsi bankjegyesület 464.-. Union bank 570.50. Landerbank 435.50. Osztrák-magyar államvasut részvény 675.50. Déli vasut 67.75 Elbavölgyi vasut 471.-. Északnyugati vasut részvény 460.-. Dohányrészvény 513.50. Rimamurányi vasmű 406.50. Alpesi bányarészvény 299.-. Májusi járadék 101.60 Magyar korona járadék 97.85. Török sorsjegyek 111.25. Német birodalmi várnka 117.27-33. Napoleon d'or 19.07.

Külföldi értéktözsde.

Berlin; február 26. (Tőzsdei tudósítás.) A tőzsde eleinte meglehetősen szilárd volt. Német járadékok nagyon szilárdak és későbbi szállításra nagyon keresettek. Idegen járadékok közül kínaiak szilárdabbnak. Nagyon keresettek Deutsche Bank és Disconto-Commandit-részvények kedvező osztalék híreire. Vasrészvényekben kedvező volt a hangulat arra a hírre, hogy a fémlepel-szindikátus és fegyvertárny-kartell újabb áremelés tervet. Vasutak ártartók. Dortmund-gronauiak élénkek. Kanada-Pacific-részvények és transzatlant magasabbnak. Hajózási részvények szilárdak a tengeren túli áruforgalom kedvező alakulására szóló jelentésekre. A második félévesedőben a forgalom nagyon korlátolt volt, részben gyengült árfolyamok mellett. Magánkamatlat 1 1/2%. Últimóben 2% körül.

Berlin, február 26. (Zárlati.) 4 2/3%-os papírjáradék - - - - -Osztrák aranyjáradék 102.90. Elbavölgyi vasut - - - - -Magyar koronajáradék 98.25. Osztrák-magyar államvasut 144.60. Kassa-oderbergi vasut - - - - -Bécsi váltóár 85.25. Magyar vasuti beruházási kölcsön 101.25. Alpesi bányarészvény - - - - -Disconto-Commandit 196.-. Altáinai villamosság Edison 195.60. Gelsenkirchen 168.50. Laura-kohó 207.-. 4 2/3%-os ezüstjáradék 101.75. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 101.25. Osztrák hitelrészvény 221.-. Déli vasut 18.60. Károly Lajos vasut - - - - -Orosz bankjegye 216.75. 4 1/2%-os új orosz kölcsön 98.30. Török dohányrészvény - - - - -Olasz járadék 100.75. Magyar hitelbank - - - - -Dynamit Trust 173.90. Harpeni 166.60. Az irányzat gyengébb.

Berlin, február 26. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok januárja. Étsi forgalom Osztrák hitelrészvény 223.-. Német bank 212.90. Disconto 196.60. Berlini kereskedelmi bank - - - - -Gelsenkircheni - - - - -Harpeni 166.75. Laura-kohó - - - - -Olasz járadék - - - - -szilárd.

Frankfurt, február 26. (Zárlati.) 4 2/3%-os papírjáradék 101.85. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 102.85. Magyar koronajáradék 98.25. Osztrák-magyar bank 117.50. Déli vasut 18.40. Elbavölgyi vasut 120.-. Londoni váltóár 204.63. Bécsi bankjegyesület 118.25. Villamos részvény - - - - -3%-os magyar aranykölcsön 86.70. 4 2/3%-os ezüstjáradék 101.65. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 101.05. Osztrák hitelrészvény 221.20. Osztrák-magyar államvasut 144.60. Északnyugati vasut 115.80. Bécsi váltóár 85.25. Párisi váltóár 813.50. Unio bank - - - - -Alpesi bányarészvény 200.-. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, február 26. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok januárja. Étsi forgalom Osztrák hitelrészvény 223.-. Német bank 212.90. Disconto 196.60. Berlini kereskedelmi bank - - - - -Gelsenkircheni - - - - -Harpeni 166.75. Laura-kohó - - - - -Olasz járadék - - - - -szilárd.

Hamburg, február 26. (Zárlati.) 4 2/3%-os ezüstjáradék 101.40. 1890. sorsjegye 154.50. Déli vasut 18.40. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 101.80. Osztrák hitelrészvény 221.70. Osztrák-magyar államvasut 144.50. Olasz járadék 100.45. 4 1/2%-os Magyar aranyjáradék 101.-. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi oszrnok jelentése.

Február 26. A sertésüzlet irányzata elsősorban.

A) Híatos sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Óreg nehéz (párónkint 400 kilogramm felüli sulyban) 98-100 fillér. Óreg közép (párónkint 300-340 kilogramm terjedő sulyban) - - - - -fillér. Fialat nehéz (párónkint 320 kilogramm felüli sulyban) 106-107 fillér. Fialat közép (párónkint 251-320 kilogramm terjedő sulyban) 102-104 fillér. Fialat könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő sulyban) - - - - -fillér. II. Magyar szedeti: Nehéz (párónkint 280 kilogramm felüli sulyban) - - - - -fillér. Közép (párónkint 240-280 kilogramm sulyban) - - - - -fillér. Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő sulyban) - - - - -fillér. III. Romániai: Nehéz (párónkint 320 kilogramm felüli sulyban) - - - - -fillér. Közép (párónkint 250-320 kilogramm terjedő sulyban) - - - - -fillér. Könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő sulyban) - - - - -fillér. IV. Romániai eredeti (Stachi). Nehéz (párónkint 240 kilogramm terjedő sulyban) fillér. Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő sulyban) fillér. V. Szerbiai: Nehéz (párónkint 260 kilogramm felüli sulyban) 102-104 fillér. Közép (párónkint 240-280 kilogramm terjedő sulyban) 98-100 fillér. Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő sulyban) 96-98 fillér.

Sertéselátszám 1902. február 24. napján volt készlet 27.819 darab. - 1902. február 25. napján elhajtattott 850 darab. 1902. február 26. napján elszállított 183 darab. 1902. február 26. napjára maradt készletben 28 486 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

- Február 26. -

Kinevezések. A földmívelésügyi miniszter Kern Hermann, a debreczeni gazdasági tanintézetnél alkalmazott ösztöndíjas gazdasági segédet, a magyar-óvári gazdasági akadémia nényentani tanárké mellé két év tartamára tanársegédé, a kassai kir. ítélőtábla elnöke Rösler Tamás Leó végzet joghallgatót a kassai kir. ítélőtábla kerületébe ideiglenes minőségben díjtalan joggyakorokká, a debreczeni kir. ítélőtábla elnöke Cserenyés Zoltán végzet joghallgatót máramrosszligeti lakost a debreczeni kir. ítélőtábla kerületébe segélydíjas joggyakorokká, az északi kir. pénzügyigazgatóság Vucsetics Mátyás hites díjokat iradai gyököröké, rendezesített segélyhely, ideiglenes minőségben, a székiy-udvarhelyi kir. törvényszék elnöke Luszergyan János igazolványos altisztet a székiy-udvarhelyi kir. járásbíróshoz III-ad osztályu hivataloszólvára nevezte ki.

Közjegyző kamara. A kassai kir. közjegyzői kamara közhírre teszi, hogy a Hlavics Gyula kir. közjegyzőnek 1902. évi január hó 31-dik napján történt elhalálózása következtében üresedésbe jött tornjai kir. közjegyzői állásra helyettesül dr. Petrik Igor eperjesi kir. közjegyző-helyettes rendelte ki.

Ügyvédi kamarák. A brassói ügyvédi kamara dr. Czeglédi Miklós ügyvédet, Kovácsna székiyhelyi, a kamara ügyvédi lajstromába folytatlat bejegyezte. A nagyvárdi ügyvédi kamara dr. Géber Lambert nagyvárdi lakost az ezen kamara által vezetett ügyvédek névjegyzékébe, Nagyvárd székiyhelyi, felvette. A nagyzebeni ügyvédi kamara dr. Olariu Miklós nagyzebeni ügyvédet elhalálózása következtében, az ügyvédek lajstromából törölte.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Schuster Mária szepes-olaszi állami övönöt a tiszánvánt állami övödóhöz, jelen minőségében; az igazságügyminiszter dr. Kovács Lajos nyíregyházi kir. törvényszéki aljegyzőt a budapesti királyi törvényszékhez helyezte át.

Névmagyarosítások. Kiskör Csüthács József kisvárdai lakos Czukrászra, kiskör Vakács Sándor borvelyi lakos Busra, Heller Gyula budapesti lakos Halmosra, dr. Hecht József budapesti lakos Biróra, Taussig Pál nagygyeji lakos, valamint

kiskoru Desz, Aranka, József, Olga, István, Ibolya, Imre és Zoltán gyermekei Timára, kiskoru Kohn Gyula zalaegerszegi lakos Karcazra, Rosenberg Rudolf csucsal anek Haskóra magyarországi vezetéknévét belügyminiszteri engedéllyel.

Feljegyzések. A bonyhádi járásbírósnál irókai állásra március 27-ig. — A selmezbányai bányagazgatóságnál vámtiszt állásra 2 hét alatt. — Postamesteri állásra Nemcsényiben (Bármesze) március 14-ig. — A dettai járásbírósnál abirói állásra 3 hét alatt. — A zsilahi ügyészségnél alügyési állásra 2 hét alatt. — A tordai törvényszéknél jegyzői állásra 2 hét alatt. — A lugosi járásbírósnál abirói állásra 2 hét alatt. — A kiskőrösi járásbírósnál irókai állásra 4 hét alatt. — A szendrői járásbírósnál járásbírói állásra 2 hét alatt. — A győri törvényszéknél jegyzői állásra 2 hét alatt. — Kézjegyzői állásra. Monoron 3 hét alatt. — A rimaszombati ügyészségnél alügyési állásra 2 hét alatt.

Napirend.

Napló: Csütörtök, február 27. — Római katolikus: Leander püspök. — Protestáns: Leander. — Görög-orosz: (február 14.) Auxent. — Zsidó: Acar 20. — Nap két: 6 óra 26 percek. — Nyugszik: 5 óra 24 percek. — Hold két: 11 óra 1 percek este. — Nyugszik: 8 óra 24 percek reggel.

Királyi kihallgatás a budai várban d. e. 10 órakor. **A miniszterelnök és belügyminiszter** fogad d. u. 4 órakor. **A közoktatásügyi miniszter** fogad délután 4 órakor. **A honvédelmi miniszter** fogad déli 12 órakor. **A igazságügyi miniszter** fogad délután 1 órakor. **A képviselőház elnöke** fogad délután 2 órakor. **Nemzeti Múzeum.** Természettudományi tár. Nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi társai 1 korona belépődíj mellett tekinthetők meg.

Országos Képtár és metszethirdetés az Akadémiában zárva. **Iparművészeti múzeum** délelőtt 9 órától d. u. 1-ig. **Levegőtani Iparmúzeum.** Nyitva délelőtt 9—1 óráig. **Mezőgazdasági Múzeum** (Kerepesi-út 72.) délelőtt 9-től 1 óráig.

Földtani intézet múzeuma nyitva délelőtt 10—1 óráig. Belépődíj nincsen. **Az Erzsébet-emlék pályamunkák** kiállításra a városilegi Múcsarnokban délelőtt 9—4-ig. Belépődíj nincs. **Zichy-kilátás** a Nemzeti Szalonban (Ferenciek-tere 9.) d. e. 9 órától este 9-ig. Belépődíj 1 korona. **Festő-kiállítás** a városilegi Múcsarnokban délelőtt 9-től este 7 óráig. Belépődíj 1 korona. **Fényképkilátás** a Király-Bazárban (Ferenciek-tere 4. szám.) d. e. 10-től este 8-ig. Belépődíj 1 korona. **Múzeum könyvtár** nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig. **Akadémiai könyvtár** nyitva délután 3 órától 7 óráig. **Egyetemi könyvtár** nyitva délelőtt 9 órától 12-ig és délután 3—8-ig.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér. **Magyar Kereskedelmi Múzeum.** Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti mintar. V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. **Hivatalos órák:** délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletrésztelenség árusításokat is szolgálja) a városilegi iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külügyi kiállítások központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, február 26.

A maximum Orszország belsejébe nyomult és délnyugaton meg északnyugaton a légnyomás tovább sülyedt, a keleti tenger ismét zárt depresszió fejlődött. Eur. pánban az idő valamivel enyhébb lett. Nagy esők voltak Olaszországban és az Adria mentén, kisebb esők pedig Franciaországban fordultak elő.

Hazánkban az idő enyhe volt. A hőmérő éjjel azonban a fagypontra alá sülyedt és az ország nyugati felében sok helyütt voltak kisebb-nagyobb lecsapások. **Kilátás:** Enyhe idő várható, élvéte éjjeli fagygal és sokhelyütt — főleg az ország délnyugati részén — csapadékkal.

Vizállás.

	Febr. 26. 20.	Febr. 26. 20.		Febr. 26. 20.	Febr. 26. 20.
Bna	Schärding — 0.36	0.36	Tisza	H-Siget — 0.30	0.30
Duna	Passau — 1.49	1.49		Tatabánya — 0.27	0.27
	Lins — 1.30	1.30		V-Nagy — 1.38	1.38
	Bécs — 1.10	1.10		Tolna — 0.66	0.66
	Pozsony — 0.98	0.98		Tisza-Érőd — 0.94	0.94
	Komárom — 1.19	1.19		Szolnok — 0.57	0.57
	Budapest — 1.09	1.04		Csongrád — 0.66	0.69
	Paks — 1.47	1.44		Szeged — 0.68	0.67
	Móhács — 2.02	2.05		Török-Becs — 4.16	4.18
	Gombos — 3.43	3.44		Ócsa — 0.28	0.28
	Újvidék — 3.42	3.44	Ónoda	Bárta — 0.38	0.38
	Pancsova — 4.28	4.37	Toplya	Bodor — 0.78	0.78
	Orsova — 4.28	4.34	Bodrog	Székény — 0.28	0.28
Morva	Magyarfalva — 1.10	1.00	Sajó	Szalok — 2.14	2.10
Vág	Zsolna — 0.40	0.40	Heréd	H-Némét — 0.38	0.44
	Trencsén — 0.82	0.61	Bereetty	Margita — 0.28	0.31
	Szered — 0.88	0.80	Kőbe	B-Ujfalva — 0.12	0.12
Hába	Sz-Göthárd — 0.46	0.30		Ócsa — 0.15	0.18
	Sárvár — 1.02	0.89		H-Vár — 0.10	0.13
	Győr — 0.98	0.98		Belenyos — 0.64	0.67
Dráva	Pécs — 0.94	0.87		Tenke — 0.45	0.47
	Zákány — 0.89	0.89		Gurabona — 0.40	0.40
	Bárca — 0.97	0.95		Borcsjenő — 0.22	0.20
	Eszék — 2.39	2.14		Bácsa — 1.90	1.78
Mura	M-Szerdah. — 0.73	0.60		Gyoma — 3.50	3.61
Sáva	Zágráb — 1.29	1.24	Máros	Gy-Fehérvár — 0.18	0.22
	Siszek — 4.91	4.67		Branyicska — 0.72	0.68
	Milóvica — 6.78	6.74		Sobornin — 0.40	0.40
Szamos	Dee — 0.10	0.14		Arad — 0.40	0.54
	Szatmár — 1.48	1.25		Másik — 0.97	0.86
	Kraszna — N-Majlay — 0.48	0.69	Temes	H-Kostály — 1.68	1.61
	Latoros — 0.82	0.82	Ságya	Kiszót — 1.10	1.07
	Laborena — 0.42	0.28		Temesvár — 0.30	0.19
Ug	Ungvár — 0.49	0.53		Becskerek — 0.95	1.01

Férfiak ingyen kapnak

egy legújabb találmányu gyógyszer, melylyel az elgyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki eziránt ír, kap egy próbacsomagot, egy 100 oldalas könyvet postán, jól becsomagolva. Ez egy csodálatos csodagyógyszer, mely már ezeket mentett meg, kik fiatalkori kihágások miatt nemi betegségekben, syphilis és elgyengült férfierőben szenvedtek. E ciből elhatározta az intézet, mindenkinek egy csomag gyógyszerrel felvilágosító könyvet együtt ingyen küldeni. E házisszerrel a baj odana gyógyítható és mindenki, a ki fiatalkori kihágások miatt nemi betegségekben, szellemi gyengeségekben vagy krónikus bajokban szenved, otthon gyógyíthatja magát. Ezen gyógyszer közvetlen hatáson szervekre, melyek erőt szükségének, és csodálatos gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Öregek és fiatalok irhatnak a „State Medical Institut”-nak alant címen, honnét nekik a csomag haladéktalanul megküldetk. Az intézet elsősorban azokat akarja megmenteni, kik kezelés miatt otthonuknak nem hagyhatják el. A próbaküldemény bebizonyítja, hogy mily könnyen lehet e veszedé me bajból otthon is megmenekülni. Az intézet nem tesz kivételeket. Mindenki irhat a gyógyszerért bárhonnt is magyarul, mire neki diszkreáció mellett egy gyógyszerküldeményt küldetk felvilágosító könyvet együtt. Irjon azonnal. A küldemény oly szépen van csomagolva, hogy tartalmát senki nem gyanítja. A levelek követezőleg címzendők: State Medical Institute, 9, Elektrom Building, Fort Wayne, Ind., America és minden levél bérmentesítendő.

A MAGYAR KERESKEDELMI TÖRVÉNY

(1875. évi XXXVII. t.-cz.) kapcsolában az azt kiegészítő vagy módosító törvényekkel és rendelésekkel, valamint a m. kir. Curia, a kir. népbírák és más bíróságok elvi határozataival. Összeállította

Dr. NAGY FERENCZ

2-ik teljesán átdolgozott kiadás. Kimerítő tárgymutató. Ára erős vászonkötésben 6 korona. Nélkülföldeteken segédkönyv a gyakorlati emberei (ügyvédek, bírák, kereskedők stb.) és a szigorlatokra, valamint az ügyvédi vizsgára készülőknél. — Megrendelőtök

LAMPEL RÓBERT-FÉLE (WODIANER F. és FIAI) csász. és kir. udvari könyvkereskedés Budapest, VI., Andrássy-út 21.

Hajójáratjegyzék. ADRIA

magy. kir. tengerhajózási részv.-társ. **Vezérigynöksége Hoffmann S. és V.** 1902. március havában a következő gőzösk indolnak:

Honnan	Hova	a gőzös neve	1902. márc.
Fiume	Bernabucio, Bahia		1
"	Rio de Janeiro, Santos	Nagy Lajos	1-10
"	Liverpool	Arabian	1-10
"	London	Genoa	1-10
"	Bari	Stefania	10
"	Barcelona, Valencia	Sofia	5-15
"	Liverpool	Aleppo (C. L.)	10-20
"	London	Matkovits	10-20
"	Antwerpen Kopenhága	Zichy	10-20
"	Hull, Newcastle o.T.	Urbino	15-30
"	Hamburg	Pergamon	18-25
"	Liverpool	Egyptian	21-31
"	Glasgow	Szent István	21-31
"	London	Oria	21-31
"	Liverpool	Tyria (C. L.)	21-31
"	Lisabon		21-31
"	Bordeaux	Széchenyi	25/3-5/4
"	Rouen	Jókai	25/3-5/4
"	Rotterdam	Bacosa	25/3-5/4
"	Hull Newcastle o.T.	Douro	25/3-5/4

1. Ha a gőzös indulása előtt 8 nappal elegendő rakomány be nem jelentett, az igazgatóság fontartja magának a jogot, e kikötőt nem érinteni.
 2. A gál jelölt megjelölt viszonylatokban a gőzök Triestet is érinti.

Honnan	Hova	a gőzös neve	1902. márc.
Liverpool	Andaluzian		1-10
Hull, Newcastle o.T.	Douro		5-15
Glasgow	Kölcsey		5-15
Newcastle o.T.	Kolozsvár		5-15
London	Sziliana		10-20
Hamburg	Róma		10-20
Liverpool	Pavia (C. L.)		10-20
Newcastle o.T.	Szeli Kálmán		15-25
Rio de Janeiro, Santos	Székény		21-31
Bordeaux	Petőfi		21-31
Rouen	Kálmán király		21-31
Antwerpen	Deák		21-31
Glasgow	Szent László		21-31
London	Tibor		21-31
Hamburg	Balaton		21-31
Rouen	Venezia		21-31
Hull, Newcastle o.T.	Röplino		21-31
Liverpool	Cyria (C. L.)		25/3-5/4
London	Austria		

Központiengri szolgálata. A vonal. Fiume-Sziliana-Marsella. FUMEBŐL: „Andrássy” 3-án, „Rákoczy” 10-án, „Kassa” 17-én, Mátyás király 24-én, „Andrássy” 31-én. MARSELLÉBŐL: „Kassa” 3-án, Mátyás király 6-án, „Andrássy” 16-án, „Rákoczy” 23-án, „Kassa” 30-án indul. B. vonal. Fiume-Malta-Sziliana-Marsella. Fiuméből „Adria” 5-án, „Sopány” 13-án, „Zrínyi” 19-án, „Tisza” 26-án Marselléből: „Zrínyi” 6-án, „Tisza” 12-én, „Adria” 19-án, „Sopány” 26-án indul.

ZICHY MIHÁLY
legkitünőbb alkotásait magában foglalja a következő pompás díszmú: **ZICHY MIHÁLY ÉLETE ÉS MŰVEI.**
Nagyalaku (48x36 %) pompás díszmú, a művész legkitünőbb alkotásából.
A művész életrajzával és a képek magyarázatával.
49 pompás, szebbnél szebb műpappal, melyek mindegyike külön-külön egy-egy nagy értékkel bíró műretek.
A páratlan fényvel kiállított pompás díszmú ára diszkötésben **90 korona.**
Megjelent az Athenaeum irod. és nyomdai r.-társ. kiadásában. Kapható a kiadóhivatalban Budapest, VII. kerület, Kerepesi-út 54, és minden könyvkereskedésben.

Restitutions Fluid
Kwizdafele Restitutions Fluid
Cs és szab. mosóvíz lovak részére.
1 liter 42 Zlona 30 fillér. — 40 óra az odvan istállóban, a katonaság és magának nagyobb istállóban használtaiban van nagyobb munkánál elő-és utófértés. Hozzávalóinak, mint merevségénél stb., az idomlani kiviló munkára képesíti a lovakat. Csak a lenitő gyógyítási valódi. Kapható Ausz. — Magyarországi valamennyi gyógyszerüzemben és minden gyógyszertárakban.
désben. Fővárosi. Kétféle. Ferencz János kerületi gyógyszerész, Korneuburg, Bécs mellett. Cs és kir. osztr. magyar, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szilárd.

Legszébb Legjobb Legolcsóbb PAP PAP PAP
Fővárosi: Török József gyógyszerész Károly-utca 12. és Andrássy-út 26.
GICHNER JANOS
paplan, matrac és kárpitosárok gyártás, szőnyeg, függöny, vasbitor stb. nagy raktár.
Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.
Arányosok kivatára legyven és bérmentesítendő. Vidéki megrendeléseket postakészítéssel, nem tetsző árú kiküldéssel, csak, vagy a pótló készítésével.

VALÓ.
di francia különlegesség (gumi) és halhólyag, ugyszintén összes női övszerke) F. Bergerand filis legismertebb párisi árusítólegelőnyűben beszereshető: **POLGAR SÁNDOR-nál BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 50**
Részletes kérés árjegyzék ingyen, sár bortételekben. Főzet hirdetés beküldés esetén 15% engedmény. Kérgetőket a „Sopány” Napló-ból.
Az Athenaeum r. t. kiadásában megjelent: **Házassági perek és Eljárás a házassági perekben**
Iria **KNORR ALAJOS** kőr- és vándorgyógyász, nyugalm. kir. 10616 táblái bíró, a vasikon-rod III. o. lovgazja. Ára angol vászonköt. 1 frt. Kapható az „Athenaeum”-társulatnál, valamint minden könyvkereskedésben.

Titkos betegségek ellen
25 évi, részben katonasorvis (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvis tapasztalatai után legmelegebben ajánlható **Dr. KAJDACSY, v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos**
Electrotherapiai rendelő-intézete IV. Kigyó-utca 5. I. em. Klitild-palota (átjáróház és lift-használat).
A leghanyagoltabb hűgyesfólyásokat, legkülönböző hűgyelőlyagbajokat, bujakóros sebeket, syphilis, az önfertőzötés utóbbjait. **Elgyengült férfierőt** az orvis világ által legújában olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű **Electro-Massage vagy Psychrophor** által, magülméseket, pszichofólyást befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátrénebbajokat gyógyít a legújabb gyógy mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig. Nőknek úgy mint férfiaknak külön be-ájarat. Külön vártérmek.
Lovelekre díjtalanul azonnal válaszolattak; kezetleg gyógyszerrekről is gondoskodva leez.

